

Sribi Nitre Jesu Kukwei Ngwianka Köböire Hechos

Tärä ne abko Lucakwe tikani ni kädian nämane Teófilo ye ara kräke. Tärä tikani käne kräke abko Kukwei Kuin Jesubtä Tikani Lucakwe. Ye mden kisete, ni tärä ne tikaka abko Lucas ara tä gare nie. Niarakwe tärä Lucas tikani käne, abti tärä Hechos ne tikani kwe. Jesu abko nika-ninta kä käinbti, yebti Jesukwe sribi nuenbare ño ño Ngöbö Üai köböi-re kä nebtä nitre Jesu kukwei ngwiankabti abko Lucas tä mike gare tärä nebtä. Kukwe ne tä tikani krörö Hechos 1.8 yebtä: “Mun rabadi dite, kä näin kukwe kuin tibtä ye niere juta Jerusalénte amne kä Judea-te amne kä Samariate. Erere arato, mun näin kukwe kuin ye niere kä jökräbti temen” abko tä tikani. Bäre käne Ngöbökwé sribibare ño ño Pedro köböire Jerusalénte, Judeate amne Samariate abko Hechos tä niere. Yebti Pablo abko kākwe kukwe kuin Jesubtä mikani gare kä jökräbti temen abko Lucas kākwe mikani gare. Tärä nebtä abko, Jesu-kristo abko ni Diantarikä ni jökrä kräke abko Lucas tä mike gare.

Lucas abko ni krākä bianka. Pablo nikani kukwe kuin Jesubtä mike gare abko ben Lucas nikani bäre bäre arato. Ye mden kisete, Ngöbö-kwe sribibare ño ño Pablo köböire abko Lucakwe tuani ja okwä jenbti abko erere tikani täräbtä kwe.

*KUKWE NAKANINKÄ KÄNEKÄNE
JESU KUKWEI NGWIANKABTÄ
(1.1-26)*

Jesu nikaninta kä käinbti

1 1-2 Ti mrākä Teófilo, tikwe tärä tikani käne mae, yebtä tikwe tikaba krörö: Ngöbö ngämi niken Jesu ngwenante kä käinbti känenkri Jesu nikani sribire kena angwane, dre dre nuenbare kwe amne dre dre diribare kwe abko tikwe tikani käne täräbtä makrä. Erere arato, ni dianinkä kwe ja kukwei ngwianka, ye abko

kākwe dre dre nuendre abko niebare kwe ietre Ngöbö Üai Deme köböire abko tikwe tikani käne täräbtä makrä. **3** Jesu krütani, yebti nükaninta nire. Ne abko niara nükaninta nire bkänä rabadre gare metre, abkokäre ja mikani tuadre bäre bäre köbö gre ketebu kwe niara kukwei ngwianka yeye. Angwane Ngöböta gobrane ño ni kwe ngätäite, abkobtä blitabare kwe bentre. **4** Angwane bati Jesu nämane bentre angwane, niebare krörö kwe ietre:

Ngöbö ti Rün kākwe ja Üai Deme köböi mikani munye, btä tikwe blitaba munbe, ye munkwe ngibia Jerusalénte. Munkwe ñan kä mikaka jire Jerusalénte abko tita niere munye, **5** ñobtä ñan angwane Juankwe ni ngökani ño aibe te ni mikakäre jenena Ngöbökrä, akwa Ngöbökwé ja Üai Deme juandi nünakäre munbtä, aisete munkwe ngibia Jerusalén yete. Abko kore se, niebare Jesu-kwe ietre.

Ngöbö nikani Jesu ngwenante kä käinbti

6 Yebti nitre Jesu kukwei ngwianka kākwe niebare mda Jesuye:

Dänkien, ¿jrei nämane kira nun ngätäite nete, ye kwrere ma bike gobrane nun israelita ngätäite nete ya? niebare kwetre Jesuye.

7 Jesukwe niebare mda ietre:

Ti rabadre gobrane ñongwane amne köbö mdente, ye abko ti Rün kätä ükete au tikrä amne, ye ñan rabadre gare munye. **8** Akwa kukwe krörökrörö abko rabadre gare munye: Ngöbö Üai Deme rükadi nüne munbtä, kākwe ja di biandi munye angwane, mun rabadi dite, kä näin kukwe kuin tibtä ye niere juta Jerusalénte amne kä Judeate amne kä Samariate. Erere arato, mun näin kukwe kuin ye niere kä jökräbti temen, ye abko rabadre gare käne munye. Abko kore se, niebare Jesukwe ietre.

9 Jesukwe blitabare ünän kore bentre angwane, niaratre okwä

nämane Jesubtä. Ye btäräbe Ngöbökwé Jesu kaninkä käin, nikani ngwena mütrate ta käin amne nianinkäbe niaratre okwäte, nin jatabareta mda ietre.

10 Jesu namani niken kä käinbti, ye abko nikani nenkä ño niaratre okwäbti abko jiebti okwä nämane kwekbe. Ye btäräbe ni btä dän ngwen bürere namanina nünaninkä nibu niaratre ken, **11** kākwe niebare ietre:

Mun Galileabo, okwäbti Ngöbö niki Jesu ngwenante kä käinbti abko jiebti mun okwäta. ¿Se ñobtä mun okwäta jiebti? Jesu ye mden Ngöbö niki ngwenante kä käinbti mtare, ye kwrere jatadita bobuta, niebare kwe ietre.

Matías dianinkä sribikäre Jesu kukwei ngwianka

12 Kä ye ngwane abko, nitre Jesu kukwei ngwianka nämane Ngitio Olibobti, nikaninta Jerusalén. Ji Ngitio Olibo nebebe Jerusalén ye abko bäsi kilometro krati, kanti nikaninta. **13** Nikani nementa jutate angwane, ju käin ninkri, kanti nämamentre nüne, ye kanti nikani nebete. Ye kanti Pedro, Juan, Santiago btä Andrés; Felipe btä Tomás; Bartolomé btä Mateo; Alfeo ngobo Santiago btä Simón (ne arabe kä Zelote) amne Santiago mda ngobo Judas abko nämane arato.

14 Ye kanti, meri ruäre, ben nämane ja ükekrö käre blitakäre Ngöböbe amne, Jesu meye María amne Jesu etbakantre, ben nämane blite Ngöböbe arato.

15 Kā ye ngwane abko bati-ra jire ni tōdekaka Jesubti nāmane ja ūkaninkrō bāsi gre keta ti jire, ye ngātāite Pedro namani nūnaninkā, kākwe niebare:

16 Ja mrākā, Judas nikani Jesu rūie jie ngwena Jesu kaen ngite, ye abko Ngōbō Ūai Deme kōbōire nāmane tikani kira Ngōbō Kukweibitā jrei Davikwe. Ye rabadre bare, mden erere namanina bare mtare. **17** Judas abko nāmane nibe ketetibe amne nāmane sribire nibe gwaire, niebare Pedrokwe.

18 (Akwa Judas ye mden abko kākwe kukwe nuenbare kāme Jesu rūiere, ye abko ūtiā biani ie. Mdenbti kā kōkani kwe jakrā. Abti kā ye kānti, niara nikani ngitiekā dokwäre temen amne bñle ngetrani angwane, ngānkrā nakwani jōkrā künken. **19** Ye abko, nitre nūnanka Jerusalén kākwe gani angwane, kā ye kādiani Acéldama kwetre. Ye abko “Kā Dārire” nieta niaratre kukwe arameore.)

20 Pedrokwe niebare:

Kukwe rakadrekā kore, ye mden abko nāmane tikani krōrō Davikwe tārā Salmobtā:

Ju niarakwe, kānti kā raba kaibe ngwarbe jōkrā amne, ni mda nān raba nūne jire niara tāte.

Salmos 69.25

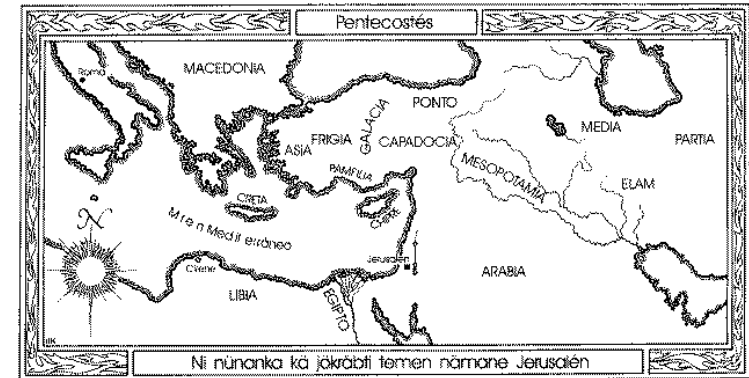
Erere arato, kukwe nebtā Davikwe kukwe tikani mda abko krōrō:

Sribi kwe abko raba ni mda kisete, *Salmos 109.8* tikani kore kira Davikwe.

21 Ne aisete, ni Dānkien Jesu nāmane nūne ni ngātāite nete angwane, ni ruäre tā nāin siba nibe, ne käre nāmane nāin ketetibe nibe **22** kena angwane Juankwe Jesu ngōkani nōte abti kā nūkebe Ngōbō nikani Jesu ngwenante kā kāinbti. Nitre tā nāin kore nibe, ye ngātāite nikwe ni diandrekā iti sribikäre jabe Judas tāte, Jesu nūkaninta nire kādriekäre gwaire nibe abko rabadre kuin. Abko kore se, niebare Pedrokwe ietre.

23 Ye erere bkānā, ni mika- ni nibu jite kwetre diandrekā mikakäre sribire abko nere: Ni iti abko kādian nāmane José, arabe kādian nāmane Barsabās amne arabe kādian nāmane Justo arato. Amne ni mda abko kādian nāmane Matías mikani kwetre jite arato.

24-25 Nebti blitabare krōrō kwetre Ngōbōbe: Ni Dānkien Jesu, Judas Iscariote kākwe ja mikani ngite, kānti sribi kwe namani ie amne, Ngōbōkwe ūai juani mdente, ye kānti nikani. Mtare nire rabadre ma kukwei ngwianka Judas tāte, ye abko makwe mika gare nunye, nōbtā nān angwane ni moto nō gare kuin jōkrā mae, aisete nitre nibu ngātāite, nire rabadre abko makwe mika gare nunye, niebare kwetre Ngōbōye. **26** Yebti nire rabadre sribire abko Ngōbōkwe mika-dre gare ietre, abkokäre jā

kitani kwetre^a gakäre angwane, jā yebti abko Ngōbōkwe Matías mikani jite. Ye ngwane mentokwäre, Matías namani Jesu kukwei ngwianka siba ni ni jātābti iti yebe.

KUKWE KUIN JESUBTĀ NIEBARE JUTA JERUSALÉNTÉ (2.1—8.3)

Ngōbō Ūai Deme nūkani

2 **1** Bieta kādian nāmane Pentecostés^b ye abko kōbōi nūkaninta angwane, nitre tōdekaka Jesubti nāmane ja ūkaninkrō jōkrā ja kānti. **2** Te batibe müreta kite mate bāri ribi krübāte ngōta neme, ye kwrere jire kā ngō jatani kā kāinbti timonkwäre abko ngō nūkani mate gwita temen niaratre nāmane tākānintbe jōkrā ye kānti. **3** Angwane jāndrān bā namani nūkwā jutra kwrere niarebare abko nikani mate jene jene ni itire itire btā

gwita temen. **4** Ye btārābe Ngōbō Ūai Deme namani tāte jōkrā btātre. Angwane ni kukwei jenena bātākā ngwarbe btā ja tōititani nākare kwetre abko erere bti namanintre blite, Ngōbō Ūai namani kukwe tike nō, ye kwere namani blite jōkrā.

5 Kā ye ngwane abko nitre israelita nūnanka kā jōkrābti temen kā nāmane Ngōbō mika ūtiāte abko nāmane nūnentbe Jerusalénte Ngōbō kākikakakäre Pentecostés nāire. **6** Angwane nitre tōdekaka Jesubti namani blite bātākā ngwarbe, kukwe ye jarabare nitre israelitaye angwane, dre namani nakenkā nān namani nūke gare ietre, kākwe ja ūkaninkrō kwati ni kukwei nuakäre, nōbtā nān angwane nitre nāmane yete, ye kukwe nō nō abko erere nitre tōdekaka Jesubti namani blite. **7** Yebtā abko, ni jōkrā kākwe ja ngwiani

^a 1.26 jā kitani kwetre. Proverbios 16.33 yebtā nāke.

^b 2.1 Pentecostés. Bieta Pentecostés, ye nāire nitre israelita nāmane kuin niere Ngōbōye nura ngwā kenabtā. Levítico 23.15-21, yebtā nāke.

nikenkä amne tõi ñan namani krütare jökrä, kä namani niere krörö jae kwärikwäri:

INitre noko abko ñan Galilea-bo jökrä ya, **8** amarebti nibitre blite ni kwrere amne kukwe nibi nuke gare nie se! **9** Nita nete ne abko, Partobo, Medobo, ni Elambo, ni Mesopotamiabo, ni Judeabo, ni Capadociabo, ni Pontobo tä nete. Erere arato, ni nünanka kākä Asiate tä nete.

10 Mdakäre abko, ni Frigiabo, Panfiliabo amne ni Egiptobo tä nete amne, ni nünanka kä Libiate juta Cirene ken tä nete. Erere arato, ni nünanka juta Romate tä siba nete abko

11 ruäre därebare ni

israelitakri, akwa ruäre abko kākwe Ngöbö nitre israelitakwe kani ngäbti Ngöbö jen kwe kwrere, köböire namani nekete jakri nitre israelitabe abko tä nete. Erere arato, ni nünanka kä butubti Cretate amne, ni kä Arabiabo tä nete. ¿Se ño abko sribi kri nuenbare Ngöbökwē, btä nibitre blite ni jökrä kukwe-re se? ni jökrä namani niere kore jae kwärikwäri.

12 Yebtä abko, ni jökrä ñan tõi namani krütare amne töbikadre ño mda kwetre ñan namani nuke gare ietre, kä namani niere jae kwärikwäri:

¿Dreta nakenkä nete amarebti ni jökrä nibi blite bätäkä

Ngöbö Üai tä nuke ñukwä jutra kwrere nitre tödekaka Jesubti yebtä
(Hechos 2.1-4)

ngwarbe kore se? namanintre niere mda.

13 Akwa ni ruäre abko nämā-ne nitre tödekaka Jesubti mike yakrä, kä namani niere:

IA, ngwarbe nibitre dröbare jökrä, aisete tätre kore se! namanintre niere.

Pedro kākwe blitabare Jesubtä

14 Ye btäräbe nitre ni jätäbti iti Jesu kukwei ngwianka mda mda, ben Pedro namani nünā-ninkä krö, kākwe ñākābare jume ja dibti krörö:

Ti mräkä israelita amne ni mda mda tä nüne Jerusalén nete abko ie dre dre tä nakenkä rabadre gare, aisete ti bike kukwe niere, neye olo ketete kuin munkwe: **15** Nitre ne tä dröbare mun nibi nütüre btä, akwa ye kwrere ñākare, ñobtä ñan angwane ñänä okwä krä ökänbe krire dekä. Se ño abko rabadre dröbare jökrä, aisete niaratre ñan tä dröbare.

16 Akwa kukwe ne tä nakenkä nete mtare, abkobtä Ngöbö kukwei niekä Joel kākwe tikani krörö:

17 Ngöböta niere krörö munye:

Kä mrä angwane, ni nünanka kä ketareketare te kwäräkwärä, btä tikwe ja Üai Deme mikadi täte. Ne aisete mun ngäbriänkä merire, brare kākwe ti kukwei niedi amne, ni brare bati bati abko ie jändrän tikwe rabadi tuen köböre kwrere.

Amne ni unbre unbre abko tikwe mikadi köböre jändrän tikwebtä arato.

18 Erere arato, ni merire, brare sribikä tikrä, yebtä tikwe ja Üai mikadi täte angwane, niaratre kākwe ti kukwei niedi arato.

19 Mdakäre abko, kä käinbti, kä temenbtä abko tikwe sribi kri ñan tuabare mikadi tuadre amne, jändrän btä ni tõi ñan krütai abko tikwe nuendi okwäbti abko krörö: Däri rabadi tuen, ñukwä jutra rabadi tuen kri amne ngübü rabadi tuen krikri krübäte.

20 Erere arato, ñänä gidiadite iko jökrä. Sö abko bä rabadi därire jökrä.

Ne abko, ni Dänkien köböi bä nuäre ütiäte kri abko känenkri kukwe rakadikä kore.

21 Akwa nire nire kākwe ja di kārädre ni Dänkienye rabakäre dianintari, ni ye abko Ngöbökwē dianditari, nieta kore Ngöbökwē Joel 2.28-32

abko tikani Joelikwe, niebare Pedrokwe.

22 Yebtä Pedrokwe niebareta mda:

Mun israelita, ie ti bike kukwe niere, aisete olo ketate kuin ti kukweiye munkwe: Jesu Nazarebo abko ni brare juani Ngöbökwē rabadre era munkrä, abko-käre Ngöbökwē ja di biani ie sribi kri ñan tuabare nuenkäre

bätäkä ngwarbe mun ngätäite. Niarakwe sribibare kore abko garera kuin munye. **23** Ni ye abko, kräke kukwe nämane ükaninte Ngöbökwe, aisetere erere nikani nakenkä krörö btä: Ni iti käkwe kitani ngite mun kisete, bti ni moto kämekäme käkwe mun die mikani kämike kruso-btä. **24** Akwa Ngöbö ara jire käkwe mikaninta nire, ñobtä ñan angwane gata ñan rabadre niara ganaine janknu jire chi. **25** Ngöbökwe niara mikadita nire, yebtä abko jrei Davikwe tärä tikani krörö kira:

Ti nämane ti Dänkien tuen käre ja ken tibe.

Niara tä ti ken ti küde ruenkri ti die mikakäre, aisetere tikwe ñan kä jürä ngwiandre jire jabtä.

26 Ne aisetere kä juto tibtä amne kä nuäre tibtä Ngöbö käikitakakäre.

Mdakäre abko, ti krüte angwane, Ngöbökwe ti ngätä ngibiadi kuin, yebti tita tödeke, **27** ñobtä ñan angwane ti krüte angwane, makwe ñan ti ngätä tuadimetre ni krütani ngätäite dobote Ngöbö.

Erere arato, ni Deme makwe, ye makwe ñan ngwäkä tuadimetre ngütekä.

28 Amne ji mdenbti ti rikadre nünakäre kärekäre mabe, ye abko makwe mikani gare tie, aisetere ti rabadita ma ngwärekre amne

makwe kä mikadita nuäre tibtä ma tuareta.

Salmos 16.8-11

Ne abko Davikwe tikani kore Jesubtä.

29 Ja mräkättere, ti bike kukwe era metre niere krörö munye, ye ie olo ketete munkwe: Ni mräkä kira David käkwe kukwe tikani, David ye abko krütani, doboi mikani, amne ngwäkä ngütanin-kä amne doboi tä kä ne kanti Jerusalén nete. **30** Akwa David abko ni Ngöbö kukwei niekä, aisetere ni iti niara mräkäkri abko Ngöbökwe mikadi gobrane niara täte, ye nämane gare ie, ñobtä ñan angwane Ngöbökwe köböi mikani ie. **31** Ne mden kisete, Ni Dianinkä Ngöbökwe ye abko rükadreta nire amne ñan güta-drekä abko Ngöbökwe mikanina gare ie käne. **32** Mden erere, mtare Ngöbökwe Jesu mikaninta nire. Jesu mikaninta nire, ye mden abko nunkwe tuaba ja okwä jenbti amne nunta niekäre metre mtare. **33** Ngöbökwe mikaninta nire, abti Ngöbökwe mikani ütiäte kri, käkwe mikani tükänintbe ja küde ruenkri angwane, ja di kri mikani niara kisete kä käinbti kwe. Bti Ngöbö Üai Deme köböi mikani kwe nunye, ye abko Ngöbökwe biani ie arato amne, niara abko käkwe mikaba nüne täte nunbtä. Ye mden munkwe turi mtare amne munkwe kukwe nuri arato ye. **34** Ye abko, David tukwe ñan nämane blite jabtä gare nie, ñobtä ñan angwane niara doboi tä Jerusalén nete, amne Ngöbö

ñan nikani niara ngwena kä käinbti, akwa David arabe käkwe kukwe tikani krörö:

Ti Dänkien Ngöbökwe niebare ti Dänkienye: Kä bäri ütiäte kri ti küde ruenkri, ne kanti jakwe täke nete.

35 Ye kanti ma raba abti tikwe ma rüe mikadi jökrä ma ngoto täni.

Salmos 110.1

Ye abko namani tikani kore Davikwe, akwa tikani ñakare kwe jabtä amne, Jesu Ni Dianin-kä Ngöbökwe abko btä tärä tika-ni kwe.

36 Ne aisetere, mun israelita, ie kukwe era metre rabadre gare abko erere ti bike niere: Jesu juani müre ketadre krusobtä munkwe, Jesu ye mden abko Ngöbökwe mikani Dänkiene amne mikani ni Dianinkä kwrere kwe arato. Ne abko raba gare munye kore. Abko kore se, niebare Pedrokwe ietere.

37 Pedrokwe blitabare nitre kwati olote kore, ye abko matani tare motobtä amne, ja namani ruen ngite krübäte Ngöbö ngwärekre ietere, käkwe kukwe ngwianintari krörö Pedroye amne Jesu kukwei ngwianka mda mdaye:

Ja mräkä, mtare nunkwe dre nuendre niere nunye, niebare kwetere.

38 Abtä Pedrokwe niebare mda ietere:

Munkwe kukwe nuenbare käme Ngöbö rüere, ye kite temen jökrä, bti munkwe tödeka Jesu-bti. Yebti mun jata ja mike

ngökare ñöte Jesukristo käbti. Angwane munkwe ja mikani ngite, ye Ngöbökwe diandikä jökrä munbtä, käkwe ja Üai Deme mikadi nüne munbtä arato, **39** ñobtä ñan angwane Ngöbö-kwe ja Üai Deme köböi mikani, ye abko munkrä amne mun ngä-bränkäkrä, erere arato ni kä jökräbti käreadre ni Dänkienkwe ye kräke, niebare Pedrokwe ietere.

40 Pedrokwe blitabare kore angwane, kukwe mda mda ribebare bäri mda kwe ietere, niaratere töi diankrä amne mikakrä mokre abko krörö:

Ngöbökwe ñan mun mikadre ja tare nike nitre kukwe kämekäme nuenkä ben gwaire, abkokäre mun rabadre dianintari Ngöbö diebti abko tita ribere munye, niebare kwe ietere.

41 Ye kwrere bkänä, kukwe diribare Pedrokwe, ye ni kwati käkwe kani ngäbti amne ngökani ñöte Jesu käbti. Köbö ye näire abko, ni mda mda namani tödeke Jesubti abko namani mili krä-mä jire (3,000) abko namani ja gete nitre tödekaka Jesubti yebe.

Nitre tödekaka Jesubti nämane nüne krörö jabe kwärikwäri

42 Angwane kukwe diribare nitre Jesu kukwei ngwiankakwe, yebtä niaratere namani ja kite köbö kwatirekwatire amne namanintre jändrän jakwe dräire jabtä kwärikwäri. Erere arato, namanintre ja ükekrö ju kwatirekwatire te mröre gwaire Jesu ngatani ngwiankärete töre jae

amne blitakäre Ngöböbe.

43 Nitre Jesu kukwei ngwianka namani sribi kri nuene amne, sribi ñan tuabare namani nuene ni kwati okwäbti Jesu di namani bentre bä mikakäre. Yebtä abko, ni jökrä ñan töi namani krütare jökrä. **44** Angwane nitre tödekaka Jesubti abko töi namani kete-tibe jökrä, kä namani jändrän jakwe jakwe dräire jabti kwäri-kwäri ni tödekaka Jesubti bobre bobre die mikakäre. **45** Erere arato, namanintre kä jakwe amne jändrän jakwe rürümoine, bti ni bobre bobre, ie ngwian biandre nuäi nuäi, ye näre nikanintre bien ni itire itire ie.

46 Mdakäre abko, ju blitakrä Ngöböbe te namanintre ja ükekrö köbö kwatirekwatire amne, ju kwatirekwatire te mrö dräi namani angwane, kä namani neme nuäre btäre mröre kete-tibe ja moto jämenbti.

47 Angwane namanintre Ngöbö käikitekä amne, ni jökrä namanintre mike ütiäte. Mdakäre abko, köbö kwatirekwatire, nire nire namani neme dianintari abko ni Dänkien Jesu namani mike ketetibe nitre tödekaka niarabübe.

Pedrokwe ni ngüre bren mikaninta quinta

3 1 Abti bati, kä mikani blitakrä Ngöböbe ñänä okwä krämä näre dere, ye ngwane Pedro amne Juan nikani mda ju blitakrä Ngöböbe ye kanti blitakäre Ngöböbe. **2** Angwane ju blitakrä Ngöböbe, ye kanti jukwe

nämane kwati abko kädian nämane Jukwe Bä Nuäre. Jukwe ye kanti abko, ni därebare ngüre bren nämane iti. Ni ye abko käre jänämane niken köbö kwatirekwatire nebe yete ngwian käre-käre nitre nämane niken yete yeye abko erere ni ngüre bren nämane yete. **3** Angwane Pedro jatanina nemente jukwete ta Juanbe, rikakäre ju blitakrä Ngöböbe ye kanti angwane, ni ngüre bren ye okwä namani btäre, käkwe ngwian kärebare ietre jakrä. **4** Abtä Pedro amne Juan okwä namani kwekbe ni yebtä, bti Pedrokwe niebare ie:

Nun mike ñäre, niebare kwe ie.

5 Angwane niaratrekwe ngwian biandi ie namani nütüre, käkwe okwä ketaninte kwekbe btä bkänä. **6** Akwa Pedro abko käkwe niebare krörö mda ie:

Ngwian amne oro ñakare jire chi tikwe biandre mae, akwa jändränä tikwe, erere ti bike bien mae: Jesukristo Nazarebo ye käfti näin krö, nän dikekä, niebare kwe ie.

7 Pedrokwe ñäkäbare kore ie, ye btäräbe kani küde ruenkribti kwe, käkwe ganinkrö krö. Ye btäräbe ni ye ngüre namaninta dite jökrä ie se kwrere. **8** Angwane ni ngüre bren ye käkwe ja takäninte kainta, nukaninbe dikekä krö amne nikani dikekä kwäräkwärä. Bti nikani siba Pedrobe amne Juanbe ju blitakrä Ngöböbe ye kanti, akwa nikani angwane, nikani ja takete

käintabe nekwäre sekwäre Ngöbö käikitekä kwärä. **9** Namani ja takete kwäräkwärä Ngöbö käikitekä, ye ni jökrä käkwe tuani angwane, **10** töi ñan namani krütare btä, ñobtä ñan angwane ni nämane takänintbe ngwian käre-re Jukwe Bä Nuärebttä nämane tuen amarebti niara ara nämane näin dikekä aiseite.

Pedrokwe blitabare Jesubtä

11 Ni ngüre bren namaninta quinta, ye namani Pedro amne Juan gibiekä ñakare angwane, ni kwati ñan töi namani krütare. Angwane ni namaninta quinta nämane Pedro amne Juanbe ju blitakrä Ngöböbe bäre jukä kädian nämane Jukä Salomónkwe, ye kanti ni jökrä nikani betekä ni ye tuakäre. **12** Ni nämane ja ükekrö kwati dikaro, ye jatabare Pedroye, abtä nitre ye ie Pedrokwe niebare:

Mun israelita, ¿ye ñobtä abko mun ñan töi nibi krütare kore yere? ¿Ñobtä mun okwä nibi jökrä kore nunbtä? ¿Nunkwe ni ne mirita quinta ja di jenbti o nun köböire nibi dikekäta, munta nütüre nunbtä ya? Mdakäre abko, ¿nunta nüne bäri deme amne bäri metre Ngöbö ngwäre-kri, aiseite nun di nibi niara mikakrä quinta, munta nütüre ya, amarebti mun okwä nibi kore nunbtä yere? **13** Ngöbö mikani ütiäte Abrahamkwe, Isaakwe, Jacobokwe amne ni mräkä kira kirakwe, Ngöbö ye mden abko käkwe sribikä jakwe Jesu mikani bäri ütiäte ja ngwäre-kri. Jesu ye

mden munkwe biani müre keta-dre Pilatoye. Pilato tö rababa tikaiteta, akwa munkwe trö kwitani ie. **14** Akwa ni Deme amne Metre ne ñan tikadrete, mun rababa niere Pilatoye amne, ni ni kämikaka abko tikadrete mun rababa niere kore ie. **15** Ni ni mikaka nüne ne abko munkwe müre ketani kore, akwa Ngöbö-kwe mikaba nüketa nire. Niara nukaninta nire abko nunkwe tua-ba ja okwä jenbti, aiseite nunta niere. **16** Ni ngüre bren ne abko gare munye. Ye abko käkwe tödekani kwatibe Jesubti, mden köböire ngüre nibita dite jökrä ie. Niarakwe ja töi miri kwatibe Jesubtä angwane, Jesukwe niara die miri tödeke jabti, mden köböire nibita quinta täte jökrä, nibi tuen munye ye kwrere.

17 Ja mräkä, mun amne nitre ji dokwäte mun ngätäite käkwe Jesu müre ketani angwane, mun nämane dre nuene metre ñan nämane gare munye. **18** Akwa Ni Dianinkä jen jakrä Ngöbö-kwe abko käkwe ja tare nikadre amne kämikadre, niebare Ngöbö-kwe ja kukwei niekä kirakira köböire, mden erere Ngöbö-kwe mikani neme bare. **19** Munkwe kukwe nuenba kore, yebtä mun moto raba ulire amne munkwe tödeka Ngöbö-bti, Ngöbö-kwe mun ngite ye diandre-kä jire jökrä mento munbtä amne, kä rabadi nuäre munbtä amne mun moto rabadi jame Ngöbö ngwäre-kri abkokäre. **20** Angwane Jesu Ni Dianinkä kira Ngöbö-kwe munkrä,

Ngöbökwe juandre munkrä, abkokäre munkwe kadre ngäbti.

21 Akwa gwängware abko, Jesukristo rabadre nüne kä käinbti, ñobtä ñan angwane Ngöbö ngämi jändrän jökrä üketeta kuin amne miketa kuin, ye känenkri Jesu ñan rükadreta, ni Ngöbö kukwei niekä deme kirakira käkwe niebare ye kwere. **22** Yebtä abko, Moisékwe niebare krörö Jesubtä:

Ni Ngöbö kukwei niekä ti kwrere abko Ngöbökwe diandikä iti mun ngätäite blitakäre jakrä munbe.

Ni ye käkwe dre niedi, ye erere munkwe kukwei mika täte jökrä, **23** ñobtä ñan angwane ni Ngöbö kukwei niekä, ye nire nire käkwe ñan kukwei mikadre täte, ye erere abko munkwe kämikadre dianakäre ja ngätäite,

Deuteronomio 18.15,18,19

niebare kore Moisékwe.

24 Ye abko, kukwe nakaninkä ño Jesubtä kä ne näire, ye rakedrekä abko nitre Ngöbö kukwei niekä kirakira Samuel näire mentokwäre käkwe niebare jökrä.

25 Amne Ngöbökwe kukwe ükaninte ni Dianinkä kwe juandre abko niebare kwe nitre niara kukwei niekä köböire. Erere arato, Ngöbökwe kukwe ükaninte mun mräkä kirakirabe, ye abko rababa bare kä ne näire munkrä, ñobtä ñan angwane kukwe niebare Ngöbökwe Abrahamye, ye abko rababa bare kä ne näire abko krörö:

Ma mräkä köböire ni kä jökräbti temen kä nebtä, ie tikwe ja di biandi,

Génesis 12.3; 22.18

niebare Ngöbökwe Abrahamye.

26 Ngöbökwe sribikä kwe juani kä nebtä angwane, juani käne mun israelita ngätäite kwe ja di biankäre munye, munkwe kukwe kämekäme kitadre jire jökrä temen, abkokäre juani käne kwe munye. Abko kore se, niebare Pedrokwe ni kwati yeye.

Pedro btä Juan käkwe blitabare Sanedrín ngwärekre

4 **1** Pedro amne Juan nämane blite kore ni kwatibe angwane, batibe nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre nükani mda guardia ju blitakrä Ngöböbete dänkien amne nitre saduseo ruäre nükani arato.

2 Niaratre abko namani romon, ñobtä ñan angwane Ngöbökwe Jesu mikaninta nire ne abko käkwe ni krütanikrütani mikadre täte nüne arato bä mikani abko Pedro amne Juan namani dirire.

3 Abtä Pedro amne Juan kani ngite kwetre. Angwane kä namanina dere dikaro, abtä kitani ngite kä teri kwetre nebe jändrinane. **4** Akwa ye ngwane abko, kukwe diribare Pedrokwe amne Juankwe, ye ni kwati käkwe kukwe nuani angwane, mikani era kwetre, käkwe tödekani Jesubti, aisete nitre tödekaka Jesubti namani bäri kwati mda. Tanbare angwane, ni bra-rebe namani mili krärike (5,000) jire.

5 Yebti jändrinane, nitre israelita ji dokwäte, nitre unbren ji dokwäte amne Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye dirikäre käkwe ja ükaninkrö kwati mda Jerusalem. **6** Ye ngwane ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien kädian nämane Anás nämane amne, mräkä brare brare kwe kädian nämane Caifás, Juan amne Alejandro nämane siba. **7** Namani ja ükaninkrö jökrä angwane, Pedro amne Juan ngwiamna kwetre neme ja kanti. Ye erere jänamanina kanti angwane, mikaninta nünaninkä ja ngwärekre kwetre, käkwe niebare krörö ietre:

¿Nirekwe ja di biani mun yeye amne, nire käbti munkwe ni ngüre bren ye mikaninta quinta? niebare kwetre Pedroye amne Juanye.

8 Batibe Ngöbö Üai Deme namani täte Pedrobtä abko diebti Pedro käkwe niebare mda:

Mun ji dokwäte amne mun unbren töbtä töbtä, ye ie ti bike niere krörö: **9** Ni ngüre bren, kisete nämane bren abko kräke nunkwe jändrän kuin nuenbare amne namaninta quinta, ye abko nunkwe mikaninta quinta ño abko mun tö gai, ne ngwane ti bike niere metre munye abko krörö: **10** Jesukristo Nazarebo müre ketamna krusobtä munkwe abko Ngöbökwe mikaninta nire. Jesu ye mden käbti amne diebti nunkwe ni ngüre bren ne mikaninta quinta, ye abko nun tö niei metre mun ütiäte krikri yeye amne nitre

israelita jökräye arato. **11** Jesu ye abko,

Jä ütiäte kri ju mikakrä metre abko mun ju mikaka käkwe kitaninkä, akwa jä ye abko ni Dänkien käkwe mikani bäri ütiäte ju mikakrä metre, *Salmos 118.22*

abko tikani kore Jesubtä tarä Salmobtä.

12 Ne mden aisete, Jesu aibe ni diantarikä. Nebti Ngöbökwe ni mda mikani ñakare jire kä nebtä ni diantarikäre. Abko kore se, niebare Pedrokwe.

13 Pedro amne Juan, btä kä jürä namani ñakare blitare, ye namani tuen nitre ji dokwäteye angwane, niaratre käkwe ja töitikanini ñakare amne bobre amarebti namani blite kore, ye abko ñan namani nuke gare nitre yeye aisete, töi ñan namani krütare btäre, akwa nitre ne käkwe dikakabare Jesube abko gani btä kwetre. **14** Akwa ni ngüre bren namaninta quinta, ye nämane nünaninkä siba yete niaratrebe, aisete dre niedre kwetre rüere ñan namani nuke gare ietre. **15** Abtä Pedro amne Juan käkwe kä mikadrekä, rikadre ju bäre, niebare kwetre ietre, bti niaratre namani blite jabe kwärikwäri gwi, **16** kä namani niere jae kwärikwäri:

¿Nitre nibu sebtä, nikwe dre nuendre? Sribi ütiäte kri ñan tuabare nuenbare kwetre, ye abko ni kwati nünanka Jerusalem nete, ie nena gare, aisete ni ñan raba rükente jire. **17** Akwa kukwe ne

ñan kädrie rikadre janknu ja täri-täri, abkokäre ari niaratre rātekā. Nikwe rātādikā ne ngwane, mtare mentokwäre ñan blitadre mda kwetre Jesu kābti, niebare kwetre jae kwārikwāri.

18 Bti Pedro amne Juan kārā-bareta gwā kwetre, kākwe niebare ietre:

Munkwe ñan blita amne, munkwe ñan diri jire chi mda Jesu kābti, niebare kwe ietre.

19 Abtā Pedro amne Juan kākwe niebare mda ietre:

Ngöbö okwābti dre nuendre nunkwe abko bāri kuin, yebtā töbike kuin munkwe, bti munkwe nieta nunye. ¿Nunkwe mun kukwei mikadre tāte amne Ngöbö abko nunkwe ñan kukwei mikadre tāte ya? ye abko bāri kuin ya abko munkwe nie nunye. **20** Akwa nun bike Ngöbö mike tāte aisete, kukwe nakaninkā ño ño Jesubtā nunkwe tuaba ja okwā jenbti amne dre dre niebare kwe abko nunkwe kukwe nua-ba, ye abko nunkwe kädriedi janknu. Abko kore se, niebare Pedrokwe amne Juankwe.

21 Angwane nitre ji dokwāte sribikā Sanedrinbe ye kākwe Pedro amne Juan rātāninkāta jirekābe, bti tikaninte kwetre, ñobtā ñan angwane kukwe nakaninkā, yebtā abko ni jökrā namani Ngöbö kākitekā, aisete Pedro amne Juan mikadre ja ngie nuen ño kwetre ñan namani nūke gare ietre, ñobtā ñan angwane ni jökrā jürā namani btātre aisete. **22** Ni jökrā nāmāne Ngöbö kākitekā, ñobtā ñan angwane ni

ngüre bren namaninta quinta Jesu di kribti, ye abko ie kā nikanina gre ketebu jire ta angwane namaninta quinta aisete.

Nitre tödekaka Jesubti kākwe ja di kārābare Ngöböye

23 Pedro amne Juan tikaninteta angwane, nikaninta nebata mrākā tödekaka Jesubti kānti angwane, nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dānkien btā nitre umbre ji dokwāte kākwe dre dre niebare ietre, ye erere niebare jökrā kwetre mrākāye. **24** Niaratre kākwe Pedro amne Juan kukwei nuani ünān jökrā, bti ja tōi mikani gwaire kwetre, kā nikani blite krörö Ngöböbe:

Ni Dānkien Ngöbö, makwe kā kānta amne kā tementa dātebare. Erere arato, makwe mren dātebare amne jändrān jökrā tā nūne kānta, tementa, mrente makwe dātebare. **25** Ma Üai Deme köböire nun mrākā kira sribikā makwe David kākwe ma kukwei niebare krörö:

¿Ñobtā nitre ñakare israelitare tātre neme romon jökrā Ngöbö rüere?

¿Ñobtā nitre israelita abko tā kukwe miketbe ngwarbe kore Ngöbö rüere?

26 Nitre jreire btā nitre gobranka kātā ja ükekrö rükäre jökrā ni Dānkien Ngöbö rüere amne Ni Dianinkā jen kwe rüere arato, *Salomos 2.1-2* niebare Davikwe.

27 Angwane makwe dre niebare David köböire abko metre garera nunye, ñobtā ñan angwane ye kwrere nena nakankā bkānā Ngöbö, ñobtā ñan angwane Jesu sribikā deme makwe, ye makwe dianinkā jenena sribikäre jakrā, ye rüere abko jrei Herodes amne gobran Poncio Pilato kākwe ja ükaninkrö ni menteninbe amne nitre israelitabe. **28** Ye abko, ma diebti makwe kukwe ükaninte kira amne rakadrekā kore makwe niebare kira David köböire, mden erere namani bare jökrā ietre ma rüere Ngöbö. **29** Ye kwrere arato, mtare tātre nun rātekā amne tātre kada ketamna nunye, ye tuen mae ni Dānkien Ngöbö amne, makwe ja di bian nun sribikā makwe neye, kā jürā ñan rabadre jire chí nunbtā blitakäre ma kukweibtā. **30** Erere arato, Jesu sribikā deme makwe, ye kābti makwe ni bren bren mikata kuinta amne, sribi ñan tuabare mda mda raba bare ma diebti nun köböire abko nunta ribere mae Ngöbö. Abko kore se, niebare kwetre Ngöböye.

31 Blitabare ünān kore kwetre Ngöböbe, ye btārābe kā kānti namanintre gātäre ye kākwe grīkakabare. Angwane Ngöbö Üai Deme di kri namani jökrā btātre amne, kā jürā namani ñakare btātre Ngöbö Kukwei kädriere gwārere.

Nitre tödekaka Jesubti kākwe jändrān biani jae kwārikwāri

32 Nitre tödekaka Jesubti nāmāne kwati, ye abko tōi

namani ja kwrere jökrā. Angwane jändrān kwekwe abko ñakare namanintre ja mike bkāne kaibe, akwa namanintre ni mda mda mike bkāne siba. **33** Erere arato, ni Dānkien Jesu nūkaninta nire ye abko nitre Jesu kukwei ngwianka namani kädriere bāri ja di ngōi jökrā mda amne, Ngöbö namani ja di bien kri ja moto kuinti ietre. **34** Kā ye ngwane, nitre tödekaka Jesubti, ye ngātāite ni namani ñakare jire iti jändrān mdei nīke, ñobtā ñan angwane ni kā bkānkā amne ju bkānkā abko namani rürümoinne, bti namanintre nūke ngwian ye ngwena, **35** bti namanintre bien nitre Jesu kukwei ngwianka yeye, bti nire nire nāmāne mrō nīke amne nāmāne jändrān mda mda mdei nīke, yebti nāmāne ngwian drāire. Ye erere ngwian biandre ni itire itire ye erere namanintre bien ietre.

36 Ye kwrere abko, ni levita kā José, Chiprebo kākwe nuenbare. (José ne arabe abko nitre Jesu kukwei ngwianka kädiani Bernabé. Ne niaratre kukwere abko “Ni kā mikakata nuäre nibtā” nieta.) **37** Niara ne mden kākwe kā jakwe rürümoinbare, bti ngwian biani kwe nitre Jesu kukwei ngwiankaye drāidre nitre tödekaka Jesubti mda mda nāmāne jändrān mdei nīke yebti.

Kukwe nakaninkā Ananiabtā amne Safirabtā

5 **1** Ni mda nāmāne yete abko kädian nāmāne Ananias. Niara amne merire kwe Safira

käkwe kä jakwe rürümoinbare arato. **2** Akwa ni ye abko käkwe ja töi mikani ruäre meri kwebe, käkwe ngwian ye diani ruäre ta jae, bti biani jökrä kwe namani bä mike jabtä nitre Jesu kukwei ngwianka yeye. **3** Abtä Pedrokwe ñäkäbare krörö ie:

¿Ananías, ñobtä makwe Sata-na turimetre nüke ja töibtä amarebti, ngwian biani kä ütiäre mae abko makwe dianinkä ruäre ta jae, abti ma tö nibi Ngöbö Üai Deme ngökai yere? **4** ¿Kä ye ñan makwe ya? ¿Amne makwe rürümoiniri angwane, ngwian ye ñan makwe arato ya? ¿Ye ñobtä makwe kukwe nuni kore ni ngökakrä amarebti mata Ngöbö ara jire ngökö yere? niebare kore Pedrokwe Ananiäye.

5-6 Angwane batibe Ananías nikani ngitiekä ngwäkäre temen se kwrere, Pedro kukwei nuare. Ye btäräbe ni bati bati jatani, käkwe mrianinte, bti nikanintre ngwena doboi mikadre. Kukwe nakaninkä Ananiäbtä, ye nire nire käkwe gani angwane, Ngöbö jürä namani kri btätre.

7 Yebti kä nikani ñänä okwä krämä näre ta angwane, Ananías nän muko Safira nikani gwäkäre mda. Akwa kukwe nakaninkä Ananiäbtä, ye abko gare ñakare ie, aisete nikani neme jame gwi. **8** Angwane Pedrokwe niebare ie:

¿Munkwe kä rürümoiniri nuäi metre, erere munta niere tie yera? niebare kwe ie.

Angwane, iJänri! Nunkwe rürümoinbare kore, ¿abko ño? niebare kwe Pedro käre.

9 Abtä Pedrokwe niebare mda ie:

¿Ye ñobtä abko, mun raba ni Dänkien Üai Deme ngökö ya, ñakare ya abko mun tö nibi gai, käkwe ja töi miri ruäre ni ngökakrä yere? Ni bati bati jani ma kwäräi mrö doboi mike abko kitera tuenta sete se. Se arabe näinta ma ngwena doboi mikadre arato mtare, niebare Pedrokwe ie.

10 Ye btäräbe Safira nikani ngitiekä ngwäkäre Pedro ngotobtä temen se kwrere. Angwane nitre bati bati jataninta gwäkäre, ye ie Safira kwani ngwäkäre temen, nikaninta ngwena doboi mikadre ja ken brare mröbe.

11 Kukwe nakaninkä kore, ye abko nitre tödekaka Jesubti amne ni mda mda käkwe gani angwane, Ngöbö jürä namani kri btätre kukwe nuene blo Ngöbö rüere.

Nitre Jesu kukwei ngwianka käkwe ni kwati mikaninta quinta

12 Abti kukwe Jesubtä abko era metre, ye mikakäre era nitre Jesu kukwei ngwianka namani sribi kri ñan tuabare nuene Jesu diebti abko naminintre bä mike tuadre ni kwati okwäbti. Erere arato, nitre tödekaka Jesubti nämane ja ükekrö jukä kä Salomón kánti ju blitakrä Ngöböbe ye bäre.

13 Angwane nitre Jesu kukwei ngwianka ye mika namani ütiäte jae ni kwatikwe, akwa kukwe nakaninkä Ananías amne Safirabtä, yebtä ni ruäre

btä jürä namani, aisete ñan tö namani reketai niaratrebe.

14 Akwa ye ngwane ni kwati merire, brare nikani tödeke Jesubti, aisete ni tödekaka Jesubti namani bäri kwati mda. **15** Sribi kri ñan tuabare nuen nämane kabre, abtä ni kwati namani mräkä bren bren mike jän kwatabti amne jamankate namani kite ngwena mikadre jibtä jibtä, ñobtä ñan angwane Pedro jatadre ji yebti angwane, mikadreta quinta kwe, akwa ñakare ne ngwane, Pedro trä aibe matadre ni bren bren yebtä abkokäre. **16** Erere arato, nitre nünanka känimekänime juta Jerusalén bäre temen abko namani nüke kwati mräkä bren bren ngwena amne, ni ruäre bren üai käme kisete, ye namani nementa quinta jökrä Jesu diebti nitre Jesu kukwei ngwianka ye köböire.

Nitre israelita krikri käkwe nitre Jesu kukwei ngwianka kitani ngite

17 Yebtä abko, ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien amne ni mda mda nämane nekete nitre saduseokri, ye namani mokrere krübäte mda, **18** käkwe nitre Jesu kukwei ngwianka ye kamna ngite jökrä, bti ni ngite ngite kita nämane ngite jökrä ye käi kánti kitani ngite kwetre. **19** Akwa batibe deo, angele nükaniti, käkwe jukwe tikani nitre Jesu kukwei ngwianka yebti se kwrere angwane, dianinta kwe ju bäre mento, käkwe niebare ietre:

20 Ju blitakrä Ngöböbe, ye kánti mun nän. Mun rabata yete angwane, nünandre ño Ngöböbe Jesu köböire, ye abko munkwe diri täte jökrä ni jökräye. Abko kore se, niebare angelekwe ietre.

21 Ye kwrere bkänä, jändrina-ne dekä angwane, angelekwe ño ño niebare ietre ye erere nikaninta ju blitakrä Ngöböbe ye kántita angwane, namaninta dirire.

Angwane ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien amne ni mda mda nämane ben yete, ye käkwe nitre unbri ji dokwäte nitre israelita ngätäite ye käräbare jökrä gätäbtä jae, bti nitre Jesu kukwei ngwianka nämane ngite, ye tuamna kwetre. **22** Erere bkänä, guardia ju blitakrä Ngöböbete ye nikanintre neme nitre Jesu kukwei ngwianka nämane ngite kä teri ye kánti angwane, nitre ye kwani ñakare ietre. Abtä jötrö ngwarbe nikani kukwe ngwenante, **23** käkwe niebare ietre:

Ju ni ngitekrä abko, bti jukwe täni dikani kuin amne, guardia ni ngite ngibiabtikä täni nünaninkä jökrä jukwebtä, jukwe ye ngibiarebti, btä nun nibi. Akwa nunkwe jukwe tiri angwane, ni ñakare gwi amne, kä kuni tökare nunye, niebare kwetre.

24 Angwane guardia ju blitakrä Ngöböbete dänkien amne nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre käkwe guardia kukwe nuani angwane, ja ngwiani nikenkä kwetre, kä namanintre töbike krörö: iKukwe ne abko nakaka, nebti dre raka-dikä mda! namanintre nütüre.

25 Ye btäräbe ni jatani betekä iti, kākwe niebare ietre:

Nitre kitani ngite jändrin munkwe, ye tā dirire jōkrā ni kwatiye ju blitakrā Ngōbōbe kanti sete, niebare kwe ietre.

26 Angwane guardia dānkien nikani guardiabe nitre Jesu kukwei ngwianka ye tuen. Nika-ni ngwena akwa, ye ngwane mikanintre ja tare nike ñakare kwetre, ñobtä ñan angwane nane ni nāmane kwati yete kukwe nuen abko kākwe tākādre jābti kāmikakāre abko jūrā namani btātre, aisete nikanintre ngwena ngwebti. **27** Namanintre ju blitakrā Ngōbōbe kanti angwane, nitre Jesu kukwei ngwianka jānikani Sanedrin ngwārekri angwane ni blitaka Ngōbōbe ni mda mda diāre dānkien kākwe ñākābare ietre:

28 Ni btā munta dirire, yebtä abko munkwe ñan diridre jire chi mda, munkwe nieba munye. iSe ñobtä abko mun tā dirire kore amarebti mtare mun nena dirire ni jōkrāye Jerusalén nete! Abti ni ye krütani abkobtä nun mikata ngite munkwe arato se, niebare kwe ietre.

29 Abtä Pedro amne nitre Jesu kukwei ngwianka mda mda kākwe niebare mda:

Nunkwe Ngōbō mikadre tāte, akwa mun abko ñan kukwei mikadre tāte nunkwe, **30** ñobtä ñan angwane Jesu metamna kru-sobtä munkwe amne munkwe müre ketamna akwa, Ngōbōkwe mikaninta nire. Ngōbō ye mden abko ni mrākā kirakira nāmane

mike ütiāte. **31** Ngōbō ye ara kākwe Jesu mikaninta nire amne nikani ngwenante kā käinbti, kākwe mikani tākānintbe ja küde ruenkri mikakāre ütiāte amne, mikani Ni Jōkrā Jie Ngwianka amne Ni Diantarikā. Jesu ne köböire abko nitre israelita kākwe kukwe kāmekāme kitadre jōkrā temen amne Jesukwe ni ngite ye diandrekā mento nibtä, abkokāre mikani ütiāte jae kwe kā käinbti. **32** Ne mden abko nunkwe tuaba ja okwā jenbti abko erere nunta niere. Erere arato, nitre Ngōbō mikaka tāte nun kwrere abko ie Ngōbōta ja Üai bien amne kukwe ne abko metre abko Ngōbō Üai Deme kāta bā mike metre nunbe gwaire arato. Abko kore se, niebare kwetre.

33 Yebtä abko Sanedrin mātā namani kri mda Pedrobtā amne Jesu kukwei ngwianka mda mda-btä, aisete tö namanintre kāmikai.

34 Akwa Sanedrin ngätäite yete abko ni bariseo nāmane iti abko kädian nāmane Gamaliel. Ni ye abko Kukwe Biani Ngōbōkwe Moiséye dirikā kuin amne, ni jōkrā nāmane mike ütiāte jae. Gamaliel ye namani nūnaninkā, kākwe nitre Jesu kukwei ngwianka juamna ken ju bäre.

35 Bti niebare krörö kwe:

Ja mrākā israelita, nitre ne, btā mun tö dre nuein, yebtä munkwe töbika kuin ja kāne, **36** ñobtä ñan angwane bati kā nera ni iti kädian nāmane Teudas jatani ja mike jite ni ütiāte kwrere ni ngätäite. Angwane ni

siento kräbkā jire namani nekete niarabe nitre romanobo rüere. Akwa niara kāmikani nitre rükā romanobokwe angwane, ni kwati rikaba ben nikaninta iti iti jōkrā kwäräkwärä. Ye kanti sribi kwe krütani, ye munkwe ngwian töre jae. **37** Abti kā nikani bā raire ta angwane nitre romanobo kākwe ni kā tikamna täräbtā mda. Ye ngwane abko ni Galileabo kädian nāmane Judas kākwe ja mikani jite ni ütiāte kwrere mda. Angwane ni kwati namani neke-te niarabe nitre romanobo rüere arato. Akwa niara kāmikani nitre rükā romanobokwe arato. Angwane nitre reketaka niarabe nikaninta iti iti jōkrā kwäräkwärä. Ye abko namani bare kore ni nibu yebtä. **38** Akwa mtare ti tö niei krörö munye: Nitre se munkwe tuametre kaibe amne, munkwe ñan niaratre nika jire chi abko ti tö nibi niei munye, ñobtä ñan angwane kukwe ni kā nebtäkwe ne ngwane, näin ta arato. **39** Akwa sribi Ngōbōkwe era metre ne ngwane, munkwe ñan ganaindre jire chi, ñobtä ñan angwane batibe mun tädre rüere Ngōbōbe. Abko kore se, niebare Gamalielikwe mrākāye.

Ye erere Gamalielikwe nitre Sanedrin töi mikani jakri, aisete kukwei mikani tāte mrākā Sanedrinkwe. **40** Akwa nitre Jesu kukwei ngwianka nāmane ju bäre, ye kārābareta gwā kwetre, bti kwata metani tröbtā köbti kwetre töi diankrā amne, ñan blitamna jire chi mda Jesubtä ietre, bti tikaninteta kwetre.

41 Nitre Jesu kukwei ngwianka abko nikaninta angwane, kā namani nuäre krübāte btātre, ñobtä ñan angwane niaratre namani ütiāte Ngōbō ngwārekri ja tare nikabtā Jesu krāke, aisete kā namani nuäre btātre. **42** Abti Sanedrin kukwei mikani tāte ñakare kwetre amne, Jesu Ni Dianinkā Ngōbōkwe abko kukwe kuin ye abko nitre Jesu kukwei ngwianka namani dirire bāri mda köbö kwatirekwatire ju blitakrā Ngōbōbe kanti amne ju mda mdate Jerusalén yete.

Ni ni die mikaka dianinkā ni kükü

6 **1** Kā ye ngwane, nitre tödekaka Jesubti nikani niren bāri kwati mda. Angwane köbö kwatirekwatire nire nire nāmane mrö nike abko bti namani mrö dräire. Akwa nitre israelita kukwe griegore tödekaka Jesubti nikani ñāke nitre kukwe hebreore rüere, ñobtä ñan angwane meri kukwe griegore, kān brare krütani abko ñan die mika namani kuin era metre mröbtā köbö kwatirekwatire. **2** Abtä nitre Jesu kukwei ngwianka ni jätābti nibu kākwe nitre tödekaka Jesubti ükaninkrö kwati, bti niebare kwetre ietre:

Nun rabadre mrö dräire jire-kābe nete, abtä kukwe kuin Jesubtä abko munkwe ñan diridre mda, ye abko ñan rabadre kuin. **3** Ne aisete ja mrākā, ni töbtā töbtā btā Ngōbō Üai Deme tā tāte, bti munta tödeke abko känä ni kükü ja ngätäite munkwe. Ni

ye abko nikwe mikadi sribi ye nuene. **4** Angwane nun abko kākwe blitadi janknu Ngöböbe amne nunkwe Ngöbö kukwei kuin Jesubtä diridi janknu arato. Abko kore se, niebare kwetre.

5 Ye abko nukaninbti ni jökrä-ye aisete, ni dianinkä ni kükü kwetre abko nere: Ni iti kädian nämane Esteban dianinkä kwetre. Esteban abko nämane tödeke kwatibe Ngöböbti amne Ngöbö Üai Deme nämane täte btä. Erere arato, Felipe, Prócoro, Nicanor, Timón, Parmenas dianinkä amne ni iti juta Antioquíabo kädian nämane Nicolás dianinkä arato. Nicolás ne abko ñakare israelita akwa ja tõi mikani kwatibe Ngöbö mikakäre täte reketakäre nitre israelitabe. **6** Nebti ni dianinkä ni kükü ye abko jänikani mda nebe nitre Jesu kukwei ngwianka ye ngwärekre, angwane niaratre kākwe ja di kārābare krāke Ngöböye, kise mikare kwärä btitre sribi rabadre kisete bä mikakäre.

7 Kukwe ükaninte kore kwetre, abtä kukwe kuin Jesubtä nikani gare bäri ni kwatiye amne, nitre tödekaka Jesubti namani niren bäri mda juta Jerusalén. Angwane ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre namanintre tödeke kwati krübäte Jesubti arato.

Esteban kitani ngite Jesu rüekwe

8 Yebti Ngöbö namani ja moto mike bäri kuin Estebankrä, kākwe ja di biani kri ie abko

köböire namani sribi kri ñan tuabare nuene bätäkä ngwarbe ni kwati okwäbti Jerusalén.

9 Angwane abko sinagoga nämane kwati abko te nitre juta Cirenebo amne juta Alejandriabo tikaninte bkänkäkwé amne nitre kä Ciliciate amne kä Asiate erere nämane ja ükekrö. Jesu abko Ni Dianinkä Ngöbökwé abkobtä nitre ye nikani ja kwete Estebanbe. **10** Akwa Esteban abko ie Ngöbö Üai namani ja di bien, aisete Jesu abko Ni Dianinkä Ngöbökwé bä mikani metre, aisete namani ni kwati kada kete kwäräbe jökrä.

11 Abtä Esteban nämane ñäke blo Moisés rüere amne Ngöbö rüere ni mdakwe niedre Esteban rüere, abkokäre nitre ye kākwe ni kārābare ruäre, bti ngwian biani tiebe kwetre ietre blita ütiäre ngwarbe Esteban rüere. **12** Erere bkänä, nikani blite ngwarbe Esteban rüere. Yebtä abko, ni kwati nünanka juta Jerusalén te namani romon jökrä Estebankrä. Erere arato, nitre unbren ji dokwäte amne Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye dirikätre namani romon jökrä, kākwe Esteban kamna ngite, bti jänikani Sanedrin ngwärekre kwetre. **13** Angwane ni mdara jire kārābare blitakäre ngwarbe kwetre Esteban rüere, kākwe niebare krörö:

Käre ni ne tä ñäke blo ju deme blitakrä Ngöböbe noko rüere amne tä ñäke blo Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye rüere arato. **14** Mdakäre abko ju blitakrä Ngöböbe, se Jesu Nazarebo

jatadi, kākwe juandi ngwarbe jökrä amne, Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye nikrä abko kwitadi jökrä kwe arato tä niere kore abko käre nunta kukwe nuen ñäke kore, niebare kore kwetre Esteban rüere.

15 Angwane abko, nitre ütiäte krikri amne ni mda mda nämane takänintbe yete, ye kākwe Esteban mikani ñäräre angwane, Esteban ngwäre namani tuen angele ngwäre kwrere jire ietre.

Estebankwe blitabare ja dokwäre

7 **1** Angwane ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien kākwe niebare mda Estebanye:

Mata ñäke blo ju blitakrä Ngöböbe rüere amne Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye rüere nieta, ¿se abko era bkänä ya? niebare kwe Estebanye.

2 Angwane Esteban kākwe niebare krörö mda:

Mun ti mräkä amne mun ti ruaitre tikwe, olo ketete ti kukweiye munkwe: Abraham ni mräkä kira ngämi niken nüne juta Harán, ye känenkri Ngöbödi kri kākwe ja mikani gare ie kä Mesopotamia kanti, **3** kākwe niebare ie:

Kä makwe amne ma mräkä, yebtä kä mitekä amne ti bike kä mike tuadre mae, ne kanti nän nüne, niebare Ngöbökwé ie.

4 Ye erere bkänä, Abrahamkwe kä mikaninkä kä Caldeate, Mesopotamia yete amne nikani nüne juta Haránté mda. Abti Abraham

rün krütani angwane, kä te munta nüne mtare, nete Ngöbö jatani Abraham ngwenante nüne.

5 Akwa Ngöbökwé ñan kä biani jire chi jen jakrä Abrahamye nünankrä. Akwa Abraham krütadre angwane, Abraham bküntre ja tätitäre abko ietre Ngöbökwé kä ne biandi jen jakrä, Ngöbökwé niebare Abrahamye. Kä ye ngwane abko, ngäbäkre ñakare Abrahamkwe, akwa Ngöbökwé niebare kore ie. **6** Mdakäre abko, Abraham bküntre kākwe nünandi ni menteni kwrere kä jenenante amne ni kä ye kanti kākwe mikadi klaboré jae amne ngwianditre ja tare nike kwetre kä sientö kräbkä (400) jire, niebare kore Ngöbökwé Abrahamye.

7 Akwa Ngöbökwé niebare krörö arato Abrahamye: Juta kanti ma bküntre mikadi klaboré jae, juta ye abko tikwe mikadi ja ngie nuen ma bküntre dokwäre. Yebti ma bküntre näinta mentokwäre angwane, rükadita ti käikitekäta Canaan nete, niebare kwe Abrahamye. **8** Ngöbökwé kukwe ükaninte kore Abrahambe angwane, Ngöbökwé ja ñäräkrä mikamna ja kwatabtä ie. Ye mden kisete, Abraham ngobo Isaac därebare, bti kwäirare angwane, ñäräkrä mikani kwatabtä kwe. Erere arato, Isaakwe nuenbare ngobo Jacobobtä amne, Jacob kākwe nuenbare kwrere arato ngäbriänkä ni jätäbti nibu btä. Ni ni jätäbti nibu, yekri juta Israel keta jätäbti ketebu jatani.

9 Ni ruai mrö känkänkane Jacobokri abko namanintre mokrere

etba Josébe, kákwe José rürü-moinbare angwane, bkänkä nika-ni ngwena Egipto. Akwa Ngöbö nämane Josébe, **10** ye kákwe José die mikani ja tare nikabtä.

Angwane José mikani töbtä kwe, ye köböire abko namani tuen kuin sribikäre jrei Faraónye, aise-te jrei Faraón Egiptobo kákwe mikani gobrane Egipto amne ja gwirrie mikani gare ie arato.

11 Abti mrö nika namani krübäte Egipto amne Canaán arato. Angwane bäsi mrö krütani jökrä ni ruai mrö känekäne kän.

12 Akwa mrö nämänena Egipto abko gani Jacobokwe angwane, Jacobokwe ngäbriänkä juani käne mrö kökö. Jacob ngäbriänkä ye abko ni ruai mrö känekäne. **13** Abti Jacobokwe ngäbriänkä juani mrö kököta bobukäre angwane, Josékwe ja mikaninta gare etbakantreye amne, José mräkä mdenkri nükani gare Faraónye arato. **14** Abti José rün Jacob amne mräkä mda mda järeikadre jökrä etbakantreye Egipto, niebare Josékwe ietre. Ye erere, José mräkä ni gre ketamä bti ni jätäbti nirike (75) nikani jökrä neme Egipto.

15 Jacob jänikani neme nüne kore Egipto, kanti nünabare kwe mräkäbe. Abti Jacob krütani kä ye kanti. Erere arato, Jacob ngäbriänkä krütani jökrä Egipto arato. **16** Abti jänikaninta jökrä doboi mikadre juta Siquem. Abrahamkwe kä kökani ja doboi mikakrä Hamor ngoboye juta Siquemte, ye kanti namani doboi mikani.

17 Abti Ngöbökwé kä Canaán biandre Abraham bküntreye, niebare Ngöbökwé Abrahamye, ye abko köböi jatani nuke ja ken angwane, nitre israelita namani-na niren bäri kwati krübäte Egipto. **18** Angwane jrei mdara jire namani gobrane Egipto. Jrei ye abko, ie José gare ñakare.

19 Mden kisete jrei ye kákwe ni mräkä ngökani amne ni mräkä kirakira mikani ja tare nike kri kwe, kákwe ngäbäre brare därebe därebe kitakamna ju bare meye amne rünye kämikakäre.

20 Kä ye ngwane abko Moisés därebare. Moisés ye abko därebare bä nuäre krübäte, aiseite meye amne rün kákwe ngibiabare tiebebee sö krämä jire gwi.

21 Yebti ngibiadre ño tiebe mda kwetre ñan namani nuke gare ietre angwane, kitaninkä jirekäbe kwetre. Akwa jrei ngänkän, ie Moisés kwani amne diani kwe jakrä, bti ngibiabare ja ngobo jen kwrere kwe. **22** Nitre töbtä krikri Egiptobo, ben Moisékwe ja töitikanani, aiseite Moisés namani blite kuin amne namani jändrän jökrä nuene kuin arato.

23 Abti kä gre ketebu Moiséye angwane, tö namani rikaita basare mräkä israelitaye, erere nikani mda. **24** Akwa nikani nebe mräkä kanti angwane, ni Egiptobo nämane iti ni israelita ngötiyekä, btä Moisés okwä namani. Abtä Moisés nikani, kákwe ni Egiptobo ye kämikani ni israelita dokwäre. **25** Nebtä abko, Moisés köböire Ngöbökwé nitre israelita dianditari abko rükadi gare

mräkäye, namani nütüre. Akwa nitre israelita kákwe ñan töbikabare kore. **26** Yebti jändrinane, Moisés nikani basareta mräkä israelitaye bobuta angwane, ni israelita jakwebe nämane ja mete kwärikwäri, btä Moisés namani. Akwa niaratrekwe ja makädreta, abkokäre Moisékwe niebare krörö ietre: Mun ja mräkäre. ¿Se ñöbtä abko munta ja mete kore kwärikwäri yere? niebare kwe ietre.

27 Angwane ni iti mräkä ja metaka kákwe Moisés kitaninkä ja käne se kwrere, bti niebare kwe ie: ¿Nirekwe ma mikani nun dänkiene nun ngätäite amne, nirekwe ma mikani kritobore nunkrä amarebti ma kite ñäke kore tie yere? **28** Mdakäre abko, ¿makwe ni Egiptobo kämikaba iti jändrin, kwrere ma tö nibi ti kämikai arato mtare ya? niebare kwe Moiséye. **29** Ni ye kákwe ñäkäbare kore Moiséye, yebtä abko Moisékwe ni Egiptobo kämikani namani gare ni jökräye gani Moisékwe, aiseite ngitiani amne nikani kä Madián kanti. Kä ye kanti Moisés namani gure amne, niara ngäbriänkä ngibiabare nibu merirekwe. Akwa niara abko kákwe nünabare ni menteni kwrere kä ye kanti.

30 Abti Moisékwe nünabarera kä gre ketebu Madián. Angwane bati Moisés nämane kä kaibete ngitio Sinaí kanti angwane, bati-be kri chi namani jutra ngitiekä abko te angele namani ja mike tuare Moiséye. **31** Kri chi namani jutra ngitiekä Moisés okwäbti,

yebtä Moisés ñan töi namani krütare, kákwe krötabare bäri känime tuakäre bäri kuin. Angwane Ngöbö kukwei jarabare krörö ie: **32** Ti abko Ngöbö ma mräkä känekänekwe—Abrahamkwe, Isaakwe amne Jacobokwe, niebare Ngöbökwé Moiséye. Abtä jürä namani krübäte Moisébtä amne, namani grükekä jökrä ngrabare, aiseite ñan tö namani nikren kri chi yebtä.

33 Angwane Ngöbökwé niebare Moiséye: Kä deme kanti mata nete, aiseite sabato tikete ja ngotöbtä, niebare kwe ie. **34** Bti Ngöbökwé niebare mda Moiséye: Nitre israelita tä ja tare nike krübäte dikaro nitre Egiptobo kisete tuen tie amne, tätre ja müaire, ye abko kukweta ruen tie arato. Ye mdenbtä abko, ti ki nete niaratre tikatekäreta, aiseite jakwe, ti bike ma juenta Egipto ma mräkä die mike, niebare Ngöbökwé ie.

35 Ye känenkri abko, nitre israelita kákwe Moisés kani ngäbti ñakare ja ngätäite, kákwe niebare ie: ¿Nirekwe ma mikani nun dänkiene amne kritobore nun ngätäite yere? niebare kwetre Moiséye. Akwa Ngöbö abko kákwe Moisés juaninta nitre israelita dänkiene amne niaratre kökatarikä ye abko angelekwé mikani gare Moiséye kri chite ñukwä jutrate. **36** Moisés ye mden kákwe ni mräkä kirakira dianinkäta Egipto angwane, sribi kri ñan tuabare nuenbare kwe Egipto. Erere arato, sribi kri ñan tuabare namani bare ie Mren

Tainte amne, kä gre ketebu sribi kri ñan tuabare nuenbare kwe kä kaibete ni mräkä kirakira okwäbti. **37** Moisés ne arabe kākwe niebare krörö nitre israelitaye: Ni Ngöbö kukwei niekä ti kwrere abko Ngöbökwé diandikā iti mun ngätäite blitakäre jakrä munbe, niebare kwe. **38** Erere arato, nitre israelita nämāne jökrä kä kaibete Sinaí angwane, angele nämāne Ngöbö kukwei niere Moiséye ni mräkä kirakira kräke, aisete nikwe nūnandre ño abko Ngöbökwé niebare, ye mden abko niebare kwe Moisésye. Ye mden namani ni kräke arato.

39 Ngöbökwé jändrän jökrä ne nuenbare nitre mräkä kirakira kräke, akwa niaratre kākwe Moisés kukwei mikani täte ñakare jire amne Moisés kani ngäbti ñakare kwetre arato. Angwane tö namanintre näinta nebeta Egipto amne namani töbike bäri Egiptobtä. **40** Ye mden kisete, Moisés nikani ngitio Sinaíbti angwane abko ni mräkä kirakira kākwe niebare Aarónye: Moisés noko mden kākwe nun dianinkäta Egipto, jatani nun ngwenante, akwa dre nakaninkä btä abko gare ñakare nunye mtare, aisete makwe ngöbötire mda mda sribedre nun jie ngwianka, ie nun tö, niebare kwetre Aarónye. **41** Erere bkä-nä, jändrän ngwarbe sribebare krati kwetre ngöbö ngwarbere abko bä namani nbi ngäbäli brai bä kwrere, bti jändrän kāmikani kwetre ngöbö

ngwarbe ye mikakäre ütiäte jae. Erere arato, ngöbö ngwarbe sribebare ja kise jenbti kwetre, ye abko käi ngwiani nuäre kwetre jabtä jändrän se mikakäre ütiäte ngöbö kwrere. **42** Yebtä abko Ngöbökwé kä mikaninkä btätire amne tuanimetre muke kä käinbti mike ngöböre jae kwe. Ye mden abko nitre Ngöbö kukwei niekä Amós kākwe tikani krörö täräbtä:

Ngöböta niere krörö:

Mun israelita kākwe dikakabare kä gre ketebu kä kaibete angwane, jändrän ngwarbe kāmikani ñakare ti kākkitakakäre metre, akwa kāmikani kwetre ngöbö ngwarbe ye kākkitakakäre.

Erere arato, munkwe jändrän mda mda biani ñakare tie ti mikakäre ütiäte metre, akwa biani kwetre ngöbö ngwarbe ye mikakäre ütiäte jae.

43 Akwa ju mikani chi abko te ngöbö ngwarbe kä Moloc nämāne, aibe mun nämāne niken ngwena jabe kwäräkwärä.

Erere arato, jändrän dätebare muke bä kwrere munkwe ngöbö ngwarbe Renfán bä mikakrä, aibe mun nämāne niken ngwena arato.

Ngöbö ngwarbe sribebare kore munkwe ja kise jenbti abko mun namani mike ütiäte jae.

Ye mdenbtä abko tikwe mun juandi ja ngie nuen mobe kä kaibete kä Babilonia bäre mento, nieta Ngöbökwé.

Amós 5.25-27

Ye abko tä tikani kore Ngöbö Kukweibtä.

44 Mdakäre abko, ju nuäre ngwiandre blitakrä Ngöböbe nämāne ni mräkä kirakirakwe amne, Ngöbökwé ja kukwei biani Moiséye, ye abko nämāne ükani kajate ju yete arato. Ju ye abko mikadre nuäi abko Ngöbökwé mikani tuadre Moiséye, erere mikani kwetre.

45 Ju nuäre ngwiandre blitakrä Ngöböbe, ye abko Ngöbökwé biani jakrä ni mräkä kirakira-ye. Niaratre nämāne näin Josuébe kä Canaante angwane, kä dianinkä nitre nūnanka Canaan kän kwetre amne, Ngöbökwé niaratre rüe ye juaintari käne. Ye ngwane nikani ju ye ngwena jabe arato. Ju ye abko nämāne kwetre nebe jrei David näire. **46** Ngöbö abko kwe jrei David namani tare kri, aisete Ngöbö mikani ütiäte Jacobokwe, ye kräke jrei David tö namani ju mikai kwati nūnankrä, **47** akwa jrei David ngobo Salomón abko kākwe ju mikani nūnankrä Ngöböye.

48 Akwa ju mikata ni kä nebtäkwé abko te Ngöbö Kri Kä Käinbti ñan rabadre nūne jire chi. Ne aisete ni Ngöbö kukwei niekä Isaías köböire Ngöbökwé niebare krörö:

49-50 Ti abra tä gobrane kä käinbti amne kä temenbtä.

Tikwe jändrän jökrä dätebare au.

iSe abko nirekwe ju mikadre kuin nūnankrä tie!

iNirekwe kä ükadrete kuin jadükakrä tie! niebare kore Ngöbökwé,

Isaías 66.1-2

nieta Ngöbö Kukweibtä, niebare Estebankwe.

51 Yebti Estebankwe niebare krörö mda:

iMun käre dokwä ribi jökrä! Mun olo tärä Ngöbö kukwei nuare amne mun moto tärä Ngöbö tarekäre, akwa ni ñakare israelita tä nūne Ngöbö rüere, kwrere jire munta nūne, aisete käre munta rüere Ngöbö Üai Deme rüere. Mun mräkä kirakira nämāne dre dre nuene Ngöbö rüere, kwrere jire munta nuene arato mtare. **52** Mun mräkä kirakira kākwe ni Ngöbö kukwei niekä niekä ngwiani ja tare nike kri jökrä. Erere arato, Ni Era Metre rükadre abko ni Ngöbö kukwei niekä kākwe niebare, yebtä abko mun mräkä kirakira kākwe kāmikani. Abti Jesu abko Ni Era Metre ye nūkanina bkänä akwa, munkwe kitani ngise, bti munkwe kāmikani arato. **53** Ngöbökwé ja kukwei biani Moiséye munkrä angele-tre köböire, akwa mun ñan tä mike täte jire chi, niebare Estebankwe Sanedrinye.

Esteban kāmikani jābti

54 Estebankwe ñākābare kore, yebtä abko bāri Sanedrin moto namani romon Estebankrā, kā namani tu ukwebee jabtä Esteban rüere mda. 55 Akwa Esteban abko, btä Ngöbö Üai Deme namani täte, kākwe nikrabare kā käinbti angwane, Ngöbö bā nuäre krübäte jatabare ie amne, Jesu abko mikanina bāri ütiäte Ngöbökwē amne mikanina bāri dite Ngöbökwē jändrän jökrā bti ta kā käinbti, btä Esteban okwā namani, 56 kākwe niebare krörö:

Jukwe kā käinbti tā tikani nibi tuen tie amne, Ni Kā Nebtä Ngobo abko mikanina bāri ütiäte Ngöbökwē abko tā nūnaninkā krö Ngöbö kise ruenkri nibi tuen tie. Se mike ñāräre munkwe, Estebankwe niebare ietre.

57 Angwane Sanedrin kākwe kise mikani jökrā ja olobti amne ngrarete kwärā, nikani betekä jökrā Esteban rüere, 58 kākwe Esteban dianinkā juta Jerusalén bare mento, bti nitre blitaka ngwarbe Esteban rüere abko kākwe dān kwekwe mikaninte ngibiadre ni bati kädian nāmane Saulo yeye, bti nikanintre Esteban tāke jābti kāmikakäre.

59 Esteban tākā namani jābti angwane, blitabare krörö kwe jakrā Ngöböbe:

Ti Dänkien Jesu, ti üai kaen ngäbti ja kanti yete, niebare kwe.

60 Ye btäräbe namani ngukudokwäbti temen, kākwe ñākābare ja dibti krörö:

Ti Dänkien, nitre kukwe nuen-kā kāmē tibtä, ne makwe ñan mika ja ngie nuen ti dokwäre abko tita ribere mae kräke, niebare kwe se kwrere.

Estebankwe ñākābare kore, ye btäräbe krütani.

8 1 Esteban tākā namani kore jābti kāmikakäre ye abko namani tuen dbe Sauloye.

Nitre gätäkā Jesu käfti namani ja tare nike bätäkā ngwarbe

Köbö yebtä abko, nitre gätäkā Jesu käfti nāmane Jerusalén abko rüe nikani mike ja tare nike bätäkā ngwarbe tödekabtä Jesu-bti, ye ngänienne ni kwati nikani kwäräkwärä kā Judeate amne kā Samariate. Akwa nitre Jesu kukwei ngwianka aibe abko namani Jerusalén. 2 Esteban kāmikani, yebti ni ruäre nāmane tödeke era metre Ngöböbti, ye kākwe Esteban doboi mikani amne müaibare krübäte kwetre. 3 Ye ngwane abko Saulo tö namani nitre gätäkā Jesu käfti juain ngwarbe jökrā, aiseite nitre ye jiebti Saulo namani näin kise-re ju kwatirekwatire te. Namani ni merire, ni brare jake tementa ju bare, bti namani kite ngite jökrā kā teri tödekabtä Jesubti.

*KUKWE KUIN JESUBTÄ
KÄDRIEBARE JUDEATE AMNE
SAMARIATE
(8.4—9.43)*

Felipe nikani kukwe kuin Jesubtä niere Samaria kanti

4 Nitre tödekaka Jesubti nāmane Jerusalén ngitiani, ye

abko namani niken mdente ere-re, kantikanti namanintre kukwe kuin Jesubtä ye kädriere mda. 5 Nitre ye ngätäite abko ni tödekaka iti Jesubti kädian nāmane Felipe abko nikani nebe juta bāri ütiäte Samariate, kanti nikani blite ni mda mdabe Kristo Jesubtä. 6 Felipe namani blite angwane, ni jökrā namani olo ketete kwekbe, ñobtä ñan angwane namani blite Jesubtä amne namani sribi kri ñan tuabare nuene okwäbti Jesu die bā mikakäre abko krörö: 7 Ni kwati btä üai kāmē nāmane abko namani niken mento btä. Üai kāmē ye namani niken mento nibtä angwane, namani ngrente kri krübäte, bti namani niken mento angwane, ni ye namani nebeta quinta. Erere arato, ni ruäre ruen ñakare ngrabare amne ni ruäre abko ngüre ya, küde ya ngrötani abko namani nebeta quinta jökrā Jesu diebti Felipeye. 8 Yebtä abko kā namani nuäre kri ni jökräbtä juta yete.

Kukwe nakaninkā Simón Mago yebtä

9 Akwa kā Samariate yete abko ni nāmane iti. Ni ye abko kädian nāmane Simón. Simón ye abko käre nāmane sukiare amne nitre Samariabo ngökani krübäte kwe, ñobtä ñan angwane niara nāmane ja mike ni ütiäte kri kwrere. 10 Ne aiseite nitre ütiäte krikri amne ni bobre bobre kwati namanintre olo ketete kwekbe jökrā niara kukwei nuakäre, kā namanintre niere:

Ngöbö di kri tā ni nebtä, namanintre niere.

11 Kā raire Simón nāmane sukiare kri amne, sribi yebtä ni kwati ñan töi namani krütare, aiseite ni kwati namani nekete ben.

12 Akwa Ngöbö amne Jesu-kristo nāmane gobrane ño ni ngätäite, ye diri nikani Felipe-kwe angwane, nitre ye kākwe kukwe kuin Jesubtä kani ngäbti jökrā, bti Felipekwe ni merire, brare ngökani ñöte Jesu käfti. 13 Erere arato, sukia Simón ara jire kākwe kukwe kuin Jesubtä ye mikani era amne ngökani ñöte Jesu käfti arato. Yebti Simón nikani dikekä Felipe mukore kwäräkwärä angwane, sribi kri ñan tuabare Felipe nāmane nuene Jesu diebti, yebtä abko Simón ñan töi namani krütare mda.

14 Ngöbö kukwei kuin Jesubtä mikani era nitre Samariabokwe, ye abko nitre Jesu kukwei ngwianka nāmane Jerusalén kākwe gani angwane, Pedro juani Juanbe kwetre nebe Samaria kukwe tuenbti. 15 Erere bkänä, Pedro amne Juan nikani nebe Samaria mda angwane, nitre Samariabo btä Ngöbö Üai Deme rükadre, abkokäre blitabare kwetre Ngöböbe kräke, 16 ñobtä ñan angwane nitre Samariabo kākwe tödekani Jesubti, ye abko ngökani jirekäre ñöte Jesu käfti akwa, Ngöbö Üai Deme ngämi nuke btäre. 17 Yebti Pedro amne Juan kākwe kise mikani btitre angwane, batibe Ngöbö Üai

Deme nükani btätre. **18** Pedro amne Juan namani kise mike nibti angwane, Ngöbö Üai Deme namani nuke btätre Simón okwä-bti, yebtä abko Simón tö namani ngwian biain Pedro amne Juanye di ye ütiäre, **19** käkwe niebare krörö ietre:

Tikwe kise mikadre nibtä angwane, Ngöbö Üai Deme rüka-dre btä arato, abkokäre ja di kri ye bien tie arato, niebare Simónkwe.

20 Abtä Pedrokwe näkåbare krörö mda Simónye:

Ngwian makwe ye ben ngöi ma rika kä ja tare nikakrä kanti, ñöbtä ñan angwane jändrän kuin bianta ngwarbe Ngöbökwie nie abko ma tö nibi kökai ngwianbti. **21** Ye aiseti ma moto ñakare kuin Ngöbö ngwärekrä, tuen tie. Yebtä abko, ma ñan rabadre sribi Ngöbökwie nuene jire chi nunbe. **22** Akwa ma töi käme, ye makwe kita temen amne makwe ja di kärä Ngöböye angwane, mata ja mike ngite, ye abko nane Ngöbökwie diandrekäta mabtä. **23** Tita niere kore mae, ñöbtä ñan angwane ma moto romon krübäte amne ma töita kukwe kämekäme aibe-btä nibi tuen mabtä tie. Abko kore se, niebare Pedrokwe Simónye.

24 Abtä Simónkwe niebare mda ie:

Kukwe rakadrekä blo tibtä, munkwe nini tie, ye kwrere ñan rabadre bare tibtä, abkokäre blite tikrä ni Dänkienbe, niebare kwe Pedroye amne Juanye.

25 Yebtä Pedro amne Juan käkwe kukwe kuin ni Dänkien

Jesubtä kädriebare ünän kä yete, bti nikaninta juta Jerusälén kukwäre angwane, nikani kukwe kuin Jesubtä ye kädriere kä kiakiate niken ji ngrabare Samariate abti nikani nebata Jerusälén.

Felipekwe blitabare sribikä ütiäte Etiopiabobe

26 Abti angelekwe niebare Felipeye:

Felipe, ji niken Jerusälén btä kä kaibete tä neme juta Gaza, yebtä nanta, niebare angelekwe ie.

27 Erere bkänä, Felipe nikani mda angwane, ni Etiopiabo ütiäte kri mikani kaibe, monsoi neme ñakare jatabare Felipeye. Jreina Etiopiabo kädian nämane Candace abko kräke ni Etiopiabo ye nämane ngwian ngibiare abko ben Felipe namani ngätäi. Ni ye abko jananbare Ngöbö käikitekä Jerusälén, **28** bti jataninta ja jiebtä ja käite angwane, Felipe namani ngätäi ben ji ngrabare. Ni ye abko kareta jākä nämane mdäkwe abko te niara nämane tākānintbe amne, ni Ngöbö kukwei niekä kädian nämane Isaias käkwe tärä tika-ni, yebtä niara nämane ñäke angwane, namani ngätäi Felipebe. **29** Angwane Ngöbö Üai Deme käkwe niebare Felipeye:

Kareta jākāta mdäkwe ye ken krötö jötrö, niebare Ngöbö Üai-kwe ie.

30 Ye erere bkänä, Felipekwe krötabare jötrö kareta ken angwane, tärä Isaias btä ni

Kareta jākāta mdäkwe, te Felipe tä näin Ngöbö Kukwei kädriere (Hechos 8.27-31)

Etiopiabo nämane ñäke, ye kukwei jarabare Felipeye. Abtä Felipekwe niebare mda ie:

¿Tärä btä mata ñäke, ye tä nüke gare mae ya? niebare kwe ie.

31 Angwane ni ye käkwe niebare mda Felipeye:

¿Kukwe ne dirikä ñakare tie, se rükadre gare ño tie? mata nütüre, niebare kwe Felipeye.

Bti Felipe käråbare tåketbe karete kwe jabe. **32** Tärä btä nämane ñäke abko nere:

Kordero jåta niken kämikadre, kwrere jire niara jånikani.

Erere arato, kordero jåta niken drüen tikadrekä tä neme kwekbe, ye kwrere niara nämane kwekbe

amne ñäkåbare ñakare ja dokwäre kwe.

33 Niara mikani ngwarbe ni mda mdakwe akwa, ja mike ngite ñakare, akwa ngite niebare.

Niara ngåmi ngåbåkre bkåne, kånenkri kämikani kwe, aiseti bküntre ñakare jire.

Isaias 53.7-8

Kukwe ne mdenbtä nämane ñäke abko jarabare Felipeye.

34 Angwane ni Etiopiabo ye käkwe niebare Felipeye:

Ni Ngöbö kukwei niekä ye abko nämane blite jabtä ya, o nämane blite ni mdara jire btä, ye abko makwe niedre tie abko ti tö nibi ribei mae, niebare kwe Felipeye.

35 Angwane tärä btä ni Etiopiabo nämāne ñāke, ye ara jire btä Felipekwe blitabare kane ben. Erere arato kukwe mda mdabti, Felipekwe kukwe kuin Jesubtä mikani gare ie. 36 Yebti nämāne näin ji ngrabare, te nikani mate ñöbtä mda. Angwane ni Etiopiabo ütiäte kri ye kākwe niebare Felipeye:

Nete ñö tärä, aisete ¿makwe ti ngökadre ñöte nete abko rabadre ño? niebare kwe ie.

37 [Angwane Felipekwe niebare mda ie:

Kukwe kuin Jesubtä, ye mata mike era bkänä ne ngwane, rabadre kuin, niebare ie Felipekwe.

Abtä niarakwe niebare Felipeye:

Jesukristo abko Ngöbö Odei ye abko era tikrä, niebare kwe.]^c

38 Ye btäräbe kareta mikamna nūnenkā kwe, bti nikanintre nebe ñöbtä angwane, Felipekwe ngökani ñöte. 39 Yebti jatanintre nüketa jate angwane, Ngöbö Üai nikaninbe Felipe ngwana ni Etiopiabo ye okwä bäre mento, aiseite Felipe tuaninta ñakare mda kwe. Akwa niara abko btä kä namani bäri nuäre amne, nikaninta ja gwiriete. 40 Akwa Felipe abko, batibe namanime mobe juta Azotote. Ye kanti nikani kukwe kuin Jesubtä dirire juta kwatirekwatire te. Abti nikani nebe juta Cesareate.

Saulokwe tödekani Jesubti (Hechos 22.6-16; 26.12-18)

9 1 Kä ye ngwane abko, Saulo namani jadūke ñakare, gata kää mike nitre ja töitikaka ni Dänkien Jesukwe rüere, aisete Saulo nikani ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien ye kanti, 2 kākwe tärä kārābare ie ngwandre sinagoga kwatirekwatire ye dänkientreye juta Damascote. Ni merire amne ni brare kwandre näin Ji Jesukwebti Sauloye juta Damasco ne ngwane, niara di rabadre ngwiankrä ngite Jerusalente, abkokäre tärä kārābare kwe. 3 Ye erere bkänä, tärä bianina ie, abti nikani juta Damasco. Nikani, nikani, nikani mate ja ken juta Damasco. Te batibe ñotra trä dirare kä kainbti jatani. Ye abko trä niabare dirare jökrä Saulo bäre temen.

4 Angwane Saulo nikaninbe ngitiekä temen amne, btäräbe ni kukwei jarabare krörö ie:

¿Saulo, ñöbtä mata näin kiserere kore ti jiebt ti mikakäre ja tare nike yere? niebare kwe.

5 Angwane Saulo kākwe niebare mda:

¿Ma abko nire ti Dänkien? niebare kwe.

Ye btäräbe ni ye kākwe niebare mda Sauloye:

Ti abko Jesu ara, aisete nitre tödekaka tibti jiebt mata näin kisere mikakäre ja tare nike, ye ñan niaratre jiebt mata näin,

^c 8.37 Kukweta tikani corcheta ngätäite ñan tä tikani manuscrito bäri kuinkuinbtä.

akwa ti ne ara jire jiebt mata näin. [iYe ñöbtä mata kukwe nuene käme ja rüere au! niebare mda kwe ie.

6 Angwane Saulo abko namani grūkekä jökrä ngrabare amne kä jürä namani krübäte btä, kākwe niebare:

¿Tikwe dre nuendre, ie ma tö nibi ti Dänkien? niebare kwe.]^d

Angwane ni Dänkien kākwe niebare mda ie:

Näin krö, bti ma rika nebe juta Damascote. Ye kanti makwe dre nuendre, erere niedi mae, niebare kwe Sauloye.

7 Angwane nitre nämāne näin Saulobe, ye ie ni kukwei jarabare akwa, ni jatabare ñakare ietre. Yebtä abko kä jürä namani krübäte btäre amne namanintre nūnaninkä kwekbe jökrä. 8 Yebti Saulo nämāne temen, nükani dikekäta krö, kākwe okwä ngianinte ngwane, kä namani iko okwäte amne kä namani tuen ñakare ie, aisete nitre nänkä ben ye kākwe kani küdebti, nikanintre ngwana nebe juta Damascote. 9 Ye kanti Saulo namani köbömä jire angwane, kä namani tuen ñakare ie. Angwane köbö ye näire ja bāinbare kwe ñöye amne mröye arato.

10 Juta Damasco yete abko, ni tödekaka Jesubti nämāne nūne iti. Ni ye abko kädian nämāne Ananías. Ananías ye abko, ie ni Dänkienkwe ja mikani tuare

köböre kwrere mda, kākwe niebare krörö ie:

¿Ananías! niebare kwe ie.

Jötrö Ananiäkwe niebare:

¿Ye dre, ti Dänkien? niebare kwe mda.

11 Angwane ni Dänkien kākwe niebare ie:

Ji kädianta Ji Metre, yebti nän amne, ma rika nebe ni kädianta Judas ye gwiriete. Ma raba ju yete angwane, ni juta Tarsobo kädianta Saulo abko tä yete, ye ngwiantari makwe. Niara tä blite Ngöböbe amne 12 ni iti kä Ananías niki nebe niara kanti, kākwe kise miri bti, kä mikakäre tuenta ie abko nibi tuen köböre kwrere ie, aisete nän kanti, niebare ni Dänkienkwe Ananiāye.

13 Ni Dänkien kukwei jarabare kore Ananiāye angwane, niebare krörö kwe:

Ti Dänkien, nitre deme makwe nūnanka Jerusalén abko ni ye tä mike ja tare nike krübäte, ye abko ni kwati käta niere tie. 14 Mdakäre abko, nitre tödekaka mabti tä nūne nete abko jārīkadre ngite kwe Jerusalén, abkokäre tärä kārābare kwe nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkienye, ye erere tärä biandi ie mikakäre ütiäte. Yebti jatani nūke nete. ¿Se abko ti rikadre ño kanti se? niebare Ananiäkwe.

15 Akwa ni Dänkien kākwe niebareta mda Ananiāye:

^d 9.5-6 Kukweta tikani corcheta ngätäite ñan tä tikani manuscrito bäri kuinkuinbtä.

Nitre kä mdabti ñakare israeli-tare abko ie ni nekwe ti mikadi gare, abkokäre tikwe dianinkä. Erere arato, nitre ñakare israeli-tare ngätäite jrei tärä, ye ie ti mikadre gare kwe arato, abkokäre tikwe dianinkä. Mdakäre abko, niara arabe rikadre ti miketa gare nitre israelitaye arato, abkokäre tikwe dianinkä jenena jakrä, aisete nän kanti, tita niere mae Ananías. 16 Ni ne kākwe ja tare nikadi kri tikrä, ye abko tikwe mikadi gare ie arato, niebare ni Dänkienkwe Ananfaye.

17 Ye erere bkänä, Ananías nikani Saulo kanti. Namanina yete angwane, nikani gwä, kākwe kise mikani Saulobti, bti niebare krörö kwe ie:

Ti mrākä Saulo, Jesu kākwe ja mikani tuare mae ji ngrabare, ye mden kākwe ti juni nete. Kä rabadre tuenta mae amne Ngöbö Üai Deme rabadre täte mabtä, abkokäre ni Dänkien Jesu ara kākwe ti juni ma kanti nete, niebare Ananīakwe Sauloye.

18 Ye btäräbe jändrän gwa drukwata kwrere nämane Saulo okwäte abko betaninkä mento, namani ruen ie angwane, kä namani tuenta kuin ie. Yebti nikani amne Ananías kākwe ngökani ñöte. 19 Yebti Saulokwe mröbare mda amne namaninta dite ngrabare.

Saulo kākwe blitabare Jesubtä Damascote

Nebti Saulokwe nünabare bä jötrö mda juta Damascote nitre

tödekaka Jesubtibe. 20 Ye btäräbe sinagoga kantikanti Saulo nikani niere krörö:

Jesu abra Ngöbö Odei era metre, nikani niere.

21 Yebtä abko nitre Saulo kukwei nuaka nuaka ñan töi namani krütare btä, kä namani niere:

Nitre tödekaka Jesubti, jiebtini noko nämane nän kisere Jerusalén yete. Erere arato, niara jatani nete nitre tödekaka Jesubti kaen ngite ngwiankäre nebebe Jerusalén biandre nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre ye dänkientreye kitakäre ngite. ¿Se ño abko tä blite kore mtare se? ni jökrä namani niere kore.

22 Akwa Saulo abko namani blite bäri ja dibti amne, Jesu abko Ni Dianinkä Ngöbökwē bkänä abko Saulo namani bä mike metre jökrä. Yebtä abko, nitre israelita nämane nüne Damasco kākwe dre niedre Jesubtä Sauloye abko ñan namani nūke gare ietre.

23 Abti kä nikanina raire ta angwane, batibe nitre israelita kākwe ja töi diani kwärikwäri Saulo kämikakäre. 24 Akwa Saulo rätäkä namani nitre israelitakwe, ye abko Saulokwe gani, akwa juta jukwebtä, ye kanti nitre israelita namani niara kraire jite dibire rare kämikakäre.

25 Akwa nitre ja töitikaka Saulobe kākwe Saulo mikani kutia kri-te, bti gibianinkä kibti ta timon kwetre deo, bti Saulo ngitianinta.

Saulo mikani gare nitre Jesu kukwei ngwiankaye Jerusalén

26 Abti Saulo nikani nebete Jerusalén angwane, nitre tödekaka Jesubti, ben Saulo tö namani ja getai. Akwa ni jökrä btä niara jürä namani, ñobtä ñan angwane Saulokwe Jesu kani ngäbti arato, ye abko ñan namani nebe era kräke, aisete kä jürä namani btätre.

27 Akwa ni tödekaka Jesubti kädian nämane Bernabé abko mikani Saulo ngwena, bti mikani gare kwe nitre Jesu kukwei ngwiankaye. Angwane Saulo mikani Damasco angwane, Dänkien Jesukwe ja mikani tuadre jingrabare ie. Erere arato ni Dänkien kākwe blitabare ben amne, kä jürä namani ñakare Saulobtä blitakäre Jesubtä juta Damascote, niebare Bernabékwē nitre Jesu kukwei ngwiankaye. 28 Yebti nitre Jesu kukwei ngwianka kākwe Saulo kani ngäbti amne, nitre ye ben Saulo namani nüne Jerusalén. Angwane namanintre niken gwaire kwäräkwärä amne kä jürä namani ñakare btä blitare Jesubtä. 29 Nitre israelita kukwe griegore, ben Saulo namani blite Jesubtä amne namani ja kwete bentre, akwa niaratre ye abko töi namani Saulo kämikai arato. 30 Ye abko Saulo mräkätre tödekaka Jesubti kākwe gani angwane, nikanintre Saulo ngwena ngitie nebe juta Cesareate. Ye kanti abko, Saulo juaninta kwetre nebete ja käite juta Tarsote. 31 Yebti abko, nitre gätäkä Jesu käfti nämane nüne kä Judeate,

Galileate amne Samariate ye abko namanintre nüne jame jökrä amne Ngöbökwē die mikani nüne dite kukwe kuin Jesukwe nebtä. Erere arato, namanintre Dänkien Jesu mike ütiäte jae amne Ngöbö Üai Deme namani die mike angwane, ni kwati jatani mda tödeke Jesubti siba.

Pedro abko kākwe Eneas mikaninta quinta Jesu diebti

32 Pedro abko nämane nän basare kwäräkwärä mrākä Jesu käftiye angwane, nikani arato juta Lidate mda ja tuakäre nitre deme Ngöbökwē nämane nüne juta yete yebe. 33 Pedro namani juta Lidate angwane, ni iti kädian nämane Eneas, kanti Pedro nikani. Ni ye abko, kä kwä kwära nämani ruen ñakare ngrabare abko kisete nämane bren. Abtä nämane jänbtibe, btä Pedro namani. 34 Angwane Pedrokwe niebare Eneaye:

Eneas, Jesukristo tä ma miketa quinta, aisete nän krö. Jän makwe ye ükete au jakrä, niebare kwe ie.

Jesu diebti Pedrokwe Dorcas mikaninta nire

36 Kä ye ngwane abko, meri tödekaka Jesubti nämane nüne iti juta Jopete. Meri ye abko kädian

nāmane Tabita. (Kukwe Tabita ne abko Dorcas nieta griegore.) Meri ne abko käre nāmane jändrän kuin nuene ni mda mdakrä amne käre nāmane ni bobre bobre die mike arato. **37** Akwa kā ye ngwane Dorcas nākāni bren jume amne krütani. Dorcas krütani angwane, jukaninte, bti ngwākā jänikani nebe ju kاین ninkri yete, kanti mikani gwi kwetre uliekäre. **38** Juta Jope ye abko nāmane kanime juta Lida ken. Pedro nāmane juta Lida ye kanti gani nitre tödekaka Jesubtikwe juta Jopete angwane, ni juani nibu kwetre Pedro käre. Ye erere ni nibu ye nikani, namani Pedro kanti, kākwe niebare ie:

Brän jötrö nunbe juta Jopete abko nunta ribere mae, niebare kwetre Pedroye.

39 Ye erere bkānā, Pedro nikani bentre. Namanintre juta Jopete angwane, Dorcas ngwākā nāmane mikani gwi, ye kanti nikani Pedro ngwena amne, meri kän brare krütanikrütani nāmane yete abko müare kwärä ja ükaninkrö jökrä Pedro bäre kwetre, bti Dorcas nāmane nüne angwane, Dorcakwe dän ño ño dikani ni bobre bobre kräke, erere namani mike tuare jökrä Pedroye. **40** Akwa Pedro abko kākwe juani jökrä ju bäre, bti namani ngukudokwäbti temen blite Ngöböbe. Pedrokwe blitabare ünän Ngöböbe, bti Dorcas ngwākā mikani ñäräre kwe, kākwe niebare krörö ie:

iTabita, näin krö! niebare kwe ie.

Btäräbe Tabitakwe okwä ngianinte amne okwä namani Pedro btä se kwrere, bti namani tākānintbe. **41** Angwane Pedrokwe kani küdebt, ganinkrö krö kwe. Tabita namani nūnaninkä krö angwane, nitre tödekaka Jesubti nāmane yete amne meri kän brare krütanikrütani nāmane yete ju bäre, ye Pedrokwe kärebareta gwä, bti meri nūkaninta nire, ye mikani tuadre kwe ietre. **42** Meri mikaninta nire Pedrokwe ye abko nitre kwati nūnanika juta Jopete kākwe gani angwane, ni kwati kākwe tödekani Jesubti arato. **43** Yebti ni sribikā iti nbi kwatabtä kädian nāmane Simón nāmane nüne arato juta Jopete, ye kanti Pedro namani nüne bā raire mda.

KUKWE KUIN JESUBTÄ NIEBARE NITRE ÑAKARE ISRAELITARE NGÄTÄITE (10.1—28.31)

Corneliokwe Pedro kärebare

10 **1** Kā ye ngwane abko, juta Cesareate ni nāmane iti kädian nāmane Cornelio. Ni ye abko rükä romano amne, nāmane mikani nitre rükä kädian nāmane Batallon Italiano ye dänkiene. **2** Cornelio amne mrākā kwekwe nāmane Ngöbö tarere amne nāmane Ngöbö mike ütiäte arato. Erere arato, Cornelio käre nāmane ngwian bien kabre nitre israelita bobreye die mikakrä amne käre nāmane blite Ngöböbe arato. **3** Bati ñänā okwä krāmā näre dere angwane, bati be kukwe namani tuen köböre

kwrere krörö ie: Angele Ngöbö-kwe jatani, nūkani gwi niara kanti, namani tuen metre kwrere ie, kā namani niere ie:

iCornelio! niebare ie angele-kwe.

4 Angwane Cornelio okwä namani kwekbe angelebtä amne kā jürä namani krübäte btä, kākwe niebare mda:

¿Ma tö nibi dreye, ti dänkien? niebare kwe.

Angwane angelekwe niebare ie:

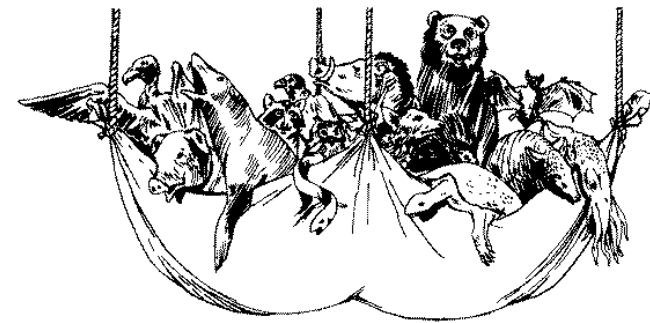
Mata blite Ngöböbe amne mata jändrän bien nitre bobre bobre die mikakrä, ye abko gare kuin Ngöböye. Abtä Ngöbö tö ma die mikai mtare. **5** Ne aiseite makwe ni mda mda juandre jötrö nebe juta Jopete. Ni kädianta Simón, arabe ie Pedro

nieta, ye käre nūke ja kanti nete. **6** Niara tä nūnentbe Simón mdara jire kanti mren köräbti. Simón ye abko sribikā nbi kwatabtä. Abko kore se, niebare angelekwe Corneliöye.

7 Yebti angele blitaka Corneliöbe, ye nikaninta angwane, Corneliokwe sribikā kwekwe kärebare nibu amne ni rükä kā namani Ngöbö tarere arato amne namani Cornelio die mike sribi-btä kärebare iti kwe. **8** Bti angelekwe dre niebare ie, ye erere niebare jökrä kwe ietre, bti juani kwe juta Jopete Pedro tuen.

Ngöböke kukwe mikani tuen köböre kwrere Pedroye

9 Yebti jändrinane ñänā jatinina nūke ruäre angwane, nitre juani Corneliokwe ye abko

Dän kwata kri mākāninte körä kräbkä btä kwärikwäri abko te jändrän ñakare dbe kwetadre tä tuen köböre Pedroye (Hechos 10.9-16)

namani mate ja ken juta Jopete angwane, Pedro abko nikani jubti käin blitakäre Ngöböbe.

10 Angwane mrö namani krübä-te Pedroye, tö namanina mröi akwa, mrö sribе nämane krire kräke angwane, Ngöbökwе jändrän mikani tuare köböre kwere krörö ie: **11** Kä käinbti ngitiani, namani tuen ie amne, yete ta dän kwata kri nämane mäkäninte körä kräbkä btä kwärikwäri abko gibianinkä timon, nükani mate dobobtä temen okwäbti. **12** Dän kwata kri yete abko jändrän ngwarbe ngoto kräbkä kräbkä bätäkä ngwarbe nämane. Erere arato, jändrän yorekä tementa temen-ta bätäkä ngwarbe nämane amne nukwä bätäkä ngwarbe nämane arato abko namani tuen Pedroye. **13** Ye btäräbe

Ngöbö kukwei jarabare krörö ie:

Pedro, jändrän nibi tuen mae yete, ye nän kämike kwetadre jae, niebare kwe ie.

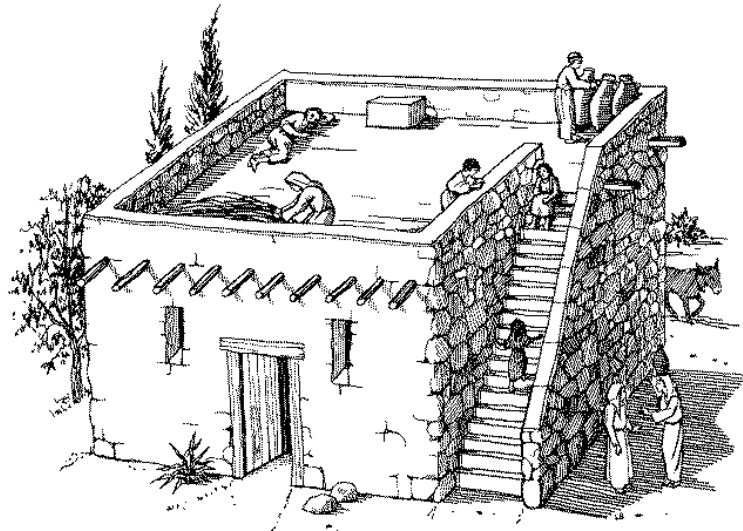
14 Pedro käkwe niebare mda:

Ti Dänkien, jändrän mden mden nän dbe kwetadre makwe niebare, ye erere tita kwete ñakare, akwa jändrän nän dbe kwetadre aibe tä dän kwata kri te, aisete tikwe nän kwetadre, niebare Pedrokwe.

15 Ye btäräbe, Ngöbö kukwei jarabareta Pedroye, käkwe niebare ie:

Jändrän mikani dbe Ngöbökwе, ye dbe ñakare makwe nän tö ngwian niere jire chi, niebare kwe ie.

16 Jändrän tuani Pedrokwe, ye abko kwetadre kwe niebare bämä jire ie, bti dän kwata kri ye

Ju nitre israelitakwe bä nämane kore Jesu näire (Hechos 10.9)

jänikaninta kä käinbti niara okwäbti tuani kore kwe köböre kwrere. **17** Yebtä abko, Pedro namani töbike kri mda, ñobtä nän angwane drekäre tuani köböre kwrere kwe abko nän namani nuke gare ie, aisete namani töbike kri. Ye btäräbe ni juani Corneliokwe abko nükani jukwebtä käkwe Simón ngwianintari. **18** Yebti namanina jukwebtä Simón kanti angwane, ñäkäbare jume ja dibti krörö kwetre:

¿Ni kädianta Simón akwa, Pedro nieta ie arato, ye tä nüne nete ya? niebare kwetre.

19 Angwane Pedro abko nämane töbike kukwe tuani kwe yebtä jubti käin angwane, Ngöbö Üai Deme käkwe niebare ie:

Pedro, ni nü nimä, käta näin ma känentari abko tä nokote. **20** Ne aisete nänta jötrö timon amne ma rika bentre. Akwa makwe nän töbika dikaro rikakäre bentre, ñobtä nän angwane tikwe niaratre juni ma tuen, niebare Ngöbö Üaikwe ie.

21 Ye erere bkänä, Pedro nämane jubti käin, jataninta timon, käkwe niebare nitre yeye:

Ti ne mden känänta munkwe ye. ¿Drekäre munta näin ti käne-ne? niebare Pedrokwe ietre.

22 Angwane nitre ye käkwe niebare mda ie:

Nitre rükä dänkien kädianta Cornelio käkwe nun juanba ma tuen nete. Niara abko tä nüne metre Ngöbö ngwärekre amne tä Ngöbö mike ütiäte jae arato amne, nitre israelita kwati käta

mike ütiäte jae amne tätre tarere arato. Cornelio ye mden kanti angele deme Ngöbökwе nükani, käkwe ma kärämna amne ma rikadre niara gwiriete amne, makwe dre niedre abko niara-kwe kukwe nuadre abkokäre, niebare kwetre Pedroye.

23 Angwane Pedrokwe käräbare gwä. Ye kanti kibiabare kwetre.

Pedro nikani Cornelio kanti

Yebti jändrinane, Pedro nikani bentre angwane, ja mräkätre tödekaka Jesubti nünanka juta Jopete nikani ruäre Pedro mukore siba. **24** Yebti jändrinane angwane, Pedro nikani mate juta Cesareate. Cornelio abko nämane ngibiare amne, Corneliokwe mräkä kwekwe amne kukwe muko kwekwe ükaninkrö kwati, ben nämane Pedro ngibiare ngäbti angwane, Pedro nikani nebe. **25** Pedro nikani mate gwäkäre se kwrere angwane, Corneliokwe kani ngäbti, käkwe ja mikani ngukudokwäbti temen Pedro mikakäre ütiäte jae. **26** Akwa Pedro käkwe niebare Corneliowe:

Ti abko ja kwrere mabe, aisete makwe nän ti mika ütiäte Ngöbö kwrere jae. Nänta krö, niebare kwe ie.

27 Yebti blitare kwärä, nikanitre gwä angwane, ni nämane ja ükaninkrö kwati gwi Pedro ngibiare ngäbti, btä Pedro namani. **28** Angwane Pedrokwe niebare krörö ietre:

Ni menteni, ñakare israelita mun kwrere, ben nun israelita ti

ne kwrere kākwe ñan ja getadre jire chi amne ñan rikadre jire juete abko tā ūkaninte kore nun-kwe, ye gare kuin munye ruen tie. Akwa ni menteni ñakare israelitare abko ñakare dbe Ngöbōkrā abko tikwe ñan niedre jire abko Ngöbōkwe mikaba gare tie. **29** Ye mden kisete, ti kārābare nūke nete nieba tie angwane, ti jataba jirekābe. Tikwe ñākāba ñakare mda, bti ti jataba, aiseite ždrekāre munkwe ti kārābare nūke nete abko ti tō nibi gai mda? niebare Pedrokwe ietre.

30 Abtā Cornelio kākwe niebare mda ie:

Mākāira ñānā okwā ne nāre angwane, ti nāma blite Ngöbōbe ñānā okwā krāmā nāre dere ja juete nete angwane, batibe ni rūkaba iti ti kanti. Ni ye abko btā dān trā ngitiekā rūkaba ti kanti, **31** kākwe nieba krörō tie: Cornelio, mata blite Ngöbōbe, ye abko jarabare Ngöbōye amne, mata ni bobre bobre die mike ño, ye abko garera ie arato, **32** aiseite makwe ni mda juandre nebe juta Jopete. Ni kādianta Simón, arabe ie Pedro nieta, ye kārere nūke ja kanti nete. Niara tā nūnentbe Simón mdara jire kanti mren kōrābti. Simón ye abko sribikā nbi kwatabtā, nieba kwe tie. **33** Ye kwrere bkānā, jōtrō tikwe nitre nimā se juanba ma kārere amne, ma jatani ja moto kuinbti, ye abko kāi nibi nuāre tibā. Mtare nita jōkrā ketetibe Ngöbō ngwārekri nete amne, makwe dre niedre nunye niebare ni Dānkienkwe mae, ye erere nunta

biare ma kukwei nuakāre, niebare Corneliokwe Pedroye.

34-35 Angwane Pedro nikani blite, kākwe niebare mda:

Ni jōkrā ūtiāte ja kwrere Ngöbōkrā, aiseite tā ni kitete ñakare ni mda mda ngātāite, akwa ni nūnanka juta mdente mdente kāta Ngöbō mike ūtiāte jae amne tā nūne metre abko Ngöbōta juto biare kaen ngābti jōkrā, ye abko nena gare tie mtare. **36** Kukwe ye abko Ngöbōkwe mikani gare nun israelitaye abko krörō: Jesukristo ni jōkrā Dānkien ye kōbōire ni jōkrā rabadre ja māketa amne nūnenta jāme jōkrā. **37** Ye rabadre gare, abkokāre Juan Bautista jatani ja ngōkamna ñōte nie angwane, dre nakaninkā kā Galileate niken nebe kā Judeate jōkrā, ye gare kuin munye abko krörō: **38** Jesu Nazarebo, ie Ngöbōkwe ja di biani kri amne Ngöbōkwe ja Ūai Deme mikani tāte btā abko diebti nāmane nāin jāndrān kuin nuene amne ni bren bren nāmane ja tare nike diablu ngoto tāni abko mikaninta quinta kwe. Ngöbō nāmane Jesube abko diebti jāndrān ye namani bare ie, ye abko gare kuin munye arato.

39 Jesukwe sribi ño ño nuenbare nun israelita kāite amne juta Jerusalēnte, ye abko nun Jesu kukwei ngwianka kākwe tuani ja okwā jenbti. Jesu mūre ketani krusobtā nitre israelitakwe, **40** akwa kōbōmākāre angwane, Ngöbōkwe mikaninta nire, bti Ngöbōkwe mikani tuadre nun ngātāite. **41** Akwa Ngöbōkwe ñan mikani tuadre nitre

israelita jōkrāye, akwa nun diaininkārena kēna Ngöbōkwe, nunye Ngöbōkwe Jesu mikani tuadre. Jesu nūkaninta nire, abti nun ne aibe kākwe mrōba amne tomna ñaba ketetibe ben amne, nun aibe Ngöbōkwe tuanimetre tuen. **42** Ngöbōkwe niara mikani Kri-tobore ni nire krāke amne ni krūtani krāke, ye abko nun juanba niere kwe ni jōkrāye. **43** Jesu ne mdenbtā abko nitre Ngöbō kukwei niekā kirakira kākwe blitabarera angwane, niebare krörō kwetre: Nire nire ngite kukwe kāme nuenbtā abko kākwe tōdekadre Jesubti angwane, Ngöbōkwe niara ngite diandikā btā Jesu kōbōire, niebare kwetre, Pedro namani niere.

Ngöbō Ūai Deme nūkani kēna nitre ñakare israelitarebtā

44 Pedro nāmane blite kore angwane, batibe nitre Pedro kukwe nuaka nuaka, yebtā Ngöbō Ūai Deme nūkani se kwrere. **45** Nitre ñakare israelitare, ie Ngöbōkwe ja Ūai Deme biani arato, yebtā abko nitre israelita tōdekaka Jesubti nūkani siba Pedro mukore, ye ñan tōi namani krūtare btātre, **46** ñobtā ñan angwane ni jōkrā namani blite kukwe jenenanbti btā ja tōitikan ñakare kwetre amne namanintre Ngöbō kākitekā jōkrā okwābti. Yebtā abko, Ngöbō Ūai Deme nūkani btātre gani kwetre. **47** Angwane Pedrokwe niebare mda:

Nun israelita, ie Ngöbōkwe ja Ūai Deme biani, ye kwrere

Ngöbōkwe bini arato nitre neye, aiseite nikwe niaratre ngōkadre ñōte Jesu kābti ruen tie, niebare Pedrokwe.

48 Bti Cornelio amne mrākā kwekwe amne kukwe muko kwekwe btā Ngöbō Ūai Deme nūkani, ye Pedrokwe ngōkamna jōkrā ñōte Jesukristo kābti ni mda mdaye. Erere ngōkanintre ñōte kwetre, bti Pedro rabadre nūne kōbōbu, kōbōmā mda bentre abko ribebare kwetre Pedroye.

Dre nakaninkā Cornelio kanti abko Pedrokwe niebare

11 **1** Pedro ngāmi nūketa Jerusalén, ye kānenkri nitre ñakare israelita kākwe Ngöbō kukwei kuin Jesubtā kani ngābti arato, ye abko gani nitre Jesu kukwei ngwianka mda mda kwe amne nitre tōdekaka Jesubti nāmane nūne kā Judeate ye kākwe gani arato. **2** Abtā Pedro nikani nebata Jerusalén angwane, nitre israelita ruāre tōdekaka Jesubti nūnanka kā Judeate namani ñāke Pedro rūere, **3** kākwe niebare krörō Pedroye:

Nitre ñakare israelitare abko gwiriete ni israelita ñan janandre basare jire chi nita niere. iSe ñobtā abko ma janānbare mrōre ketetibe nitre se ben gwaire! niebare kwetre ie.

4 Abtā kukwe nakaninkā ño ja tāritāri, ye erere Pedro nikani niere jōkrā abko krörō:

5 Ti nāma juta Jopete blite Ngöbōbe angwane, jāndrān dān kwata kri mākāninte

kwärikwäri körä ketabkä btä, kwrere jire nämane kä käinbti, rababa kite nüke ti nämä ye kanti abko tikwe tuaba köböre kwrere. **6** Akwa jändrän yete abko dre nämane ti tö rababa tuai, käkwe mikaba nñäre kuin angwane, jändrän ñakare dbe kwetadre nikwe aibe nämä te abko krörö: Jändrän ngwarbe ngoto kräbkä kräbkä bätäkä ngwarbe nämä te. Erere arato, jändrän ngwarbe känsenta bätäkä ngwarbe nämä te. Mdakäre abko, jändrän yorekä tementa amne nukwä bätäkä ngwarbe nämä te arato, btä ti okwä rababa. **7** Ye btäräbe Ngöbö kukwei jaraba krörö tie: Pedro, jändrän nibi tuen mae yete, ye nän kämike kwetadre jae, nieba kwe tie. **8** Abtä tikwe nieba krörö ie: Ti Dänkien, jändrän mden mden ñan dbe kwetadre makwe niebare kira, ye erere tikwe ñan kwetabare jire chi, aiseti tikwe ñan kwetadre, tikwe nieba ie. **9** Angwane Ngöbö kä käinbti käkwe niebata krörö mda tie: Jändrän mikani dbe Ngöbökwé, ye dbe ñakare makwe ñan tö ngwian niere jire chi, nieba kwe tie. **10** Ngöbökwé ñakäba bämä jire kore tie. Yebti dän kwata kri ye jirikabata kä käinbti ti okwäbti.

11 Ye btäräbe, ni Cesareabo juani nimä ti tuen, ye rababara mate jukwebtä ti kanti.

12 Angwane tikwe ñan kä jürä ngwiandre niken bentre, Ngöbö Üai Deme käkwe nieba tie. Ye erere ti rikaba bentre amne, ti

mräkä ni ti tä tibe nete noko rikaba siba tibe. Nun rikaba nebe juta Cesareate angwane, ni nämä iti yete kanti nun rikaba jökrä nebe gwi. **13** Angwane ni ye käkwe angele tuani ño köböre kwrere abko rikaba niere nunye, käkwe nieba krörö: Angele rükaba nünaninkä nete, käkwe nieba krörö tie: Ni kädianta Simón akwa, Pedro nieta ie arato abko tä juta Jopete, ye ni mda juen käre jötrö nüke ja kanti nete, **14** ñobtä ñan angwane Ngöbökwé ma dianditari ño ma mräkäbe gwaire abko niarakwe niedi mae, abkokäre makwe kärä, niebare angelekwe ie, nieba kwe nunye. **15** Angwane kukwe kuin Jesukristobtä ye ti rikaba niere krire ietre angwane, btäräbe Ngöbö Üai Deme rükaba ño kena nibtä, ye kwrere rükaba btätre arato ti okwäbti se kwrere. **16** Ye ngwane ni Dänkien Jesu käkwe blitaba nibe abko rükaba töreta tie krörö: Juankwe ni ngökani ño aibe te akwa, mun abko ie Ngöbökwé ja Üai Deme biandi nünakäre munbtä, niebare kore ni Dänkienkwe nie. **17** Ye mdenbtä abko, ni israelita käkwe tödekani ni Dänkien Jesukristobti abko ie Ngöbökwé ja Üai Deme biani, ye kwrere biani kwe nitre ñakare israelitareye arato, ðse tikwe ja mikadre ño Ngöbö rüere? ti rababa nütüre, niebare Pedrokwe.

18 Yebtä abko, ja mräkätre Jerusalénbo namani ñäke Pedro rüere ye käkwe Pedro kukwei nuani ünän angwane,

namanintre kwekbe kada ketani jökrä amne, nikanintre Ngöbö käikitekä mda, käkwe niebare:

iNitre ñakare israelitare raba-dre nüne käre käre Ngöböbe, abkokäre Ngöbö tä kä bien ietre kukwe käme kitakäre temen amne tödekakäre Jesubti ñan ñan! namanintre niere.

Nitre ñakare israelitare kwati käkwe tödekani Jesubti juta Antioquíate

19 Esteban kämikani, yebti nitre israelita tödekaka Jesubti nünanka Jerusalén abko ni israelita mda mda namani mike ja tare nike krübäte tödekabtä Jesubti. Abtä ngitiani jökrä kwäräkwarä. Ruäre nikani Fenicia, ruäre abko nikani Chipre amne ruäre nikani juta Antioquía. Nikanintre ye kantikanti nikani kukwe kuin Jesubtä ye niere mräkätre israelitaye akwa, ni ñakare israelitare abko ie niebare ñakare kwetre. **20** Akwa nitre nünanka Chipre amne juta Cirenete tödekaka Jesubti arato abko nikani ruäre juta Antioquíate, ye abko käkwe kukwe kuin ni Dänkien Jesubtä niebare nitre ñakare israelitareye arato.

21 Angwane ni Dänkien Jesu namani die mike kri, ye mdenbtä abko ni kwati käkwe ja töi kwitaninta amne namanintre tödeke ni Dänkienbti. **22** Ye abko nitre gätäkä Jesu käbti nämane Jerusalén käkwe gani angwane, Bernabé juani tuakäre kwetre Antioquía mda. **23** Ye erere bkänä, Bernabé nikani, namani juta

Antioquíate angwane, nitre tödekaka Jesubti nünanka Antioquíate abko kräke Ngöbökwé ja moto mikani kuin namani tuen Bernabéye. Ye abko käi namani nuäre kri btä, käkwe ja töi mikamna kwatibe janknu Jesubtä nitre tödekaka btin Jesubti yeye niaratre die mikakäre. **24** Bernabé ne abko ni moto kuin amne, Ngöbö Üai Deme nämane täte btä amne nämane tödeke kwatibe Jesubti arato. Ne aiseti niara nämane kukwe kuin Jesubtä niere angwane, ni kwati namani tödeke ni Dänkienbti mda.

25 Abti Bernabé nikani juta Tarsote mda Saulo kënëne. **26** Saulo kwani ie angwane, nikani ngwena sribire jabe juta Antioquíate. Ye kanti gätäbare kä kwati täte kwetre nitre tödekaka Jesubti ben, niaratre die mikakäre amne Ngöbö Kukwei diribare kwetre ni kwatiye arato. Juta Antioquía ne mden kanti abko nitre tödekaka Jesubti kädiani Kristiano kena.

27 Kä ye ngwane abko, nitre Ngöbö kukwei niekä nämane Jerusalén abko nikani ruäre nebe juta Antioquíate. **28** Nitre ye abko, iti kädian nämane Agabo. Bati nämane gätäbtä angwane, namani nünaninkä krö amne, Ngöbö Üai Deme köböire niebare krörö kwe:

Nitre romanobo tä gohrane, ye kantikanti mrö nikadi kri krübäte kä ngrabare temen, niebare kwe.

Ye erere bkänä, emperador Claudio nämane gohrane

angwane abko mrö nika namani krübäte kä ngrabare temen. **29** Abtä nitre tödekaka Jesubti nämane juta Antioquiate ye kākwe ja tōi mikani ngwian juen ja mrākātre tödekaka Jesubti nūnanka kä Judeate ye die mikakäre. Ye erere ni itire itire, ie ja namani nūke tōre ngwian bien nuāi, ye erere namanintre bien. **30** Ngwian ūkaninkrö kore ja mrākātre die mikakäre, ye abko Bernabé amne Saulo nikani ngwena biandre nitre tödekaka Jesubti jie ngwianka yeye dräidre ni jökräbti.

Santiago kāmikani amne Pedro abko kitani ngite

12 **1** Kä ye ngwane abko, nitre gätäkä Jesu käfti Jerusalén abko ruäre jrei Herodes Agripa namani kite ngite kä teri mikakäre ja tare nike tödekabtä Jesubti. **2** Angwane Juan etba Santiago abko jrei Herodekwe kāmikamna ngitrabti, ye erere Santiago kāmikani. **3** Santiago kāmikani kore, ye abko namani dbe nitre israelitakrä, namani tuen jrei Herodeye, aise-te Pedro kamna ngite kwe arato. Pedro kani ngite ye ngwane abko bieta kädianta Pascua näire ban te lebadura ñakare kweta nämane, ye näire Pedro kani ngite. **4** Pedro kani ngite angwane, jrei Herodekwe kitamna ngite kä teri mda. Ye kanti guardia mikani nibkä nibkä, bäbkä ja täritäri Pedro ngibiarebti. Yebti bieta Pascua rikadre ta angwane, Pedro mikadre ni jökrä

ngwärekre kukwe ūkatekäre btä amne kāmikakäre, Herodes namani nütüre. **5** Ne aise-te Pedro nämane ngite kä teri angwane, guardia namani ngibiare kuin ñan gitiadre abkokäre. Akwa nitre gätäkä Jesu käfti abko namani jadūke ñakare, ja di kārere Ngöböye Pedrokrä.

Angele kākwe Pedro tikaninteta

6 Herodekwe Pedro mikadre ni jökrä ngwärekre kukwe ūkadrete kāmikakäre, ye känenkre deo angwane, kadena nämane kitani krobu niara küdebtä amne kadena arabe nämane mākäninte guardia nibubtä. Guardia nibu ye ngätäite niara nämane kibien kuin temen angwane, jukwebtä abko guardia nämane nibu arato jukwe ngibiarebti. **7** Angwane batibe angele ni Dänkienkwe nūkani gwi, Pedro nämane ye kanti angwane, kä trä ngitianinkä ngwen jökrä gwita temen, Pedro nämane ngite ye kanti. Angwane angele ye kākwe Pedro nuaninbtä kronabtä, kākwe ganinkrö, bti niebare kwe ie:

Näin jötrö krö, niebare kwe ie.

Ye btäräbe, kadena nämane kitani Pedro küdebtä ye ngitianinbe jökrä Pedro küdebtä se kwrere. **8** Angwane angele ye kākwe niebare mda Pedroye:

Ja ngwä kite jötrö amne sabato kite jötrö ja ngotobtä, niebare kwe ie.

Ye erere Pedrokwe nuenbare. Angwane angelekwe niebareta mda ie:

Dän ngetbo tä mda makwe, ye kita jabtä arato, bti ma jata ti jie-bti, niebare kwe ie.

9 Ye erere bkänä, Pedro nikani angele jiebtä. Akwa Pedro nämane näin era metre angelebe ya abko ñan namani nūke gare ie, ñobtä ñan angwane nämane angele tuen köböre namani ruen ie. **10** Akwa guardia nämane käne jukwebtä bäre nikani ta, bti guardia mda nämane jukwe mdara jire kanti, ye bäre nikani ta, bti jukwe jierore nämane mikani jite ji ken, ye kanti Pedro namani angelebe angwane, jukwe ye ngitianinbe au angwane, jukwe namani tikani, yete ta Pedro nikani angelebe. Yebti nikani bä mente se kwrere angwane, angelekwe Pedro mikaninte kaibe.

11 Angwane batibe angele nūkani era metre bkänä gani Pedrokwe angwane, niebare krörö kwe:

Herodes amne nitre israelita ji dokwäte tö kukwe nuein käme tibtä abko ngäniene ti Dänkienkwe angele juni ti tikete, ne abko era metre bkänä ñan ñan, Pedro namani niere jae au.

12 Pedro tikaninteta, ye gani kwe angwane, nikani nebe Maria juete. Maria ye abko ni kädian nämane Juan amne arabe kädian nämane Marcos abko meye. Ye kanti Pedro nikani. Kä ye kanti abko, ni nämane ja ūkekrö kwati blite Ngöböbe Pedrokrä.

13 Pedro nikani nebe ki jukweibtä, kākwe ñākābare gwākäre amne, nire nämane ñäke jukwebtä abko meri sribikä bati kädian

nämane Rode nikani tuen.

14 Angwane Pedro kukwe nūkani gare ie, ye abko käi namani nuäre krübäte btä, aise-te jukwe tikadre kwe Pedroye näre abko nikaninta betekäta jirekābe nementa gwi, kākwe niebare:

iPedro tä jukwebtä! niebare kwe.

15 Abtä nitre nämane gwi ye kākwe niebare mda ie:

iMa ngwarbe kä kwitekä jabtä nete! niebare kwe ie.

Akwa ja nämane kukwe era niere, meri ye namani niere ietre. Abtä niebare krörö mda kwetre:

Angele Pedro ngibiaka aibe tä näin. Ye ñan niara ara jire tä näin, namanintre niere.

16 Akwa Pedro abko namani ñäke janknu jukwebtä amne, ni mda mda nikani, kākwe jukwe tikani, bti Pedro nämane yete bkänä, btä okwä namani angwane, tōi ñan namanintre krütare btä. **17** Akwa niaratre kākwe kada ketadre niebare Pedrokwe kisebti ietre, ye erere namanintre kwekbe jökrä angwane, ni Dänkienkwe tikaninteta ño abko niebare kwe. Yebti niebare krörö kwe:

Kukwe nakaka ño tibtä, tikwe nini munye, ye erere munkwe nie jökrä Santiagoye amne ja mrākä tödekaka Jesubti mda mdaye arato, niebare kwe.

Yebti kä mikaninkä kwe yete amne nikani kä mdabtä ngitie Herodes ngäniene.

18 Yebti kä jatani ngwen dekä angwane, kä namani nokre jabtä

nitre rükäkwe, ñobtä ñan angwane Pedro jrainbare ñan namani nuke gare ietre, aisete namanintre ja mike ngite jirekabe kwäri-kwäri. **19** Angwane Herodekwe Pedro kânântarimna ietre, akwa ñan kwanintarita ietre, abtä niaratre mikani ngite mda Herodekwe, bti kämikamna kwe.

Herodes krütani

Yebti Herodes nämane kä Judeate, abti nikani neme juta Cesareate mda. **20** Herodes ngämi niken juta Cesareate, känenkri niara namani romon nitre nünanka juta Tirote kräke amne nitre nünanka juta Sidónte kräke, aisete namani ja kwete bentre. Abtä nitre ütiäte ütiäte nünanka juta kubute ye käkwe ja tõi diani rikakäre gwaire Herodes kanti juta Cesareate kukwe ükete ben, ñobtä ñan angwane nitre Tirobo amne nitre Sidónbo nämane mrö kökö jae kä Herodekwe kanti, aisete tö namanintre kukwe ükete. Ye erere bkänä, ni sribikä ütiäte nämane sribire iti Herodekrä abko kädian nämane Blasto abko ben nitre Tirobo amne Sidónbo käkwe blitabare, ye köböire abko Herodes rabadre ja maketa jame bentre, abkokäre blitabare kwetre Blastobe.

21 Yebtä abko, Herodekwe gätä köböi kitani mda kräke. Ye erere gätä köböi nükani angwane, Herodekwe dän bäri nuäre, ütiäte kri kitani jabtä ja jreire bä mikakrä, bti namani tākānintbe ja takrä gobrankräfti angwane, kukwe niebare kwe ietre.

22 Angwane Herodes kukwe nuaka nuaka ye nikani ñäke jume ja dibti niara moto mikakäre jame jakrä, kä namani niere krörö:

Ni tä blite se ñan ni ngwarbe akwa, ngöbö ara nü iti, kätä blite se, namanintre niere kore ie.

23 Ye btäräbe angele ni Dänkienkwe käkwe Herodes mikani bren, ñobtä ñan angwane Herodes mikani ütiäte ngöbö kwrere jae ni mda mdakwe, ye namani dbe Herodekrä amne Ngöbö era metre abko mikani ütiäte ñakare kwe. Yebtä angelekwe mikani bren angwane, ngin aibe käkwe Herodes kitaninkä ja tubtä.

24 Niara krütani kore, ye täbti Ngöbö Kukwei nikani niren bäri mda kä ye kanti temen amne, Ngöbö Kukwei diri namani kä jökräfti arato kä ye kanti.

25 Abti Bernabé amne Saulo käkwe sribibare ünän jökrä Jerusalén, bti nikaninta juta Antioquíate. Nikaninta angwane, nikani Juan ngwena jabe. Juan ye mden abko kädian nämane Marcos arato abko jänikani kwetre jabe.

Bernabé btä Saulo juani blite Jesubtä

13 Nitre gätäkä Jesu käfti nämane juta Antioquíate, ye ngätäite nitre Ngöbö kukwei niekä nämánena amne nitre Ngöbö Kukwei dirikä nämánena abko kädian nämane krörökrörö: Bernabé, Simón (Simón ne mden abko kädian nämane Chen arato), Lucio juta

Cirenebo amne Manaen. Manaen ne abko rirabare gwaire jrei Herodes Antipabe. (Jrei Herodes Antipas ne abko käkwe gobranbare Galilea). Angwane Saulo nämane arato. **2** Batira jire niaratre nämane ja ükaninkrö Ngöbö käikitakakäre amne ja bäinkäre Ngöbökrä angwane, batibe Ngöbö Üai Deme käkwe niebare krörö ietre:

Bernabé amne Saulo tikwe kārābarera sribi nuene jakrä, ye kräke niaratre denkä jenena munkwe juankäre sribi ye nuene, niebare Ngöbö Üai Demekwe.

3 Angwane blitabare ünän kwetre Ngöböbe amne ja bänbare ünän kwetre Ngöbökrä, bti kise mikani kwetre Bernabébtí amne Saulobti ja di biankäre ietre, bti juani kwetre mda.

Bernabé btä Saulo käkwe blitabare Jesubtä Chiprete

4 Abti Ngöbö Üai Deme käkwe Bernabé amne Saulo juani kore angwane, nikanintre nebe mren köräfti juta Seleucia. Ye kanti nakwani rute, bti nikani kä butubti Chipre. **5** Ye ngwane abko Juan nikani siba Bernabébe amne Saulobe niaratre die mikakäre. Juan ne mden abko kädian nämane Marcos arato. Nikanintre nebe mren köräfti juta Salamine, Chipre kanti angwane, sinagoga nämane Salamina, ye kantikanti nikanintre blite Ngöbö kukwei kuin Jesubtä.

6 Niaratre käkwe dikakabare jökrä kä butubti Chiprete Ngöbö kukwei kuin Jesubtä niekäre. Abti

nikani nebe juta Pafote mda. Kä ye kanti abko ni israelita sukiare nämane iti. Ni ye abko ni ni ngökaka, akwa nämane ja mike ni Ngöbö kukwei niekä kwrere. Ni ye abko kädian nämane Bar-Jesu abko ben Bernabé amne Saulo namani ngätai. **7** Chipre yete ni iti kädian nämane Sergio Paulo nämane gobrane emperador romano kräke. Amne Sergio Paulo abko ben ni kwrare ye nämane ja gete. Gobran ne abko töbtä krübate abko tö namani Ngöbö kukwei nuai, käkwe Bernabé amne Saulo kārābare blite jabe Ngöbö kukweibtä. Erere nukanintre kanti. **8** Akwa ni kwrare ne arabe kädian nämane Elimas arato abko ñan tö namani gobran Sergio tuai tödeke Ngöböbtí, kä namani Ngöbö Kukwei mikamna ütiäte ñakare kisere gobran Sergioye.

9 Angwane Saulo abko arabe kädian nämane Pablo arato btä Ngöbö Üai Deme namani täte, käkwe okwä ketaninte kwekbe ni kwrare yebtä, **10** käkwe niebare krörö ie:

Ma ni ngökö. Ma tõi käme. Ma diablu kwrere amne käre mata ja mike jändrän kuinkuin rüere. Mata rüere ni Dänkien kukwei kuin era metre rüere, ye abko ñan rabadre bare jire chi mae, mata nütüre aisete, **11** mtare ni Dänkien Jesu käkwe ma mikadi ja ngie nuen krörö: Ni Dänkien bike ma okwä mike kä ikote, aisete kä ñan rabadi tuen mae, ne ben makwe nünandi bä raire kore. Abko kore se, niebare Pablokwe Elimaye.

Ye btäräbe, kä ngidianinte iko Elimas okwäte amne kä namani iko jökrä okwäte se kwrere. Angwane ni mdakwe kadre kü-debti rikadre ngwena, ie niara tö namani, ñobtä ñan angwane kä namani tuen ñakare ie aisetse. **12** Elimas namani kä ikote kore gobran okwäbti, yebtä abko kukwe kuin ni Dänkien Jesubtä diri namani, yebtä gobran ñan töi namani krütare, käkwe Ngöbö kukwei Jesubtä mikani era abko kukwe nakaninkä kore Bernabé amne Pablobtä kä butubti Chiprete.

Saulo btä Bernabé käkwe kukwe kuin Jesubtä niebare juta Antioquía kä Pisidiate

13 Nebti Pablo amne kukwe muko mda mda nämane näin ben abko nakwani rute mren köräbti juta Pafote mda, bti nikani juta Pergete kä Panfiliate. Ye kánti Juan Marcos käkwe kä mikaninkä btätre, kä nikaninta ja jiebtí nebeta Jerusalén. **14** Pablo nämane kukwe muko mda mdabe juta Pergete, bti nikani ta angwane, nikani nebe juta Antioquía kä Pisidiate mda. Ye kánti köbö jadükakrä nitre israelitakwe nükani angwane, nikanintre sinagogate, kánti nämane tákänintbe. **15** Abti Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye amne tarä tikani nitre Ngöbö kukwei niekäkwe, yebtä ñäkäbare ünän jökrä angwane, nitre ji dokwäte sinagogate käkwe niebare krörö ietre:

Ja mräkätre, kukwe tarä mun-kwe niedre ja mräkätre die

mikakrä ne ngwane, kä tarä bli-takrä munye mtare, niebare kwetre.

16 Angwane Pablo namani nünaninkä krö amne, ni jökrä käkwe niara kukwei nuadre abko niebare kisebti kwe ietre, bti niebare krörö kwe ietre:

Mun israelita amne mun ñakare israelitare tä nete arato käta Ngöbö mike ütiäte jae, olo ketete ti kukweiye munkwe. **17** Ngöbö ni israelitakwe käkwe ni mräkä kirakira dianinkä jen jakrä, bti ni mräkä kirakira nämane nüne ni menteni kwrere kä jenenante Egipto abko mikani niren kwati kwe. Abti ja di kribti Ngöbö ara jire käkwe ni mräkä dianinkäta kä Egiptote mento. **18** Abti ni mräkä kirakira käkwe nünabare blo kä gre ketebu jire kä kaibete, akwa Ngöbö moto namani romon ñakare jötrö kräke.

19 Angwane ni mräkä kirakira, ye köböire Ngöbökwé juta keta kükü jire juani ngwarbe Canaán, bti kä ye biani kwe ni mräkä kirakiraye jakrä. **20** Niaratre nikani nüne Egipto abti nükani-ta nüne Canaán ye abko bäsi kä sientö kräbkä bti kä gre ketebu-bti kwä jätä (450) nikani ta, niebare Pablokwe.

Pablokwe niebareta mda:

Yebti Ngöbökwé nitre rükä jie ngwianka mikani gobrane mda ni mräkä kirakira ngätäite. Ne abko namani kore nebebe Ngöbö kukwei niekä Samuel näire. **21** Yebti ni mräkä kirakira käkwe jrei kärebare Samueliye mda abko rabadre gobrane

niaratre ngätäite abkokäre. Ye erere bkänä, Ngöbökwé Saúl tukwe mikani jreire kä gre ketebu jire niaratre ngätäite. Saúl ne abko Cis ngobo. Cis ne abko jata-ni Benjamín mräkäkri. **22** Abti Ngöbökwé Saúl dianinkä mento angwane, David tukwe mikani jreire mda Saúl täte kwe amne, Ngöbökwé niebare krörö Davitä: Isai ngobo David ne abko käkwe nünandre ño, ie ti tö, erere tä nüne amne, dre nuendre kwe, ie ti tö, erere tä biare nuene arato, niebare Ngöbökwé btä. **23** David ne mden mräkäkri ni Diantarikä iti kädianta Jesu jata-ni ni israelita kräke. Jesu ne mden abko Ngöbökwé köböi mikani nitre israelita diantarikäre, **24** aisetse Jesu ngämi sribi kömiketbe, känenkri ni kä Juan jatani. Angwane nitre israelita käkwe kukwe kämekäme kitadre jire jökrä temen, bti tödekadre Ngöböbtí, bti ja ngökadre ñöte kwetre abko Juan namani niere ietre. **25** Yebti kä jatani neme braibe nünankrä Juanye angwane, Juankwe niebare krörö: Ti Ni Dianinkä Ngöbökwé, munta nütüre tibtä akwa, ye ñakare kore. Akwa ni jatadi iti ti jiebtí abko bäri ütiäte tikrä, aisetse ja nuke töre ñakare tie sandalia tikete niara ngotobtä ye abko Ni Dianinkä Ngöbökwé ara, niebare Juankwe.

26 Ja mräkätre därebare ja täritäri Abrahamkri amne mun ñakare israelitare käta Ngöbö mike ütiäte jae, Ngöbö kukwei kuin Jesubtä ne abko Ngöbökwé

juani nikrä. **27** Jesu abko ni Dianinkä juani Ngöbökwé nükani gare ñakare nitre nünanka Jerusalén ye. Erere arato, nitre Ngöbö kukwei niekä käkwe kukwe niebare Ni Dianinkä Ngöbökwébtä btä ñäkäta niken köbö jadükakrä näire bämän kratirekratire, aisetse rükadre gare ietre. Akwa ye abko nükani gare ñakare ietre arato, aisetse Jesu kitani ngite müre ketadre kwetre angwane, kukwe rakadrekä ño Ni Dianinkä Ngöbökwébtä nämane tikani, btä ñäkäta niken bämän kratirekratire ye abko niaratre ara jire käkwe mikani neme bare jökrä. **28** Kukwe kwani ñakare ietre Jesu kitakrä ngite müre ketadre akwa, Pilatokwe Jesu müre ketamna abko namani ribere Pilatoye. **29** Erere bkänä, Pilatokwe Jesu müre ketamna angwane, Jesu krütani ye btäräbe Ngöbö Kukwei nämane tikani ño Ni Dianinkä Ngöbökwébtä, ye erere namani bare. Jesu krütani angwane, dianinta krusobtä timon, bti doboi mikani. **30** Akwa Ngöbökwé niara mikaninta nire. **31** Yebti nitre käkwe dikakabare Jesube kä Galileate nebebe juta Jerusalén, ye ie Jesukwe ja mikaninta tuadre bäre bäre, aisetse niaratre Jesu tuakatuaka ye mden abko tätre kukwe era erere niekä ni mräkä israelitaye mtare. **32** Ne mden kisete, kukwe kuin Jesubtä nunta näin niere munye abko krörö: Ngöbökwé kukwe ükaninte jabe kwärikwäri ni mräkä kirakirabe,

33 nita nüne mtare ne abko ni mräkä kirakira bkün ja täritäri amne, Ngöbökwe ja kukwei mikani täte nibe. Ngöbökwe Jesu mikaninta nire angwane, kukwe ükaninte kwe, ye namani bare jökrä, ye mden tä tikani Salmos krobubtä krörö:

Ma abko ti Odei jen tikwe.
Ti ma rün makwe mtare,

Salmos 2.7

abko tä tikani kore Salmos krobubtä.

34 Ngöbökwe Jesu mikadita nire ne abko niebarera kwe, aise-te Jesu ñan ngwäkä gütdrekä, ye mden abko tikamna tärbtä kwe:

Tikwe ja kukwei kuin deme
biani ja die biankäre
Daviye, ye abko tikwe
mikadi täte jökrä
munkrä,

Isaías 55.3

abko tä tikani Ngöbö kukweibtä.

35 Ne mden kisete tära mdara jire btä tä tikani krörö:

Ni Deme makwe, ye makwe
ñan ngwäkä tuadimetre
ngütekä,

Salmos 16.10

abko tikamna kore tärbtä Davi-ye Ngöbökwe.

36 Akwa Davikwe kukwe ye tikani angwane, ñan tikani jabtä kwe gare kuin nie, ñobtä ñan angwane Davikwe sribidre ño niebare Ngöbökwe ie, ye erere sribibare kwe. Yebti niara krüta-ni angwane, doboi mikani mräkä känekäne ngätäite amne niara ngwäkä ngütaninkä jökrä, aise-te kukwe ye ñan nämane tikani Davibtä gare kuin nie. **37** Akwa Jesu mikaninta nire Ngöbökwe

ye abko ngwäkä ngütaninkä ñakare, **38** aise-te Jesu aibe köböire Ngöböta ni ngite kukwe käme nuenbtä denkä mento nibtä abko nun tö mikai gare mtare munye ja mräkäre.

39 Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye, ye mikabtä täte Ngöbö ñan namani mun ngite denkä munbtä amne, mun ñan namani tuen kuin metre Ngöböye. Akwa ni jökrä kākwe tödekadre Jesubti abko ñakare ngite mda ja ngwäreki abko Ngöbökwe niedre btä abko rabadre gare munye, abko-käre nunta blite Jesubtä munbe, **40** ñobtä ñan angwane nitre Ngöbö kukwei niekä kākwe tära tikani kira abko erere ñan raka-drekä munbtä, abkokäre mun-kwe mokredre jabtä, kukwe tikani krörö ne ngäniene:

41 Mun Ngöbö Kukwei mikaka ngwarbe jae ye kākwe sribi tikwe mika ñäräre kuin, bti munkwe töbika kuin btä arato, abti mun krüta mrä, ñobtä ñan angwane mun näire tikwe jändrän nuendi, ye abko ni mda mdakwe niedi munye akwa, ñan mikadi era munkwe,

Habacuc 1.5

abko tä tikani kore. Abko kore se, niebare Pablokwe.

42 Bti Pablo amne Bernabé jatani nikenta ju bare angwane, jatadre bliteta kukwe nebtä bämän mdabtä köbö jadükakräte abko ni jökrä namani ribere ietre. **43** Yebti gätä ngidianinkä angwane, nitre israelita kwati

amne nitre ñakare israelitare kwati kākwe ja mikani ketetibe nitre israelitabe Ngöbö mikakäre täte, kākwe tödekani Jesubti abko namani nekete jökrä Pablobtä amne Bernabébtä. Angwane niaratre abko kākwe ja mräkäre tödekaka krire Jesubti, ye kitani bare bare nünenkä dite Jesubtä, ñobtä ñan angwane Ngöbökwe ja moto mikani kuin niaratrekrä, yebtä nünandrekä dite kwetre, niebare Pablokwe amne Bernabé-kwe ietre.

44 Yebti köbö jadükakrä bämän mdabtä nükani angwane, bäsi ni jökrä nünanka kä ye kanti kākwe ja ükaninkrö Ngöbö kukwei kuin ni Dänkienbtä kukwe nuakäre. **45** Akwa ni kwati ñakare israelitare nükani ja ükekrö namani tuen nitre israelitaye angwane, niaratre namani mokrerere krübäte, aise-te Pablo nämane kukwe dirire, ye rüere nikanintre ñäke bäri diän-be Pablo rüere. **46** Angwane Pablo amne Bernabé, btä kä jürä namani ñakare blitakäre, kākwe niebare krörö ietre:

Mun israelita, ie nunkwe Ngöbö kukwei kuin Jesubtä mikadre gare käne, ye abko Ngöbökwe mikani nun kisete kore. Akwa munta trö kwite Ngöbö kukweiye, abtä munkwe nünandre kärekäre Ngöböbe, akwa ja ruen ütiäte ñakare munye nüne kärekäre Ngöböbe, aise-te nitre ñakare israelitare abko ie nun näin Ngöbö kukwei niere jirekäbe mda, **47** ñobtä ñan angwane Ngöbökwe nun

juani sribi ne nuene angwane, nunkwe sribidre krörö nieba kwe nunye:

Nitre ñakare israelitare tä
nüne kä jökräbti temen
abko rabadre dianintari
jökrä, abkokäre tikwe ma
mikani ñotra kwrere
niaratrekrä,

Isaías 49.6

niebare kore Ngöbö kwe nunye, niebare Pablokwe amne Bernabé-kwe nitre israelitaye.

48 Pablo amne Bernabé kākwe blitabare kore, yebtä abko nitre ñakare israelitare btä kä namani nuäre amne Ngöbö kukwei mikani ütiäte kwetre. Angwane nire nire mikani nünakäre kärekäre jabe Ngöbö kwe, ye erere kākwe tödekani Jesubti.

49 Yebti Ngöbö kukwei kuin Jesubtä ye kädriebare jökrä kä ngrabare temen juta Antioquia Pisidia bare temen. **50** Akwa kä ye kanti abko, meri ruäre nämane Ngöbö mike ütiäte jae nitre israelitabe abko ben nitre israelita ütiäte ütiäte kākwe blitabare Pablo amne Bernabé rüere. Erere arato, nitre ji dokwäte nünanka kä ye kanti abko ben blitabare kwetre arato. Angwane nitre ye abko kākwe ja töi mikani rüere Pablo rüere amne Bernabé rüere, niaratre juantarikäre kä ye bare mento. **51** Abtä Pablo amne Bernabé kākwe dobro mnü ja ngotobtä ngrükaninte nitre israelita ye ngwäreki, ñobtä ñan angwane niaratre nämane kukwe nuene blo abko ñan namani dbe Pablokrä amne Bernabékrä abko hä mikani kwetre ie, bti nikanintre

juta Iconio mda. 52 Angwane nitre kākwe kukwe kuin Jesubtä kani ngäbti abko btätre Ngöbö Ūai Deme namani täte amne kä namani bäri nuäre btätre arato.

Pablo btä Bernabé kākwe blitabare Jesubtä juta Iconiote

14 1 Abti Pablo amne Bernabé nikani nebe juta Iconiote angwane, köbö jadüka-krä näire nikanintre sinagoga yete, kanti blitabare nuäre kwet-
tre kukwe kuin Jesukwe yebtä. Abtä ni israelita kwati kākwe tödekani Jesubti. Erere arato, ni ñakare israelitare kwati kākwe tödekani bti. 2 Akwa nitre israelita ñan tö namani tödekai bti abko kākwe nitre ñakare israelitare moto mikani romon ja mrä-kätre tödekaka Jesubti rüere. 3 Akwa Pablo amne Bernabé namani nüne raire Iconiote angwane, ñan namani rüe jürä ngwen jabtä akwa, namanintre kukwe kuin Jesubtä niere janknu. Angwane ni Dänkien namani ni tarere ja moto kuinbti namanintre niere ni jökräye angwane, kukwe niebare kwet-
re ye rabadre era ni mda mdakrä, abkokäre ni Dänkien namani niaratre die mike, kä namani sribi kri ñan tuabare nuene niaratre köböire. 4 Akwa ye ngwane abko nitre nünan-
ka juta Iconiote abko kākwe ja ñäkänintbe mda, aiset-
e ni ruäre namani nekete nitre israelita tödekaka ñakare Jesubti yekri amne ni ruäre abko namani nekete Jesu kukwei ngwiankakri. 5 Abtä nitre israelita tödekaka

ñakare Jesubti amne nitre ñakare israelitare kākwe ja töi mikani kwatibe nitre gobrankabe Pablo amne Bernabé mikakäre ja tare nike amne kāmikakäre jäbti. 6 Akwa Pablo amne Bernabé kāmika brai nämane, ye gani kwetre angwane ngitiani juta Listrate amne Derbete. Juta ye abko nämane kākä Licaoniate, ye kántita temen Pablo amne Bernabé ngitiani. 7 Angwane Ngöbö kukwei kuin Jesubtä ye kädrie-
bare kwetre kä ye kántita arato.

Pablo amne Bernabé kākwe blitabare Jesubtä juta Listrate amne juta Derbete

8 Abti bati Pablo amne Bernabé nämane juta Listrate angwane, ni nakwente nämane iti juta yete. Ni ye abko däreba-
re ngüre bren, aiset-
e nämane dikekä ñakare kröta abko nämane takänintbe siba yete. 9 Pablo nämane blite angwane, niara nämane kwekbe Pablo kukwei nuen. Te batibe, Pablo okwä namani kwekbe btä angwane, Jesukwe mikadreta quinta, bti namani tödeke kwatibe namani tuen Pabloye. 10 Angwane Pab-
lokwe ñäkäbare jume ja dibti krörö ie:

iNäin krö amne nünenkä metre krö! niebare kwe ie.

Ye btäräbe, ni ye kākwe ja takäninte kainta, nükaninbe dikekä krö, bti nikani dikekä kwäräkwärä ni mda mda okwä-
bti se kwrere. 11 Pablokwe ni ngüre bren mikaninta quinta kore, ye jatani ni jökräye

angwane, namani ngrente krikri ja kukwe Licaoniare, kä namani niere krörö:

iNgöbötre nikwe nikwitani ni bä kwrere abko nükan-
i ni ngätäi-
te mtare! namanintre niere.

12 Bernabé abko ngöbötre jire jökrä dänkien kädian nämane Júpiter niebare kwetre amne Pablo abko nämane blite, aiset-
e niara abko ngöbö kädian nämane Mercurio^e niebare kwetre ie. 13 Abtä ni blitaka ngöbö Júpiter-
rebe ni mda mdakrä abko kwe ju nämane känime jite juta bäre abko jatani nbi kwane ngwena kāmikadre ietre niaratre mikakäre ütiäte jae. Erere arato, jatani kri blü dätebare koronare ngwe-
na kräke mikakäre ütiäte jae. Ne kwrere niara amne ni jökrä tö namani jändrän kukwai Bernabé amne Pablo mikakäre ütiäte ngö-
bö kwrere jae.

14 Nitre Jesu kukwei ngwian-
ka Bernabé amne Pablo mika tö namani ütiäte ngöbö kwrere ni jökräkwe, ye gani kwetre angwa-
ne, ñakare namani tuen dbe ietre, ye bä mikakäre dän ngia-
ninkä jabtä kwetre se kwrere, bti nikanintre betekä ni mda mda ngätäite tata, ngrarete kwärä kä nikanintre niere krörö:

15 Ja mräkä, nun abko ñakare ngöbö, akwa nun ja kwrere mun-
be. iSe ñobtä mun tö nibi nun mikai ütiäte kore jae se! Munta

ngöbötre ngwarbe mike ütiäte jae, ye mikadre jökrä temen munkwe, abkokäre nun jatani Ngöbö kukwei kuin Jesubtä mike gare munye. Ngöbö nire kä kainta amne kä tementa dätekä, ara-
be kākwe mren dätebare amne jändrän jökrä tä nüne kä kainta, kä tementa amne mrente däteba-
re kwe arato. Ngöbö ye aibe munkwe kadre ngäbti, abkokäre nun jatani Ngöbö kukwei kuin mike gare munye. 16 Kira abti kä nüke mtare, ni jökrä tö nama-
ni dre nuein, erere Ngöbökw-
e tuanimetre nuene jökrä. 17 Akwa Ngöbö abko moto kuin, aiset-
e käre jändrän kuin nuenba-
re kwe ja mikakäre gare munye abko krörö: Ngöbö ara kätä nü mike näkäen temen munkrä amne, nura jökrä abko Ngöböta ngwä mike neme kuin munkrä. Ye kwrere Ngöbö ara kätä mrö bien kabre kwetadre munye, kä tädre nuäre munbrä abkokäre, niebare kore Pablokwe.

18 Akwa Pablokwe ñäkäbare kore, ye abko bäsi namani ütiäte ñakare nitre ye kräke. Ye aiset-
e tö namanintre jändrän kāmikai Bernabé amne Pablo mikakäre ütiäte, akwa ye abko namani tare krübäte dokwä täke kän, akwa mrä abko dokwä takäni kwetre abko nakaninkä kore.

19 Abti nitre israelita nünan-
ka juta Antioquia Pisidiäte amne

^e 14.12 Júpiter amne Mercurio. Júpiter abko ngöbötre dänkien abko nitre romano nämane nütüre. Amne Mercurio abko ngöbö mda abko Júpiter nämane juen kukwe mikakäre gare ni mda mdaye abko nitre romano nämane nütüre.

Iconiote nükani juta Listrate ye kākwe ni mda mda tōi kwitani Pablo amne Bernabé rüere angwane, nikani Pablo take jäbti kwäräkwärä se kwrere, bti Pablo krütanina namani tuen ietre angwane, jākāni mento juta bäre kwetre. **20** Akwa nitre tödekaka Jesubti kākwe ja ükaninkrö Pablo bäre temen angwane, Pablo nukaninta krö, bti nikaninta nebeta jutate. Abti jändrinane angwane, Pablo nikani juta Derbete mda Bernabé abko kukwe nakaninkä kore btäre juta Listrate.

Pablo amne Bernabé nikanintre ja jiebti juta Antioquia, Siriate

21 Pablo amne Bernabé kākwe kukwe kuin Jesubtä diribare juta Derbete, ye kanti ni kwati kākwe kukwe kuin Jesubtä ye mikani era. Abti Pablo amne Bernabé nikaninta ja jiebti nebeta juta Listrate, Iconiote amne juta Antioquiate. **22** Niaratre nikani juta kwatirekwatire te, ye kantikanti nitre tödekaka Jesubti kitani nünenkä dite kwetre Jesubtä amne, Ngöbö ngāmi gobrane nibti kä käinbti, ye känenkri nikwe ja tare nika-di kri kä nebtä, niebare kwetre. **23** Erere arato, Pablo amne Bernabé kākwe ni mikani nitre tödekaka Jesubti jie ngwianka juta kwatirekwatire kanti, bti nitre tödekaka Jesubti amne nitre ni jie ngwianka abko kräke blitabare kwetre Ngöböbe amne ja bäinbare kwetre

Ngöbökrä angwane, ni Dänkien, bti nämane tödeke ye ie Pablo amne Bernabé kākwe ja mräkätre mikani gare, bti nikanintre.

24 Pablo amne Bernabé nikani kä Pisidia kanti ta, bti nikani nebe kä Panfiliate. **25** Kä ye kanti, kukwe kuin Jesubtä diribare kwetre juta Pergete. Abti nikaninta nebe juta Ataliate mren köräbti. **26** Ye kanti nikani rute angwane, nikaninta juta Antioquia, Siriate. Juta Antioquia ne mden kanti nitre gätäkä Jesu käfti kākwe niaratre juani sribire Ngöbö moto kuin ye köböire. Sribi ye mden abko namanina bare ietre angwane jataninta. **27** Pablo amne Bernabé nukaninta juta Antioquia, Siriate angwane, ja mräkätre tödekaka Jesubti kä ye kanti ükaninkrö jökrä kwetre, bti ni Dänkienkwe kukwe nuenbare kuin kräke, ye erere niebare jökrä kwetre ietre amne, nitre ñakare israelitare, kräke ni Dänkienkwe kä biani arato tödekakrä Jesubti abko niebare kwetre ietre. **28** Yebti Pablo amne Bernabé namani nüne raire mda nitre tödekaka Jesubtibe juta Antioquia, Siriate. Ne abko nakaninkä kore Pablotä amne Bernabébtä.

Gätäbare kri Jerusalén

15 **1** Kä ye ngwane abko, ni nämane nüne Judeate abko nikani ruäre nebe juta Antioquiate abko nikani dirire krörö ja mräkätre tödekaka Jesubtiye:

Ja ñäräkrä mikadre ja kwatabtä niebare Moisékwe, se kwrere

mun jökrä ñakare israelitare kākwe ñan nuendre ne ngwane, Ngöbökwé ñan mun diandretari jire chi, namanintre dirire kore.

2 Yebtä abko, Pablo amne Bernabé namani ja kwete krübäte nitre yebe. Abtä mrä angwane, nitre tödekaka Jesubti kākwe Pablo, Bernabé amne ni mda mda dianinkä ja ngätäite, bti juani kwetre Jerusalén blite nitre Jesu kukwei ngwianka mda mdabe amne nitre ni jie ngwianka nämane Jerusalén yebe. **3** Nitre tödekaka Jesubti juta Antioquiate kākwe Pablo amne Bernabé juani ni mda mdabe, ye erere bkänä nikanintre. Angwane nikani kä Fenicia kanti ta amne kä Samaria kanti ta angwane, Ngöbö era metre mikani era kwetre, ye abko niebare jökrä kwetre. Yebtä nitre tödekaka Jesubti nünanka kä Fenicia kanti amne Samaria kanti, btä kä namani nuäre krübäte Pablo amne Bernabé kukwe nuare. **4** Bti Pablo amne Bernabé nikani mate Jerusalén. Angwane nitre gätäkä Jesu käfti, nitre Jesu kukwei ngwianka mda mda amne nitre ni jie ngwianka ye kākwe ja ükaninkrö jökrä angwane, Ngöbökwé dre dre nuenbare niaratre köböire abko niebare jökrä kwetre ja mräkätreye. **5** Angwane batibe ni bariseo tödekaka Jesubti nämane ruäre yete abko namanintre nünaninkä krö, kākwe niebare krörö:

Ja mräkätre ñakare israelitare kätä tödeke Jesubti abko ñäräkrä mikadre jökrä kwatabtä amne, kukwe mikani nuendre

Moisékwe abko niaratrekwé mikadre täte ni kwrere niedre ietre abko nunta nütüre. Abko kore se, niebare kwetre.

6 Abti nitre Jesu kukwei ngwianka amne nitre ni tödekaka Jesubti jie ngwianka kākwe ja ükaninkrö jenena blitakäre kukwe yebtä. **7** Blitabare raire kwetre angwane, Pedro namani nünaninkä krö, kākwe niebare krörö kukwe yebtä:

Ja mräkätre, Cornelio amne mräkä kwekwe ñakare israelitare, ie ti rikadre kukwe kuin Jesubtä niere amne, niaratre kākwe tödekadre Jesubti, abkokäre Ngöbökwé ti dianinkä mun ngätäite, ye gare kuin munye. **8** Amne ni jökrä tōi ño gare jökrä Ngöböye. Ngöbö ye ara kākwe niaratre kani ngäbti, ye bä mikakrä ja Üai Deme biani kwe nie, ye kwrere biani kwe ietre arato. **9** Ye abko, Ngöbö ñan tä nitre ñakare israelitare mike ñäräre bäri bä käme ni israelitakrä, akwa ni ja kwrere jökrä Ngöbö ngwärekre, ñobtä ñan angwane nitre ñakare israelitare tödekani Jesubti angwane, Ngöbökwé niaratre ngite dianinkä btäre arato. **10** Ye garera munye, aiseté ÷se ñobtä abko mun tö Ngöbö moto mikai romon, amarebti Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye abko ni mräkä kirakira die namani ñakare mikakrä täte amne, mtare ni die ñakare mikakrä täte arato, abko nitre ñakare israelitare kākwe mikadre täte jökrä, ie mun tö se? **11** Ye abko ñakare kuin,

ñobtä ñan angwane ni Dänkien Jesu moto kuin, ye köböire nia-rata ni israelita dentari, ye gare kuin nie mtare. Ye kwrere nitre ñakare israelitare këta tödeke bti abko Ngöböta dentari ni kwrere arato. Ne mden kisete, nikwe ñan nitre ñakare israelitare mikadre ja ñäräkrä mike ja kwatabtä amne nikwe ñan mikadre Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye mike täte. Abko kore se, niebare Pedrokwe.

12 Pedrokwe blitabare ünän kore, bti ni jökrä namani kwekbe amne, Ngöbökwé sribi kri ñan tuabare nuenbare ño Bernabé amne Pablo köböire ja kukwei mikakäre ütiäte nitre ñakare israelitare ngätäite abko ni jökrä namani kukwe nuen. **13** Bernabé amne Pablo käre blitabare ünän jökrä kore angwane, Santiago abko käre niebare krörö mda:

Ja mräkätäre, ti kukwei nuen munkwe. **14** Nitre ñakare israelitare tarebare ño kena Ngöbökwé angwane, niaratre ngätäite ni dianinkä jen jakrä kwe mikakäre juta jakwere, nini Simón Pedrokwe nie. **15** Ne mden abko nämane tikani kore nitre Ngöbö kukwei niekä kirakirakwe, mden erere tä tikani krörö Ngöbö Kukweibtä:

16 Ni Dänkien Ngöbö käre käre niebare kore:

David btä mräkä kwekwe ja täritäri nämane gobrane akwa, juani ngwarbe rüekwe.

Akwa ti jatadita angwane, tikwe ükadita amne ju

ngwarbe ükateta kuin täte, ye kwrere tikwe ükaditeta, käre David mräkä mikadi gobrane mda David täbtä.

17 Ye abko tikwe nuendre nitre ñakare israelitare nünanka kä mda mda kanti mden tikwe diandikä jen jakrä rabadi ti känentari abkokäre, **18** niebare ni Dänkien Ngöbökwé.

Ni Dänkien Ngöbökwé ja kukwei niebare kira, ye mden abko kitera mike bare mtare, *Amós 9.11-12*

ne mden abko mikanina gare kwe nie ja kukwei köböire.

19 Ne aisete tita töbike krörö, erere ti bike niere. Nitre ñakare israelitare këta Ngöbö kaen ngäbti, niaratre ye kötäkä nikwe ñan kukwe taretare mikadre nuendre ietre ruen tie, aisete Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye, ye abko nikwe ñan mikamna täte ietre.

20 Akwa kukwe krörö tikadre tärbtä juandre kräre abko rabadre dbe ruen tie: Käne, jändrän jökrä bianta ngöbö ngwarbeye mikakäre ütiäte jae, ye abko ñan kwetadre kwetre amne ñan ja mikadre gure bati bati kwetre, niedre ietre. Erere arato, jändrän müre nótaninkä köte däre ngöi, ye ñan kwetadre jire kwetre, niedre ietre. Mräkäre abko jändrän däre ñan kwetadre kwetre arato abko aibe niedre ietre, **21** ñobtä ñan angwane Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye, ye abko nitre ñakare israelitare raba kukwe

nuen bämän kratirekratire, ñobtä ñan angwane kira abti kä nuke mtare juta kwatirekwatire te nitre ñakare israelitare ngätäite Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye, yebtä ni kwati tä ñake sinagagate bämän kratirekratire köbö jadükakrä näire. Ne aisete kukwe ye garera ietre. Ye mdenbtä abko, täkä tikadre jirekäre juandre ja mräkätreye ruen tie. Abko kore se, niebare Santiagokwe.

Tärä juani kwetre nitre ñakare israelitare tödekaka Jesubtiye

22 Ye kwrere bkänä, nitre Jesu kukwei ngwianka amne nitre ni tödekaka Jesubti jie ngwianka käre ja töi mikani gwaire nitre tödekaka Jesubti-be, käre ni mda mda dianinkä juandre Pablobe amne Bernabébe nebe juta Antioquíate. Ni dianinkä juandre bentre abko nere: Judas, ni ne arabe kädian nämane Barsabás arato amne ni mda abko kädian nämane Silas. Nitre nibu ne abko ütiäte nitre tödekaka Jesubti ngätäite Jerusalén **23** abko ietre täkä biani ngwianke. Tärä ye abko btä kukwe tikani krörö:

Mun ñakare israelitare tä nüne juta Antioquíate, kä Siriate amne kä Ciliciate, mun ye abko ja mräkäre nunbe, aisete nun Jesu kukwei ngwianka amne nun nitre tödekaka Jesubti jie ngwianka këta köbö kuin juen munye. **24** Ja mräkä, ni ruäre ja ükakrökä ketetibe nunbe nete

abko munkwe juani ñakare, akwa nikani ja töi jenbti, këta dirire munye amne tä mun nuke krübäte amne tä mun töi kwite ngwarbe kwäräkwärä abko munkwe gani nete. **25** Ye mdenbtä abko, Bernabé amne Pablo, nun mräkä tare kri munkwe, abko ben munkwe ja mräkätäre nete juandre ruäre nebe mun kanti yete blitakäre munbe abko rabadre bäri kuin rababa tuen nunye. Ye erere rababa dbe nun jökrä kräre. Bernabé amne Pablo, **26-27** ne abko nämane biare krütakäre tödekabtä ni Dänkien Jesu-kristobti. Ye abko, munkwe Judas amne Silas dianinkä ja ngätäite nete juandre nebe mun kanti yete, aisete nunta niaratre juen blite gwärere munbe täkä juanta munkwe nebe, **28** ñobtä ñan angwane kukwe mdara jire ñan mikadre mun kötäkä abko namani tuen kuin Ngöbö Üai Deme amne nunye, akwa kukwe mda kuin-kuin nuendre munkwe, ie nun tö amne Ngöbö Üai Deme tö abko krörö: **29** Jändrän kämi-kani kukwadre ngöbö ngwarbeye, ye munkwe ñan kweta. Erere arato, jändrän däre amne jändrän müre nótaninkä köte däre ngöi abko munkwe ñan kweta. Erere arato, munkwe ñan ja mika gure bati bati abko ie nun amne Ngöbö Üai Deme tö.

Munkwe kukwe ne mikadre täte ne ngwane, munkwe nünandi era metre. Ne ngörä.

Ne abko tikani ja mräkätrekwe täräbtä.

30 Nebti ni nibu ye juani kwetre Bernabé amne Pablo mukore tärä mike Antioquíate, ye erere nikanintre. Namani juta Antioquíate angwane, nitre tödekaka Jesubti ye úkaninkrö jökrä kwetre, bti tärä biani kwetre ietre ñákákäre btä. **31** Nitre ye kákwe ñákábare tärä yebtä angwane, kukwe namani tuen kuin ietre niaratre die mikakäre abko käi namani nuäre kri btätre. **32** Ere-re arato, Judas amne Silas abko Ngöbö kukwei niekä arato, aiseté blitabare kwetre Ngöbö kukweibtä, ye abko kákwe ja mräkätre tödekaka Jesubti die mikani kri arato. **33** Yebti kä nikani bá raire ta angwane, nitre Judas amne Silas juanka, ye kánti rikadreta Jerusalén, abkokäre ja mräkätre Antioquíabo kákwe niebare ietre:

Mun rikata kuin jáme Ngöbö diebti, niebare kwetre ietre.

34 [Akwa Silas abko tö namani rabai, aiseté nikaninta ñakare.]^f **35** Angwane abko, Pablo btä Bernabé namani juta Antioquíate, kä nikani kukwe kuin ni Dänkienkwe dirire gwaire ja mräkätre mda mdabe amne, nikani kukwe kuin Jesu-btä kädriere ni mda mdabe.

Pablo btä Bernabé kákwe ja kwetani Juan Marcobtä

36 Yebti kä nikani bá raire ta angwane, Pablokwe niebare krörö Bernabéye:

^f 15.34 Versículo 34 ye abko ñan tä tikani manuscrito bäri kuinkuibtä.

Juta kwatirekwatire te nikwe kukwe kuin ni Dänkienbtä kädriebare ja mräkätrebe, yebti niaratre tä ño mtare abko gare ñakare nie, aiseté bränta basare ietre, niebare kwe ie.

37 Angwane ni iti kädian nämáne Juan, arabe kädian nämáne Marcos abko Bernabé tö namani ngwainta siba jabe káne kwrere.

38 Akwa Marcos rikadreta siba abko ñan namani tuen dbe Pablo-ye, ñobtä ñan angwane nämánen-tre Ngöbö kukwei niere káne angwane, Marcokwe kä mikaninkä btätre juta Panfiliate. Yebti Marcos nikani sribire ñakare mda bentre, aiseté ñan rikadreta siba, ie Pablo tö namani. **39** Marcos rikadreta siba ñan nukaninbti Pabloye, ye abko namani blo Bernabékrä. Abtä nikanintre jene jene kwäräkwarä krörö: Bernabé nikani rute Marcobe, bti nikani rute nebebe kä butubti Chiprete. **40** Akwa Pablo abko kákwe Silas ngwiani jabe. Angwane ja mräkätre tödekaka Jesubti kákwe mikani gare Ngöbö moto kuin yeye, bti juani kwetre. **41** Pablo nikani Silabe angwane, nikanintre güre-re kä Sirate ta, bti nikani kä Ciliate ta, kántikánti nikani nitre gätäkä Jesu kábtí die mike nüne käre Jesukrä.

Pablokwe Timoteo ngwiani sribire jabe

16 **1** Pablo namani juta Derbete, bti nikani nebe juta Listrate. Ye kánti ni tödekaka

Jesubti kwani iti ie. Ni ye abko kädian nämáne Timoteo. Timoteo meye abko meri israelita tödeka-ka Jesubti, akwa Timoteo rün abko griego. **2** Akwa ja mräkätre Listrabo amne Iconiobo abko namani blite kuin Timoteobtä.

3 Angwane Pablo tö namani Timoteo ngwiani siba ja mukore, akwa Timoteo rün griego nämáne gare ni jökräye, aiseté nitre israelita kákwe ñan ñákädre blo Timoteo rüere, abkokäre Pablokwe ñäräkrä mikani káne kwatabtä.

4 Yebti juta kántikánti namanintre niken, ye kánti nitre Jesu kukwei ngwianka amne nitre ni jie ngwianka Jerusalénbo kákwe kukwe úkaninte nuendre nitre ñakare israelitare kräke, bti juani kwetre, ye kwrere namanintre dirire. **5** Ye abko namanintre ja mräkä tödekaka Jesubti die mike tödeke bäri Jesubti amne, köbö kwatirekwatire ni kwati mda namani Jesu kukwei kaen ngäbti.

Pablokwe ni Macedoniabo tuani köböre

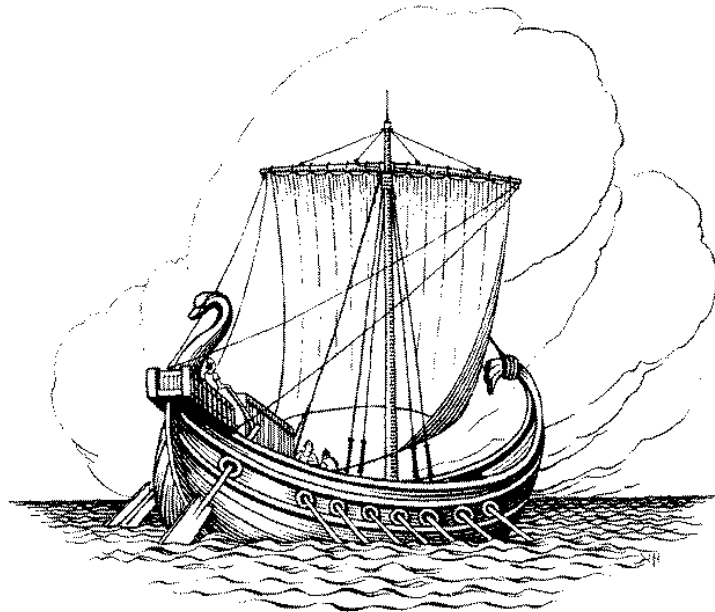
6 Abti sribi namani bare yete angwane, Pablo amne ni mda mda nämáne niken mukore ye rikadre kukwe kuin Jesubtä niere kä Asiate, ye abko Ngöbö Úai Deme kákwe dokwä tákäni ben. Abtä niaratre nikani menteninta temen angwane, nikani kä Frigia kánti ta amne kä Galacia kánti ta nikani. **7** Bti nikanintre, namani kánime brontera kä kädian nämáne Misia ken, ye kánti tö namani rikai mda kä Bitiniate, akwa

Jesu Úai kákwe ñan tuanimetre niken arato. **8** Abtä nikanintre jirekäbe jibe bti ta Misia bare temen, bti nikaninta angwane, nikani mate mren köräbti juta Troate. Kä ye kánti ru nämáne nebe.

9 Niaratre nämáne juta Troate angwane, batibe deo Pablo-kwe köböbare krörö: Ni nünanka kä Macedoniate nämáne iti abko namani nünaninkä krö, kä namani ribere krörö ie: Jakwe Macedonia kánti nun die mike, ni ye namani niere kore Pablo-ye. **10** Kä jataba ngwen dekä angwane, Pablokwe köböbare kore niebare kwe angwane, Pablo, Silas, Timoteo amne ti Lucas tärä ne tikaka, nunkwe ja mikaba juto rikakäre Macedonia, ñobtä ñan angwane Ngöbö nämáne nun kärerere kukwe kuin Jesubtä mikakäre gare kä Macedoniate abko gaba nunkwe.

Meri iti kä Lidia kákwe tödekani Jesubti juta Filipote

11 Nun nämä juta Troate, ye kánti nun rankwaba rute angwane, nun rikaba metre ta nebe kä butubti Samotraciate. Ye kánti nunkwe kibiaba, bti jändrinane angwane, nun rikaba nebe juta Neápolite mda, kánti nun rikaba gürere juta Filipote mda. Juta Filipos ne abko juta ütiäte kä Macedoniate abko kánti nitre romanobo nämáne nüne kwati arato. Ye kánti nun rababa nünentbe bá raire.

Ru mrenbti bā nāmane kore Pablo nāire (Hechos 16.8,11)

13 Abti kōbō jadūkakrā nāire, nun rikaba juta bāre mento angwane, nun rikaba nebe ñō kōrābti. Ye kanti abko, kā nāmane nitre israelitakwe blitakrā Ngōbōbe, nun rababa nūtūre, aiseite nun rikaba yete. Ye kanti nun rababa tākānintbe angwane, nitre merire merire aibe kākwe ja ūkaninkrō kwati yete abko ben nunkwe blitaba kukwe kuin Jesukwebtā. 14 Meri nāmane ja ūkaninkrō, ye ngātāite abko meri nāma iti abko kādian nāmane Lidia. Lidia ye abko juta Tiatirabo, akwa nāmane dān bāri kuin amne ūtiāte bā tain rūrūmoine juta Filipote. Meri ye abko nāmane Ngōbō mike ūtiāte, aiseite nāma Ngōbō kukwei nuen, aiseite

Pablo nāma blite Jesubtā angwane, Ngōbōkwe niara tōi mikaba tōdeke Jesubti. 15 Yebti Lidia amne mrākā kwekwe btā sribikā kwekwe ngōkaba jōkrā ñōte Jesu kābti nunkwe angwane, Lidia-kwe ribeba krōrō nunye:

Tita tōdeke bkānā Jesubti munta nūtūre tibtā ne ngwane, brān jadūke ti juete, nieba kwe nunye.

Ye kākwe nun ketateba nebe yete.

Pablo amne Silas kitani ngite kā teri

16 Yebti kā blitakrā Ngōbōbe kanti nun rikabata angwane, meri bati btā ūai kāme nāmane, kā nāmane mike sukiare abko

ben nun ngātāba ji ngrabare yete. Meri ye abko klabore. Dre dre rakadrekā abko nāmane niere amne bkānkā nāmane ngwian den kabre niara kōbōire. 17 Meri bati ye abko rikaba Pablo jiebti amne nun jiebti, kā rikaba ngrente krikri krōrō nun jiebti:

Ngōbō Kri Kā Kāinbti krāke nitre ne tā sribire amne, ni rabadre dianintari ño tātre nāin niere munye! meri ye rababa nāin ngrente kore.

18 Ye abko nuenba raire kwe kōbō kwatirekwatire, abtā bati Pablo moto ñan rababara neme nuāre meri ye kukwe nuare kore angwane, batibe Pablo rikwitataba, kākwe nieba ūai kāme nāmane meribtā yeye krōrō:

Jesukristo kābti nān mento meri nebtā, tita niere mae, nieba Pablokwe ie.

Ye btārābe ūai kāme ye kākwe kā mikakaba meri yebtā.

19 Akwa meri ye bkānkātre kākwe ñan ngwian diandre mda niara kōbōire gaba kwetre angwane, Pablo btā Silas reketateba ietre, kā rikaba ngwena nebe kritobo ngwārekri juta te ruāre, ni mda mda nāmane jāndrān rūrūmoine, ye kanti jārīkaba kwetre. 20 Pablo amne Silas jārīkaba kritobo nibu ye ngwārekri kwetre angwane, mikaba tuadre kwetre ietre, bti nieba kwetre mda:

Nitre israelita nibu ne nūkani kukwe dirire nete abko kāta kā ngwen nokre krūbāte gobran rūere ni ngātāite nete, 21 ñobtā ñan angwane kukwe bā jene

dirita kwetre abko ni ñan rabadre kaen ngābti amne ni ñan rabadre nuene jire chi, ñobtā ñan angwane ni abko romanobo, nieba kwetre ie.

22 Angwane ni jōkrā rababa romon Pablokrā amne Silakrā. Nitre kritobore abko kākwe dān tikitamna Pablobtā amne Silabtā, bti kwata metamna kritobti kwetre. 23 Ye kwrere bkānā, Pablo amne Silas kwata metaba bāre bāre, bti kitaba ngite kā teri angwane, ni nitre ngite ngibia-btikā ye kākwe niaratre ngiadi-dre kuin, ñan gitiadre abkokāre, nieba kwetre ie. 24 Ni nitre ngite ngiabiabtikā, ie Pablo amne Silas ngibiamna kuin. Ye kwrere bkānā, Pablo amne Silas kitaba bāri gwirikri kwe, bti ngūre mikani krite kwe kā teri.

25 Akwa kā jatanina ruāre deo angwane, Pablo btā Silas nāmane blite Ngōbōbe amne nāmane kantare Ngōbōye se kwrere angwane, ni mda mda nāmane ngite arato abko nāmane kukwe nuen. 26 Ye btārābe abko dobo nakaninkā kri krūbāte, kā namani ju ni ngitekrā ye ngrūkete krūbāte, kākwe jukwe tikaninbe batibe jōkrā amne kadena nāmane kitani nitre ngite ngitebtā, ye ngitianintbe jōkrā btātre se kwrere. 27 Yebti ni nitre ngite ngiabiabtikā nūkaninta ngwāte, kākwe nikrabare amne, jukwe nāmane tikani jōkrā, btā okwā namani. Angwane nitre nāmane ngite kā teri yete, ye abko ngitianina jōkrā namani nūtūre, kākwe ngitra kwatate

diani ja kämikakäre au, **28** akwa Pablokwe ñäkäbare ja dibtı krörö ie:

Nun tä jökrä nete. Makwe ñan ja kämika, niebare kwe ie.

29 Angwane ni nitre ngite ngibiabtikä ye kākwe ñotra kārābare, erere ñotra biani ie amne, nikani betekä neme gwi amne kä jürä namani krübäte btä, aibe kisete namani grükekä jökrä ngrabare, nikani namani kitanintbe Pablo amne Silas ngotobtä temen. **30** Bti Pablo amne Silas ngwiani kwe ju bäre, bti niebare kwe ietre:

¿Ja mräkä, tikwe ja nuendre amne ti rabadre dianintari? niebare kwe ietre.

31 Abtä niaratre kākwe niebare mda ie:

Tödeke ni Dänkien Jesubti angwane, ma rabadi dianintari, ma mräkäbe gwaire jökrä, niebare kwetre ie.

32 Angwane Ngöbö kukwei kuin ni Dänkientä ye kädriebare ben kwetre amne niara mräkä nämane nüne ben gwi yebe arato. **33** Köbö ye näire deo, ni nitre ngite ngibiabtikä ye kākwe Pablo amne Silas ngwiani ja kanti, kākwe träin bätäninte ietre. Yebti ni nitre ngite ngibiabtikä ye ngökani ñöte Pablokwe amne Silakwe mräkä kwekwe ben gwaire jökrä. **34** Bti Pablo amne Silas ngwianinta ja gwiriete kwe, kanti bukani kwe angwane, ni nitre ngite ngibiabtikä amne mräkä kwekwe kākwe tödekani Ngöböbti ye abko käi namani bäri nuäre btätre.

35 Abti jändrinane dekä, Pablo amne Silas tikadreteta abko nitre kritobore kākwe guardia juani niere ni nitre ngite ngibiabtikä yeye. **36** Ye kwrere bkänä, ni nitre ngite ngibiabtikä kākwe niebare mda Pabloye:

Nitre kritobore kākwe mun tikatemnata tie, aiseite mun raba nikenta. Mun rika kuin amne jäme, ie ti tö, niebare kwe ietre.

37 Akwa Pablo kākwe niebare krörö mda guardiatreye:

Nun nibu ne abko romanobo, akwa nunkwe ja mikani ngite ya, ñakare ya abko ngwianintari ñakare, akwa nun kwata metaba ja ngwärekre jökrä, bti nun kitaba ngite kä teri nete. ¿Abti mtare nitre kritobore tö nun tikaiteta tiebe ya? Akwa ñakare kore. Nitre kritobore ye ara jire jata nun tiketeta au abko ie nun tö, niebare Pablokwe ietre.

38 Pablokwe dre niebare, ye erere guardiatre kākwe niebare kritobotreye angwane, niaratre nekwetaninkä, ñobtä ñan angwane Pablo amne Silas abko ni romanobo niebare ietre, aiseite niaratre ngite ya, ñakare ya, ye abko ngämi ngwentari metre, känenkri ñan kwata metadre abko erere nuenbare kwetre. Yebtä abko kä jürä namani btätre. **39** Ye mden kisete nikanintre, kākwe ja ngite niebare gwärere Pabloye amne Silaye. Bti Pablo amne Silas nämane ngite kä teri ye dianinta ta kwetre amne rikadreta jötrö jata ye bäre mento, niebare kwetre ietre. **40** Pablo amne Silas

nämane ngite kä teri, bti tikaninteta angwane, nikaninta nebata Lidia juete. Ye kanti ja mräkätre tödekaka Jesubti nämane abko ben blitabare kwetre niaratre die mikakäre nüne Jesukrä, yebti nikani kä mdabtı abko nakaninkä kore se.

Pablo nükani juta Tesalónicate Silabe

17 **1** Abti Pablo amne Silas nikaninta angwane, nikani juta Anfípolis kanti ta amne nikani juta Apolonia kanti ta arato. Yebti nikani nebe juta Tesalónicate mda. Ne kanti sinagoga nämane kwati nitre israelitakwe. **2** Gätä yebtä Pablo nämane niken käre kä ketareketare temen, ye kwrere nikaninta juta Tesalónicate angwane, köbö jadükakrä bämän krämä jire Pablokwe blitabare Jesubtä nitre israelitabe niaratre töi diankäre tödeke Jesubti abko krörö: **3** Ni Dianinkä Ngöbökwé abko krütadi, akwa rükadita nire abko nämane tikani kira Ngöbö Kukweibtä, ye abko Pablo namani bä mike ietre. Erere arato, namani niere krörö:

Tita blite Jesubtä munbe, niara abko Ni Dianinkä Ngöbökwé ara, Pablo namani niere.

4 Angwane nitre israelita kwati kākwe ja töi kwitani Jesubtä, kākwe tödekani bti, amne nitre griego kwati kä nämane Ngöbö mike ütiäte jae amne meri kwati ütiäte ütiäte kākwe tödekani bti arato. Yebtä niaratre nämane nekete Pablo amne Silakri.

5 Yebtä abko, nitre israelita kwati, kräke kukwe kuin Jesubtä ye ñan namani era, ye abko namani mokrere Pablobe amne Silabe, ñobtä ñan angwane ni kwati nämane nekete ben, aiseite niaratre kākwe ni diän diän amne krene krene nämane dikekä ngwarbe krö ji ngrabare ye känäbare kwetre, bti ben gwaire kä mikani nokre kwetre juta ngrabare. Nikani betekä nebe Jasón juete Pablo amne Silas känene. Niaratre kwandre ietre ne ngwane, rikadre ngwena ni jökrä ngwärekre abkokäre. **6** Akwa Pablo amne Silas kwani ñakare ietre yete. Abtä Jasón amne ja mräkä mda mda tödekaka Jesubti nämane Jasónbe gwi, ye neketa ninte ietre, nikani jake amne kitekä ja käne, nikani nebe ngwena juta gobranka ngwärekre, kä namani ngrente krörö:

Ni nükani nete ne käta kukwe miketbe blo gobran romanobo rüere kä jökräbti temen, erere nükänina ni ngätäite nete mtare. **7** Nitre ye abko Jasónkwe kani ngäbti ja juete. Niaratre jökrä tä emperador kukwei kite temen amne jrei mda tärä kädianta Jesu tätre niere kore, namanintre niere.

8 Yebtä abko nitre juta gobranka amne ni mda mda, kräke ñan namani dbe, aiseite ni jökrä namani ja ngwen ruentare kukwe yebtä. **9** Akwa Jasón amne nitre tödekaka Jesubti mda kākwe ja ütiä biamna, bti tikaninteta gobrankwe.

Pablo amne Silas nikani juta Bereate

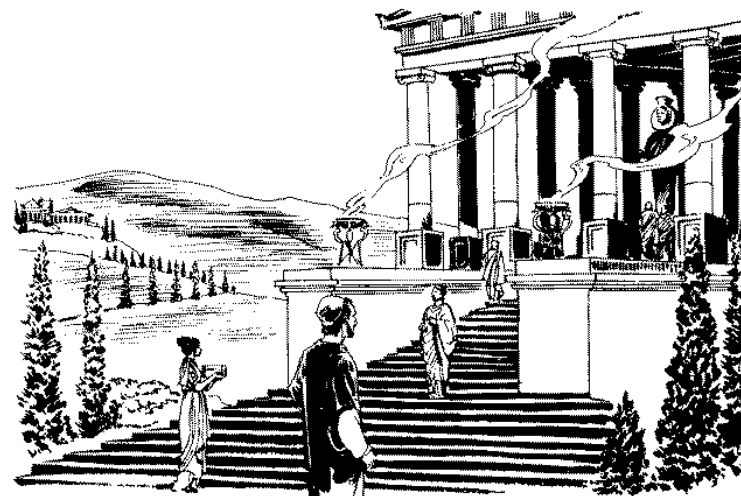
10 Yebti kä jatanina iko angwane, nane nitre israelita jatadreta Pablo amne Silas kämike, ye ngäniene ja mräkätäre tödekaka Jesubti käkwe Pablo amne Silas juani jötrö ngwarbe ngitie nebe juta Bereate mda. Namani yete abti sinagoga nitre israelitakwe nämane yete abko kánti nikani blitakäre Jesubtä bentre. 11 Angwane nitre israelita nämane juta Bereate abko bäri moto jáme nitre israelita Tesalónicabokrä, aisete kukwe kuin Jesubtä diri nämane Pablokwe amne Silakwe, ye käi namani nuäre btätäre kare ngäbti. Akwa Pablo amne Silas namani kukwe dirire, ye abko era ya abko tö namanintre gai, aisete köbö kwatirekwatire namani ja töitike Ngöbö Kukweibtä. 12 Angwane nitre israelita kwati käkwe tödekani Jesubti. Erere arato, nitre merire merire griegore ütiäte ütiäte amne ni brare brare griegore kwati käkwe tödekani bti arato. 13 Akwa Pablo nämane Ngöbö kukwei kuin Jesubtä dirire juta Bereate, ye gani nitre israelita Tesalónicabokwe angwane, nikani nebe juta Bereate, kä nikani ni kwati moto mike romon Pablo rüere. Yebtä abko kä namani nokre batibe. 14 Akwa ja mräkätäre tödekaka Jesubti juta yete käkwe Pablo juaninta jötrö mda juta ye bäre mento amne Pablo nikani moto-kwäre mren kukwäre, akwa Silas

amne Timoteo abko namani juta Bereate. 15 Angwane nitre tödekaka Jesubti nikani Pablo mukore, ye abko jananbare Pablo mikete juta Atenate. Yebti jataninta ja jiebti amne Pablokwe ja kukwei juani krörö ietre:

Silas amne Timoteo jata jötrö nuke ti jiebti nete, munkwe nie ietre, niebare Pablokwe ietre.

Pablokwe blitabare Jesubtä juta Atenate

16 Pablokwe Silas amne Timoteo kārābare jötrö ja jiebti, bti namani ngibiare juta Atenate. Juta ye kánti abko, jä sribebare ngöbö ngwarbere nämane kabre. Abtä Pablo moto namani ulire krübäte ngöbötäre ngwarbe ye tuare. 17 Yebtä abko, nitre israelita amne ni griegore nämane Ngöbö mike ütiäte, ye ben Pablo namani blite jabe kwärükwäri kukwe kuin Jesukwebtä sinagoga nitre israelitakwe yete. Erere arato, jändrän rürümoin nämane ye kánti Pablo namani blite arato Jesubtä köbö kwatirekwatire nitre nämane ja ükaninkrö yete yebe. 18 Erere arato, nitre töbtä krikri ye nämane ni iti kädian nämane Epicúreo tukwe ye kukwei mike ütiäte abko nükani blite Pablobe. Erere arato, ni mda mda abko kädian nämane estoicos, ye abko nükani blite ben. Drekäre nita nüne kä nebtä amne dre abko era metre, yebtä abko niaratre nämane ja töitike. Niaratre ye ngätäite abko ni ruäre namani näke krörö Pablobtä mikakäre yakrä jae:

Ju ngöbö ngwarbekrä bä nämane kore juta Atenate Pablo näire (Hechos 17.16)

iNi ngwarbe kä jáme dokwäbti tä näin blite ngwarbe kwäräkwärä se drebtä tä blite dikaro kore se! namanintre niere.

Angwane ni ruäre abko namani niere:

Ngöbö chui menteninkwe mikaka gare kwrere se, namanintre niere Pablobtä.

Namanintre näke kore, ñobtä ñan angwane Pablo namani blite kukwe kuin Jesubtä yebtä amne, ni krütadre akwa, ni rükadreta nire nie namani Pablokwe. Yebtä Pablo namani tuen töi ñakare ietre, aisete namanintre näke kore. 19 Abtä Pablo jänükani kwetre junta kädian nämane Areópago ye ngwärekre. Angwane niebare krörö kwetre Pabloye:

Kukwe ño btin dirita näin makwe nunye, ye makwe mika gare bäri mda nunye abko ie nun tö. 20 Kukwe bä jene btä mata

blite, ye abko dre nieta makwe abko nun tö nibi gai bäri mda, niebare kwetre Pabloye.

21 (Ye abko, nitre Atenabo amne ni menteni menteni nämane nüne Atenas abko, käre tö nämane nebe kukwe btin btin kukwe nuai amne dre nämane nakenkä btin btin aibebtä nämane ja näkwite, aisete namani kukwe ngwentari kore Pabloye.) 22 Kukwe ngwianintari kore kwetre angwane, Pablo namani nünaninkä krö niaratre ngätäite, käkwe niebare krörö ietre:

Mun Atenabo, munta ngöbötäre munkwe mike bäri ütiäte, ye abko tuen kuin munbtä tie, 23 ñobtä ñan angwane kä jökrä kántikánti munta gätäre ngöbötäre munkwe kräke, kánti tita niken angwane, bati kukwe nämane tikani krörö jäbtä tikwe tuaba: NGÖBÖ GARE ÑAKARE NIE

ABKO KRÄKE KÄ NETA NETE, nämane tikani kore tikwe tuaba. Akwa ye abko tä dbe, ñobtä ñan angwane Ngöbö gare ñakare munye, akwa munta käikitekä, Ngöbö ye mden abko ti bike mike gare munye.

24 Ngöbö kä temen ne dātekä amne jändrän jökrä tä nüne kä temen nebtä dātebare kwe arato. Niara abko kä käinta Dānkien amne kä temen ne Dānkien, aise-te ju mikata ni kä nebtäkwe, te niarata nüne ñakare, ñobtä ñan angwane bäri chi kräke. **25** Mda-käre abko, ni kä nebtäkwe jändrän nuendre kräke abko tä ribere ñakare nie, ñobtä ñan angwane ñan tä jändrän mdei nike jire chi, akwa niara käta kä bien nünankrä nie amne tä müre bien nie amne jändrän jökrä mda mda bianta kwe nie. **26** Erere arato, ni dātebare itibe kwe, ye mdenkri abko ni nena keta kabre kä nebtä, ye rabadre nüne kä jökräbti temen kä nebtä abkokäre. Erere arato, nikwe nünandre kä kobe amne nikwe nünandre mdente mdente metre, ye abko ükaninte kwe ni jökrä kräke. **27** Ngöbökwē kukwe ükaninte kore ni jökrä rabadre Ngöbö aibe känenentari amne Ngöbö kändretari angwane, nane kwandretari nie abkokäre. Niara tä känime ni jökrä ken. Niara ñan tä mente nie. **28** Ne aise-te “Ngöbö köböire nita nüne amne niara arabē köböire nita dikekä kwäräkwärä,” niebare ni griego itikwe. Ye mden kisete, ni tärä tikaka mun ngätäite nete kākwe tärä tikani, btä niebare krörö kwe:

“Ni abko Ngöbö ngäbriänkä kwe,” abko tikani kwe täräbtä.

29 Ni Ngöbö ngäbriänkäre, aise-te Ngöbö nikwe abko oro, plata amne jä sribebare ngöböre ye nikwe ñan nütüdre, ñobtä ñan angwane Ngöbö ye abko ñan jä ngwarbe sribebare ja töi jenbti ni kä nebtäkwe abko nikwe nütüdre Ngöböbtä. **30** Kira abti kä nūke mtare, ni jökrä töi nämane mrāme kore Ngöböbtä. Akwa niaratre töi mrāme Ngöböbtä, abtä kä nämane ja mike ngite, aise-te Ngöbökwē mikani ja ngie nuen ñakare kukwe yebtä. Akwa mtare ni nünanka kä jökräbti temen abko kākwe kukwe käme kitadre jökrä temen amne tödekadre Ngöböbti kwetre abko Ngöböta niere kore nie, **31** ñobtä ñan angwane mtare Ngöbökwē köbö kitanina kukwe ükatekäre kuin era metre ni jökräbe, aise-te Ngöbökwē ni dianinkä iti, köböire niarakwe kukwe ükadite ni jökräbe. Ni ye abko ni ngite Ngöbö rüere ya, ñakare ya abko niedi metre kwe ni jökrä kräke. Ni ye mden abko krütani akwa, Ngöbökwē mikaninta nire, niarakwe ni ye dianinkä sribi ye nuenkä bä mikakäre, niebare Pablokwe.

32 Ni krütani akwa rükadreta nire niebare Pablokwe, yebtä abko ni ruäre namani Pablo kukwei mike yakrä jae amne, ni ruäre abko namani niere:

Nebti nun rükadita ma kukwei nuenta bobuta mda, namani niere mda Pabloye.

33 Angwane Pablokwe kä mikaninkä niaratre ngätäite.

34 Akwa ni ruäre nikani siba ben abko kākwe tödekani Jesubti. Nitre ye ngätäite abko ni iti kädian nämane Dionisio kākwe tödekani Jesubti. Niara abko sribikä ütiäte kri Junta Areópagobe arato. Erere arato, ni merire iti kākwe tödekani Jesubti abko kädian nämane Dámaris. Angwane ni mda mda kākwe tödekani Jesubti arato abko nakaninkä kore Pablobtä juta Atenate.

Pablokwe sribibare juta Corintote

18 **1** Pablo nämane juta Atenate. Yebti nikani mda nebe juta Corintote. **2** Juta yete abko, ni israelita kädian nämane Aquila nämane nüne. Aquila ne abko ni Pontobo, akwa nämane nüne juta Romate kä Italia kanti merire kwe Priscilabe. Niaratre nibu ye abko nükani kriire juta Corintote, ñobtä ñan angwane nitre israelita nämane nüne Roma abko kākwe kä mikadrekä jökrä juta yete, niebare emperador romanobo Claudio-kwe. Ye mdenbtä abko, Aquila amne Priscila nämane juta Corintote angwane kwani Pabloye. **3** Pablo abko jändrän kwata sribekä jure, ye kwrere niaratre nämane sribere arato, aise-te Pablo namani nüne niaratrebe sribikäre ketetibe bentre. **4** Angwane köbö jadükakrä bāmān kratirekratire Pablo namani niken sinagoga nitre israelitakwe yete amne, nitre

israelita btä nitre griegore abko ben Pablo namani blite kisere Jesubtä. Niaratrekwe kukwe kuin Jesubtä ye mikadre era, abkokäre Pablo namani blite kore bentre.

5 Abti Silas amne Timoteo nämane kä Macedonia kanti abko namani Pablo jiebtä mda. Ye ngwane mentokwäre Pablokwe ja töi mikani kwatibe kukwe kuin Jesubtä ye niere amne, Ni Dianinkä Ngöbökwē abko Jesu ara abko Pablo namani bä mike metre jökrä nitre israelita ye okwäte. **6** Akwa nitre israelita kwati abko jatani nebe romon Pablokrä kukwe diribtä, kä namani ñake diänbe ie. Ye abko ñan namani dbe Pablokrä, abtä dän jabtä bä ngrükaninte kwe niaratre rüere, niebare kwe:

Munkwe ja ngie nuadi, yebtä abko mun ara jire rabadi ngite au, aise-te ti ñan rabadre ngite mun dokwäre, ñobtä ñan angwane sribi nuendre tikwe, erere tita nuene, akwa mun ñan tö kain ngäbti. Ye mden kisete, mtare mentokwäre nitre ñakare israelitare, ie ti bike niken kukwe kuin Jesubtä ne dirire mda. Abko kore se, niebare Pablokwe.

7 Bti sinagoga nitre israelitakwe, te Pablo nämane dirire, akwa nikaninta amne ni iti kädian nämane Tisio Justo nämane nüne känime sinagoga ye kwäräkri abko kanti Pablo nikani dirire mda. Tisio Justo ye abko Ngöbö käikitakaka, kanti Pablo nikani. **8** Ye ngwane abko, ni iti kädian nämane Crispo

nāmane mikani sinagoga ye dānkiene abko kākwe kukwe kuin ni Dānkienkwe mikani era, kākwe tōdekani Jesubti mrākā kwekwe ben gwaire jōkrā. Erere arato, nitre Corintobo kwati kākwe kukwe kuin Jesubtā kukwe nuanne amne tōdekani kwetre Jesubti amne ngōkani nīote.

9 Bati kā ye ngwane deo, ni Dānkien nūkani blite kōbōre kwrere Pablobe, kākwe niebare krōrō ie:

Pablo, makwe nān kā jūrā ngwian jabtā amne, kukwe kuin tibā ye ma rika niere janknu. Makwe nān kada keta jire chi, 10 nōbtā nān angwane tita mabe amne ni jen tikwe abko tā nūne kwati Corinto nete arato, aiseite ni mda nān rabadre kukwe nue-ne jire blo mabtā. Abko kore se, niebare ni Dānkienkwe Pabloye.

11 Ye mden kisete, Pablokwe nūnabare jāme kā kwati bti ōtare nitre Corintobo ngātāite, kākwe Ngōbō kukwei diribare ietre.

12 Abti bati Jesukwe kukwe niebare Pabloye, ye namani bare krōrō: Ni iti kādian nāmane Galiōn namani gobrane kā Acayabti gobran romanobo krāke angwane, nitre israelita kākwe ja ūkaninkrō Pablo rūere, kā nikanintre ngwena nebe gobran ngwārekri. 13 Angwane niebare krōrō kwetre Galiōnye:

Ngōbō mikadre ūtiāte bā jene abko ni ne tā nān niere ni jōkrā tōi kwitakāre, aiseite kukweta ūkaninte nō gobran romanobokwe nuendre nie, ye rūere tā dirire, niebare kwetre Galiōnye.

14 Yebtā abko Pablo jababare blite au jakrā, akwa Galiōn ara jire kākwe nākābare kāne mda nitre israelitaye:

Ni ne kākwe ja mikani ngite krübāte angwane, kukwe nuenbare kwe ni mda rūere ne ngwane, tikwe mun israelita kukwei nuadre. 15 Akwa niara tā kukwe dirire amne ni kā nō nō amne, kukwe ūkaninte nō nuendre mun israelitaye, aibebtā tā blite. Ye abko munkwe ūkate ja ngātāite, nōbtā nān angwane ti nān tō ja mikai kukwe munkwete ta, niebare kore Galiōnkwe.

16 Bti nitre israelita ye kitamnanta jōkrā kūken gobran-kwe. 17 Angwane ni nāmane mikani sinagoga dānkienē kādian nāmane Sōstenes, ye neketaninte nitre griegoye amne nikanintre mete ja kāne kwārākwārā se kwrere gobran Galiōn ngwārekri. Akwa Galiōn abko namani tōbikaire nākare amne namani kwekbe jirekābe.

Pablo nikaninta juta Antioquía, Siriate

18 Yebti Pablo namani nūne bā raire mda juta Corintote. Abti kōbō ngwianintari mrā kwe ja mrākātre tōdekaka Jesubtiye, bti nikani juta Cencreate Corinto ken, kānti nakwani rute rikakāre kā Siriate mda. Ye ngwane abko, Priscila amne Aquila nikani siba ben. Akwa Pablo ngāmi niken rute, ye kānenkri abko ja kukwei biani kwe Ngōbōye, ye bā mikakāre abko nān namani ja dokwā drūen tikekā, akwa kukwe

mikani bare tāte kwe, aiseite ja dokwā drūen tikaninkā jōkrā kwe jae Cencreate, bti nikaninta rute. 19 Ru nikani, nikani, bti nikani mate juta Efesote angwane, Pablokwe Priscila amne Aquila mikaninte, bti niara abko nikani sinagoga nitre israelitakwete. Ye kānti nitre israelita nāmane ja ūkaninkrō abko ben Pablokwe blitabare Jesubtā. 20 Angwane Pablo rabadre bāri raire yete, ie nitre israelita tō namani, kā namani ketete, akwa nān nūkaninbti ie. 21 Ye aiseite, kōbō ngwianintari mrā kwe ietre, kākwe niebare krōrō:

Ti rükadreta basare munye nete, ie Ngōbō tō ne ngwane, nikwe ja tuaita, niebare kwe ietre.

Bti Pablo nakwaninta rute, nikaninta juta Efeso bāre mento. 22 Angwane ru nikani, nikani, bti nikani nebe juta Cesareate mda. Ye kānti nikani jate, kā nikani Jerusalén kōbō ngwentari ja mrākātre tōdekaka Jesubti Jerusalénbo yeye. Yebti nikani ta nebe juta Antioquía, Siriate mda.

Apolos kākwe sribibare juta Efesote

23 Yebti kā nikanina bā raire ta angwane, Pablo nikaninta basareta kwārākwārā amne, nikani juta kwatirekwatire te kā Galacia kānti amne kā Frigia kānti ja mrākātre tōdekaka Jesubti die mike nūne kāre Jesukrā.

24 Kā ye ngwane abko, ni israelita nūkani iti juta Efesote. Niara abko kādian nāmane

Apolos. Akwa Apolos ye abko ni juta Alejandriabo abko nāmane blite kuin amne ja tōitikani kuin Ngōbō Kukweibtā kwe arato. 25 Erere arato, Ji ni Dānkienkwe diribarera kuin ie amne, kā namani nuāre btā kukwe kuin Jesubtā dirire kuin era metre. Akwa kukwe diribare Juan Bautistakwe aibe nāmane gare ie. 26 Ye aiseite, bati sinagoga nitre israelitakwe kānti Apolos nāmane dirire angwane, kukwei nuani Priscilakwe amne Aquilakwe. Yebti Priscila amne Aquila nikani Apolos ngwena jenena temen, bti Ji Ngōbōkwe mikani gare bāri metre mda kwetre ie. 27 Abti Apolos tō namani rikai kā Acayate mda angwane, ja mrākātre tōdekaka Jesubti kākwe niara die mikani niken Ngōbō diebti amne ja mrākātre tōdekaka Jesubti Acayate kākwe Apolos kadre ngābti kuin, abkokāre tārā tikani ja mrākākwe ngwiandre ie. Ye ere-re Apolos nikani, namani Acaya angwane, ja mrākātre tōdekaka Jesubti ye die mikani kri kwe. Ngōbō moto kuin kōbōire ja mrākākwe tōdekani Jesubti abko die mikani Apolokwe abko krōrō: 28 Jesu abko Ni Dianinkā nākare Ngōbōkwe abko nitre israelita nāmane dirire, akwa ni jōkrā ngwārekri, Jesu abko Ni Dianinkā Ngōbōkwe ara abko Apolos namani bā mike metre tārā Ngōbōkwebti, aiseite nitre israelita nān rabadre kukwe ye rükente abko nakaninkā kore kā Acaya kānti.

Pablokwe sribibare juta Efesote

19 1 Abti Apolos nämane juta Corintote angwane, Pablo nämane kä Galacia kánti amne kä Frigia kánti, nikani mintrinta temen ngudre ngrabare amne nikani nebe juta Efesote mda. Ye kánti bati nitre ja töitika Jesu kukweibtä nämane ruäre abko ben namani ngätäi.

2 Angwane niebare kwe ietre:

¿Munkwe tödekani Jesubti, ye ngwane Ngöbö Üai Deme nükani munbtä ya? niebare kwe ietre.

Angwane niaratre kákwe niebare mda Pabloye:

Nunkwe ñan ni kukwei nuabare blite Ngöbö Üai Deme btä, niebare kwetre.

3 Angwane Pablokwe niebareta krörö mda ietre:

¿Se abko, nirekwe mun ngökani ñöte? niebare Pablokwe ietre.

Angwane niaratre kákwe niebare mda:

Ja ngökadre ñöte diribare Juan Bautistakwe, ye kwrere nunkwe nuenbare, niebare kwetre ie.

4 Abtä Pablokwe niebare mda ietre:

Ni jökrä kä nämane kukwe kámekáme kite jökrä temen amne nämane Ngöbö mike täte, ye bä mikakäre Juan nämane ni ngökö ñöte. Akwa ni mdara jire jatani niara jiebti abko bti tödekadre, niebare kwe. Ni ye abko Jesu ara, btä blitabare kore Juankwe, niebare Pablokwe ietre.

5 Pablokwe blitabare, ye jara-bare ja mräkätreye yeye angwane, ngökanintre jökrä ñöte kwe ni Dänkien Jesu käfti. 6 Angwane Pablokwe kise mikani btitre, ye btäräbe Ngöbö Üai Deme nükanninbe btäre angwane, namani blite kukwe jenenanbti btä ja töitike ñakare ñakare amne namanintre Ngöbö kukwei niere arato. 7 Nitre namani yete ye abko bäsi ni brare be ni jätäbti nibu näre nämane ja ükaninkrö abko btä kukwe nakaninkä kore.

8 Abti sö krämä jire Pablo namani niken sinagoga nitre israelitakwe te köbö jadükakrä näire. Angwane kä jürä namani ñakare btä blitare Ngöböbtä amne, ni Dänkienta gobrane ño ni kwekwe ngätäite abko ni mda mda kákwe mikadre era, abkobtä Pablo namani blite kisere bentre niaratre töi kwitakrä Jesukri. 9 Akwa sö krämä nikani ta angwane, ni ruäre kákwe ja dokwä mikani ribi abko kräke Pablo kukwei ñan namani era, aisete ni jökrä okwäbti namanintre ñäke blo Ji Btin ye rüere. Abtä Pablokwe kä mikaninkä btäre sinagogabtä amne, nitre ja töitikaka kukwe kuin Jesukwebtä aibe Pablokwe ngwiani jabe amne nikanintre nebe kwela Tiranokwete. Ye kánti Pablo namani dirire köbö kwatirekwatire ietre. 10 Pablokwe diribare kore kä kubu jire kä ye kánti, aisete nitre israelita amne nitre ñakare israelitare nämane nüne kwati kä Asiate, ye kákwe kukwe kuin ni

Dänkien Jesubtä kukwei nuani kuin jökrä.

11 Kä ye ngwane abko, Ngöbö-kwe sribi kri ñan tuabare nuenbare kri krübäte Pablo köböire, 12 aisete dän kukwän ja dokwä amne ja ngüre jue mriatekrä namani neketekä jirekäbe Pablobtä, ye abko jänamani niken amne mika namani ni bren brenbti angwane, ni bren ye namani nebeta quinta batibe Ngöbö diebti amne, üai käme namani ni brenbtä, ye namani niken jötrö ngwarbe mento btä arato, aisete namani nebeta kuin jökrä.

13 Akwa bati kukwe nakaninkä krörö: Ni israelita ruäre nämane näin kwäräkwärä üai kámekáme juentari ni mda mda-btä abko tö namanintre sribi nuein ni Dänkien Jesu käfti, kä namanintre niere krörö üai käme: Jesu ye, btä Pablota kukwe dirire, Jesu ye käfti nän mento ni nebtä, namanintre niere üai käme. 14 Ni israelita iti blitaka ni mda mda diäre Ngöböbe dänkien kädian nämane Esceva abko ngäbriänkä ni kükü kä nämane üai käme juentari kore. 15 Akwa bati ni ni kükü ye nämane ni bren gwiriete üai käme juantarikäre kore angwane, bati-be üai käme kákwe niebare krörö ietre:

Jesu garera kuin tie amne Pablo abko nire garera tie arato, akwa ¿mun abko nire amarebti kite ti juentari kore ye? niebare kwe ietre.

16 Ye btäräbe, ni btä üai käme nämane ye nakwani nitre

yebtä, kä nikani mete ja dibti kwäräkwärä se kwrere, kákwe niaratre mikani bren jökrä ngrabare amne, ngitiani bütiere jökrä ju ye kánti mentokwäre amne namani träinträin jökrä ngrabare. 17 Abtä nitre israelita amne nitre ñakare israelitare nünanka juta Efesote kákwe kukwe ye gani angwane, kä jürä namani kri btäre. Ne kwrere ni Dänkien Jesu kä nikani nebe bäri ütiäte kä ngrabare temen.

18 Kä ye ngwane abko, ni kwati kákwe tödekani Jesubti, kákwe kukwe nuenbare kámekáme aune ngürün mikani ni mdabtä ja kukweibti, ye namani nuke niere metre ja ngwärecri jökrä. 19 Erere arato, ni kwati kwrarekwrare amne ni kwati nämane ja mike sukiare abko kákwe taräkwata ja töitikakrä kwetre rabakäre kwrare amne sukiare, ye ükaninkrö jökrä, bti jatani ngwena, bti kukwani jökrä kwetre ni jökrä okwäbti. Tärä kukwani kwetre ye abko ngwian kitaninkä, nuäi btä kwetre abko tanbare angwane, ngwian ganinte 50 mili kwetre tarä yebtä. 20 Ye kwrere kukwe kuin ni Dänkienkwe nikani niren bäri mda amne Ngöbö di kri nikani neme gare ni jökräye arato.

21 Kukwe nakaninkä kore, yebti Pablo jatani yäketa basare ja mräkätreye Macedoniate amne Acayate mda. Ye kánti rikadre neme mda Jerusalén. Jerusalén kánti abko rikadre ta neme juta Roma niebare kwe. 22 Akwa niara ngämi niken, ye känenkri sribi

muko kwe juani nibu kane kwe nebe ka Macedonia kanti. Nitre juani nibu Pablokwe ye abko Timoteo amne Erasto juani kane kwe, akwa Pablo abko namani ba raire mda ka Asiate.

Ngöbö ngwarbe mikaka era kākwe rūbare Pablobe

23 Ka ye ngwane abko, Ji Btin diribare Pablokwe, yebtä abko ni ruäre Efesobo namani ngüdreka krübate ja ngätäite, 24 ñobtä ñan angwane ni iti kadian nämane Demetrio nämane plata sribere ju ngöbö Dianakwe ba kwrere abko kākwe kukwe mikanintbe Pablo rüere, aiseite ni jökrä namani ngüdreka kore. Demetrio ye abko nämane plata sribere kia nuärebe abko btä nämane ju ngöbö Dianakwe ba mike nuäre. Yebti abko nämane ngwian ganaine kabre amne nitre sribikä niara kwrere nämane ngwian ganaine kabre arato. 25 Ne aiseite ni mda mda nämane sribire ja kwrere Demetriobe abko Demetriokwe ükaninkrö jökrä ja kanti, bti niebare kwe ietre:

Ja mräkä, sribi nikwe, nebti nita nüne kuin, ye garera munye. 26 Akwa ni nükani iti nete kädianta Pablo. Ye nena gare munye amne munta tuen. Niara ye abko tä näin niere krörö: Jändrän sribeta ngöböre ni ka nebtäkwe abko ñakare ngöbö era metre, tä niere. Yebti tä ni kwati töi kwite jakri, ne ñan ni juta Efesote nete aibe töi kwitata kwe amne, ni ka Asiate abko töi kwitata kwati krübate kwe arato.

27 Ye abko, kukwe tare krübate nikrä, ñobtä ñan angwane jändrän rürümointa nikwe, ye juandi ngwarbe jökrä kwe nikän. Erere arato, ju ngöbö Dianakwe mikata ütiäte kri jae, ye kwrere ñan mika rabadre ütiäte mda. Ne aiseite, ngöbö Diana ñan mikadre ütiäte mda, akwa mikadre ngwarbe jae nitre Asiabokwe amne, ni ka jökräbti kräke rabadre ütiäte ñakare mda arato ruen tie, niebare Demetriokwe.

28 Abtä nitre Demetrio kukwe nuaka moto namani romon krübate, kākwe ngratebare krikri krörö:

iDiana ngöbö nitre Efesobokwe aibe ütiäte kri! namanintre niere.

29 Yebtä abko, ni jökrä kwe ka namani nokre juta Efesote angwane, ni Macedoniabo nämane näin nibu Pablo mukore kadian nämane Gayo amne Aristarco, ye abko neketaninte nitre yeye, bti nikani jake, nikani kitekä ja kane nebe ka gätäkrä ye kanti. 30 Abtä Pablo tö namani rikai ka ye kanti ñäkäkäre nitre yeye akwa, ja mräkätäre tödekaka Jesubti kākwe ñan Pablo gibianinkä niken yete. 31 Erere arato, Pablo kukwe muko ruäre nämane sribire gobrane ka Asiate kākwe kukwe juani krörö Pablokrä: Ka gätäkrä ye kanti ma ñan rikadre abko niemna kwetre Pabloye.

32 Akwa gätä nämane, ye kanti abko ni jökrä namani ñäke ngwarbe ja te tata kwäräkwärä, ñobtä ñan angwane ni jökrä

nämane ka mike nokre, akwa drekäre ja ükaninkrö kwetre abko ñan nämane gare ni kwatiye akwa, nämane siba yete. 33 Abtä nitre israelita kākwe ja mräkä iti kadian nämane Alejandro kitaninkä nebe blite ni jökrä ngwäreki nitre israelitakrä. Angwane dre niedre abko ni ruäre kākwe niebare Alejandroye. Angwane ni jökrä rabadre kwekbe amne, Alejandrokwe blitadre nitre israelitakrä abko niebare kisebti kwe ni jökräye. 34 Akwa Alejandro abko ni israelita gani nitre ñakare israelitare Efesobokwe btä angwane, ñan tö namani niara kukwei nual, aiseite namani ngrente krikri bäsi ñänä okwä krobü näre krörö: iDiana nitre Efesobokwe aibe ütiäte kri! namanintre niere.

35 Abtä ni mikani sribire alcalde kwrere nitre romanobokwe juta Efesokrä kākwe nitre ye kukwe ötani jökrä, bti niebare krörö kwe ietre:

Mun nünanka juta Efesote nete, ngöbö merire ütiäte kri Diana abko kwe juta nete amne niara ba ara jire mikani jäbtä nämane ka käinbti abko nükani temen ka nebtä, ye abko ni nünanka juta nete tä mikani ngibiabtikä, ye garera ni ka jökräbti yeye. 36 Ye aiseite ni mda ñan rabadre kukwe ye rükente jire chi, aiseite mun rabadre kwekbe jirekäbe amne munkwe ñan jändrän nuen ngwarbe okwä kware. 37 Ni nibu jänü munkwe nete noko kākwe kukwe blo nuenbare ñakare ju ngöbö Dianakwe rüere

amne ñäke ñakare arato ngöbö Diana rüere.

38 Akwa Demetrio amne sribikä mda mda niara kwrere, kwe kukwe tärä ni mda mda rüere ne ngwane, ju tärä kukwe ükatekrä kritobo krikri ngwäreki, aiseite niaratre rikadre kukwe kwe ngwena nebe kritobo krikri ngwäreki amne ja kweta kwäri kwäri kwetre kukwe jen kwe yebtä. 39 Akwa mun tö blitai kukwe mda mdabtä ne ngwane, kukwe ye jirikadre nebe gätäte amne blitadre ja ngwäreki jökrä btä abko tita niere munye, 40 ñobtä ñan angwane kukwe nakaka mtare, sebtä nita ngüdreka ngwarbe amne nita ka mike nokre niedre nibtä, abtä ni rabadre ngite nitre romanobo okwäbti amne kukwe ñan kwandre niedre nie jäbtä. Erere arato, 41 ñobtä nita ngüdreka amne ñobtä nita ka mike nokre ngwian dretari nie, yebtä nikwe dre niedre? Abko kore se, niebare kwe ietre. 41 Yebti ni jökrä juaninta kwe ja gwiriete gwiriete kwäräkwärä.

Nitre tödekaka Jesubti ka Macedoniate amne ka Acayate, ie Pablo nikaninta basare

20 1 Ka namani nokre juta Efesote, ye täbti Pablokwe nitre tödekaka Jesubti kärebare jökrä ja kanti, kākwe blitabare amne niaratre kitani nüne janknu Jesukrä. Yebti Pablokwe köbö ngwianintari mrä ietre, bti nikani Macedonia mda. 2 Pablo namani Macedonia

angwane, nikani basare kā jōkrā-bti temen ja mrākātre tōdekaka Jesubti Macedoniate yeye, kākwe blitabare kabre ja mrākātre yebe kā mikakāre nuāre btātre. Abti Pablo nikani nebe kā Acaya, Grecia kānti mda.

3 Namani Grecia, ye kānti nūnabare sō krāmā kwe. Abti jatanina niken rute rikakāre kā Siriate angwane, nitre israelita nāmane kāmika braire abko gani kwe. Abtā nikaninta jirekābe gūrere ja jiebti Macedonia kānti ta. **4** Ye ngwane abko ja mrākātre rikaba ruāre Pablo mukore abko nere: Sōpater nikani. Sōpater ye abko ni juta Bereabo. Niara abko Pirro ngobo kwe. Erere arato, Aristarco btā Segundo Tesalōnicabo rikaba. Mdakāre abko, Gayo juta Derbebo amne Timoteo, Tiquico btā Trófimo kā Asiabo rikaba siba Pablo mukore nebebe Macedonia kānti. **5** Ye kānti ja mrākātre ye abko rikaba kāne rute, rababa nun ngibiare juta Troate. **6** Akwa nun abko kākwe Pascua mikaba niken ta juta Filipote. Pascua rikaba ta, tābti nun rankwaba rute juta Filipote angwane, nunkwe nuaba kōbōrike jire amne, nun rikaba ngātāi ja mrākātre rikaba kāne rute yebe juta Troate. Kā ye kānti nun rababa bāmān krati.

Ni iti kādian nāmane Eutico mikaninta nire juta Troate

7 Yebti kōbō kena bāmānte, nunkwe ja ūkākōba jōkrā mrōkāre jabe Jesu ngatani ngwiankāreta tōre jae amne, nitre

tōdekaka Jesubti, ie Pablo nāma dirire. Pablo rababarata yāketa jetbe se kwrere, aiseite rikaba blite janknu abko kā jataba nūke ruāre deo. **8** Angwane kukwe rakakaba krōrō: Ju mikani komā jabti kukwāne abko kānti nun nāma amne, ju mrā kāin ninkri, kānti nun nāma ja ūkaninkrō amne, űotra nāma mikani kabre gwita temen, kānti nun nāma.

9 Angwane ni bati kādian nāmane Eutico abko nāma siba yete, akwa nāma tākānintbe bentanante ni kukwe nuen. Pablokwe blitaba raire, aiseite kōbō namani krūbāte Eutico okwāte. Rikaba kibien nguseta bentanante yete, kānti betakaba timon ju komā jabti kukwāne kānti nun nāmane mrā kāin ninkri, ye kānti Eutico betakaba timon, aiseite rikaba ngitiekā ngwākāre temen. Yebti gākōbāta amne rababa kwekbe.

10 Angwane Pablo rikabata timon, kākwe ni bati ye ngwākā ketaba jabtā ja kisete, bti nieba krōrō kwe ja mrākātre:ye:

Ni ne tā nire, aiseite mun űan rekwetaka jiebti, nieba kwe ietre.

11 Yebti Pablo rikabata kukwāne rababata gwi angwane, nunkwe mrōba gwaire Jesu ngatani ngwiankāreta tōre jae. Angwane Pablo rikaba blite janknu, aiseite kā rūkaba ngwen ie blitabtā. Yebti dekā angwane rikabata. **12** Akwa ni betakaba timon ye abko nāma nire amne jārikabata mrākākwe, aiseite kā

rababa nuāre krūbāte ja mrākātrebtā yete. Ne abko rakakaba kore juta Troate.

Pablokwe kōbō ngwianintari mrā ja mrākā juta Efesoboye

13 Yebti nun rankwaba rute amne nun rikaba nebe kāne juta Asōnte Pablo ngābti. Nun jana-ma Pablo tuen ngābti kore, űobtā űan angwane niara tō rababa nāin gūrere jateta temen abko erere rikaba. **14** Ne aiseite nun rababa ngātāi ben juta Asōnte angwane, rankwaba rute nunbe, bti nun rikaba nebe juta Mitilenete mda. **15** Yebti jāndrinane angwane, nun rikaba ta angwane, nun rikaba kānime kā butu kādian nāmane Quō ngware ta. Abti jāndrinane angwane, nun rikaba mate mren kōrābti juta Samote. Yebti nun rikaba mate kā Trogilio kānti. Abti jāndrinane angwane, nun rikaba mate juta Miletote. **16** Nun rikaba jōtrō kore, űobtā űan angwane Pablo űan tō namani rabai neketebtā raire dikaro kā Asiate, aiseite nun űan rikaba juta Efesote. Pablo tō rababa rikai jōtrō nebe Jerusalén, űobtā űan angwane Pentecostés kōbōi, btā niara tō rababa kwain arato juta Jerusalén, aiseite nun rikaba metre ta kore.

17 Pablo nāma juta Miletote angwane, nitre ni tōdekaka Jesubti jie ngwianka Efesote abko Pablokwe ni juanba iti niaratre kārere nūke ja kānti. **18** Erere bkānā, nitre tōdekaka Jesubti jie ngwianka ye rūkaba

nun kānti angwane, nieba krōrō kwe ietre:

Ti rūkaba kena mun ngātāite kā Asiate nete abti kā nūke mta-re tikwe nūnanba űo mun okwābti ye tōre kuin munye abko krōrō: **19** Nitre israelita kāre nāma kukwe miketbe taretare ti rūere, kā nāma ti nike krūbāte akwa, kāre ti nāma sribire ja moto jāmenbti ni Dānkienkrā mun ngātāite. Ti nāma bike tidrā ni mda mdabtā amne ti nāma ja mūaire arato. **20** Akwa tikwe kada ketaba űakare, kākwe kukwe kuin mun die mikakrā, ye abko tikwe diriba tāte janknu munye, amne ti nāma dirire ja ngwārekri jōkrā amne ju kwatirekwatire te munye. **21** Ne mden aiseite, nitre israelita amne ni űakare israelitare kākwe kukwe kame kitadre temen amne jata-dreta Ngōbōye, kākwe tōdekadre ni Dānkien Jesubti abko ti nāma dirire ietre abko erere ti nāma sribire mun ngātāite.

22 Mtare Ngōbō Ŭai kāta ti juenta Jerusalén, aiseite ti bike nikenta akwa, dre rakadikā tibtā yete abko gare űakare tie. **23** Akwa juta kwatirekwatire te ti nāin abko ti kitadi ngite kā teri amne tikwe ja tare nikadi krūbāte abko Ngōbō Ŭai Deme kāta niere, ne aibe gare kore tie. **24** Akwa kukwe kuin Jesubtrā, mden kāta Ngōbō ni tarekā ja moto kuinbti niere, ye tikwe kādriedre ni jōkrābe abko sribi mikani ti kisete ti Dānkien Jesukwe, ye aibe abko ti tō mikai neme bare tāte jōkrā kā ngwiane

nuäre jabtä, aisete tita nüne ya, ñakare ya abko ütiäte ñakare tikrä.

25 Mtare Ngöböta gobrane ño ni kwekwe ngätäite, ye tikwe diribare munye. Mun ye abko kākwe ñan ti tuadreta mda abko gare kuin tie. **26** Ye aisete nire nire kā Asiate kākwe ñan Ngöbö kukwei mikani era jae, abtä ja ruen ngite ñakare tie, **27** ñobtä ñan angwane Ngöböta kukwe miketbe ño ni dīantarikāre Jesu köböire abko tikwe niebare jökrä munye amne tikwe kukwe era erere rukaninte ñakare munye arato. **28** Ne aisete munkwe ja ngibia au amne, nitre tödekaka Jesubti kökani Ngöböke Jesu dāriehti jakrä abko Ngöbö Üai Deme kākwe mun mikani ngibia-ka, ye munkwe ngibia kuin arato, **29** ñobtä ñan angwane ti näinta, abti lobo romon tā kite obeja kāmike kwetadre jae, ye kwrere jire ni jatadi bātākā ngwarbe nitre tödekaka Jesubti rüere juankāre ngwarbe. **30** Ne abko ni ruäre mun ngätäite akwa, jatadi ni ngökö arato, nitre tödekaka Jesubti dīankāre jakri, ye abko gare kuin tie.

31 iYe aisete munkwe mokre jabtī! Kā komā jire, dibire rare müare kwärä, tikwe mun mikaba mokre kukwe ne kwrere känen-kri, ye abko mun itire itire kākwe ngwianta töre jae.

32 Ja mräkätre, mtare ti bike mun mike gare Ngöböye. Erere arato, ti bike mun mike gare kukwe kuin Ngöböke yeye. Ngöböta ni tarere ja moto

kuinbti, ye abko niara kukwei kuin tā mike gare nie. Kukwe kuin Ngöböke ye raba mun die mike nüne bāri dite Ngöbökrä amne, nitre mikani deme Ngöböke, krāke Ngöböke kukwe ükaninte die mikakāre kā mrä angwane, ye ben gwaire mun die mikadi siba kwe abko kukwe kuin Ngöböke tā mike gare nie. **33** Ti nāma Ngöbö Kukwei dirire mun ngätäite angwane, tikwe ñan ngwian amne dān ni mda mdakwe ribe-ba jae. **34** Akwa tikwe sribiba ja kise jenbti jakrä amne, ni mda mda nāma sribire tibe, ye krāke tikwe sribiba, ye gare kuin munye. **35** Ne aisete sribidre ño jen jakrä amne ni mda mdakwe jändrän ñakare abko die mikadre bti, ye abko tikwe diriba munye. Kukwe ne kwrere, btā ni Dānkien Jesu kākwe blitabare bati, ye abko tādre töre käre nie, abkokāre niebare krörö kwe: Nita jändrän bien ni mdaye, btā kātā neme bāri nuäre nibtā ni jändrän kaka ngähti ye ngwä, niebare ni Dānkienkwe. Abko kore se, nieba Pablokwe ietre.

36 Pablokwe blitaba ünān jökrä kore, bti rababa ngukudo-kwähti temen, kākwe blitaba Ngöböbe ja mräkätre nāma ben yete yebe. **37** Angwane müare kwärä, ni jökrä kākwe küde kita-ba mrä Pablo ngärä, kā rababa Pablo demaine ngwärebtā kwäri-kwäri. **38** Akwa Pablo ñan tuadreta mda nieba kwe, yebtā abko ni jökrä moto rababa ulire ulire.

Nebti rikaba Pablo mukore nebe ru kanti.

Pablo nikani Jerusalén

21 **1** Ja mräkätre Efesobo rababa nunye angwane, nun rankwabata rute, bti nun rikaba metre nebe kā butu kädian nāmane Cos kanti. Bti jändrinane nun rikaba ta nebe juta Rodate. Ye kanti nun rikaba mda nebe mren körähti juta Pátarate. **2** Pátarate yete abko, ru nāma krati mda abko jataba niken kā Fenicia kanti abko te nun rankwaba mda. **3** Angwane nun rikaba amne kā butu Chipre yebtā nun okwä rababa amne, nun rikaba janknu ta kā butu Chiprete, ye rabakaba nun küde ngeberekri amne, nun rikaba mate juta Tiro kā Siriate angwane, tribe mikateba kwetre yete. **4** Juta yete ja mräkätre tödekaka Jesubti kwanba nunye amne, nun rababa bāmān krati niaratrebe yete. Angwane Ngöbö Üai Deme köböire Pablo ñan rikadre nebe Jerusalén abko ja mräkā ye rababa niere kisere Pabloye. **5** Akwa kā rikaba bāmān krati ta angwane, nun jataba yāketa angwane, ja mräkätre yete merire, brare amne ngäbākre kwekwe rikaba jökrä nun mukore neme mren körähti juta bäre mento. Ye kanti nun rababa ngukudokwähti temen, kākwe blitaba Ngöböbe. **6** Bti nunkwe köbö ngwiantariba mrä jae kwärikwäri angwane, nun rankwabata rute amne ja mräkätre abko rikabata jökrä ja gwiriете.

7 Nun nāma juta Tirote, bti nun rikaba ta amne nun rikabata mrä rute mrenbti amne nun rababa juta Tolemaida. Ye kanti nun rikaba jate nebe jutate amne, ja mräkätre tödekaka Jesubti nāma yete abko, ie nunkwe köbö ngwiantariba, bti nun rababa kibien yete. **8** Jändrinane dekā, nun rikaba gürere ta nebe juta Cesareate mda. Angwane ni kukwei kuin Jesubtä kädriekā ni mda mdabe nāma iti yete abko kädian nāmane Felipe, kanti nun rababa. Felipe ye abko ni dianinkā ni kükü ni mda mda die mikaka juta Jerusalén yete, mden abko nāmane yete, kanti nun rababa. **9** Felipe abko ngānkān bati kaibekaibe nāma nibkā gwi. Niaratre abko Ngöbö kukwei niekā.

10 Nun rababara raire yete angwane, ni Ngöbö kukwei niekā kā Judeabo kädian nāmane Agabo rükaba nun kanti. **11** Rükaba nun ngwärekre noko kwrere, kākwe dān kukwān ja mäkätekrä ötöbu ta nāmane Pablobtä, ye dīankaba kwe, bti ja kise amne ja ngoto mäkäteba jökrä kwe, bti nieba krörö kwe:

Dān kukwān ja mäkätekrä ne bkānkā abko nitre israelita kākwe mäkādite krörö Jerusalén, bti biandi nitre ñakare israelitareye kitadre ngite abko nieta kore Ngöbö Üai Demekwe. Abko kore se, nieba Agabokwe.

12 Agabokwe blitaba kore, ye kukwei jaraba nunye amne ja mräkätre Cesareaboye angwane, Pablo ñan rikadre Jerusalén abko

nun rababa ribere kisere ie.

13 Akwa Pablo kākwe nieba krörö mda nun käre:

Ti mākādrete krāke tita biare. Erere arato, ti müre ketadre Jerusalén ti Dänkien Jesu dokwäre, krāke tita juto biare arato. ¿Ye ñobtä mun nibi müen amarebti mun nibi ti moto mike bāri ulire mda yere? nieba kwe nunye.

14 Pablo tōi rikwitaba ñakare nunye, abtä rababa jirekābe nune amne nunkwe nieba krörö mda:

Ni Dänkien tö dreye, ye erere raba bare, nunkwe nieba.

15 Abti nunkwe ja mikaba juto jökrä, bti nun rikaba Jerusalén. **16** Angwane ja mräkätäre Cesareabo tödekaka Jesubti rikaba ruäre nun mukore. Niaratre ye abko rikaba nun ngwena nebe ni iti kädian nämāne Mnason juete, kanti nun rababa. Mnason ne abko ni Chiprebo amne, nitre tödekaka Jesubti ngätäite niara-kwe tödekani bāri käne Jesubti ni mda mda ben gwaire arato.

Pablo nükani Jerusalén, kanti gätäba Santiagobe

17 Yebti nun rikaba nebe Jerusalén. Angwane ja mräkätäre tödekaka Jesubti, btä käre rababa nuäre nun käre ngäbti. **18** Abti jändrinane angwane, Pablo rikaba nunbe basare Santiagoye. Nun rikaba Santiago kanti amne, ja mräkätäre tödekaka Jesubti jie ngwianka nämā ja ükaninkrö jökrä yete, kanti nun rababa. **19** Angwane Pablokwe köbö

ngwiantariba jökrä ietre, bti sribi Pablokwe ye köböire Ngöbökwere nuenbare nitre ñakare israelitare ngätäite, ye Pablokwe nieba jökrä ja täritäri ietre.

20 Pablokwe blitaba kore, yebtä abko ja mräkätrekwe Ngöbö käikitakaba, bti nieba krörö kwetere Pabloye:

Ja mräkä, nitre israelita mili kabre kätä tödeka Jesubti nete tä tuen mae. Ye abko Kukwe Biani Ngöbökwere Moiséye abko erere mikadre täte jökrä, tätre niere. **21** Akwa Kukwe Biani Ngöbökwere Moiséye abko nitre israelita nünanka käre mdabti nitre ñakare israelitare ngätäite kākwe ñan mikadre täte abko mata dirire ietre abko ni mda mda kätä niere ngwarbe ma rüere ietre. Erere arato, ngäbäkäre brare kiakia abko ñäräkrä mikadre ñakare kwatabtä mata niere amne, nitre israelita tä nüne ño, ye kwrere ñan nuendre mda, mata niere abko ni mda mda kätä niere ngwarbe ma rüere ietre arato. **22** ¿Aisete nikwe dre nuendre kukwe ye bäre mikakrä ngwarbe? Ma nukaninta nete gadi ja mräkätrekwe. **23** Aisete makwe jändrän krörö nuendre abko rabadre bāri kuin ruen nunye: Ni brare nibkä tä nun ngätäite nete kākwe ja kukwe biani Ngöböye abko erere mikadre täte kwetere. **24** Ni ye abko ma rika ngwena jabe, ben makwe ja mika dbe Ngöbö ngwärekre, Moisékwere nuemna ño ye kwrere amne, jändrän kukwadre Ngöbö käikitakakäre, ye makwe ütiä bian jökrä

krāke. Niaratre kākwe kukwe nuendre täte jökrä, ye bäre mikakäre niaratrekwere ja dokwäre drüen mikadi tikadrekä jökrä. Makwe nuendre kore krāke, ne köböire blitaba ngwarbe ma rüere gadi ni jökräkwere mabtä. Erere arato, Kukwe Biani Ngöbökwere Moiséye abko mata mike täte, ye abko gadi kwetere arato. **25** Akwa nitre ñakare israelitare kākwe tödekani Jesubti abko krāke nunkwe kukwe ükaninte ño, ye erere nunkwe juanina krāke abko krörö: Ngri biani ngöbö ngwarbe mikakrä ütiäte ñan kwetadre kwetere. Ngri däre amne jändrän kāmikani köbti ñan kwetadre kwetere arato. Mdakäre abko, ñan ja mikadre gure bati bati kwetere. Ne abko nunkwe tikani kore krāke, aisete kukwe ne aibe mikadre täte kwetere. Abko kore se, niebare Santiagokwe Pabloye.

26 Ye erere bkänä, Pablo nikani ni nibkä ye ngwena jabe. Abti jändrinane, ja mikani dbe gwaire bentre kwe, bti ja kukwei biani kwetere Ngöböye, ye rabadre bare ñongwane amne, jändrän biandre kwetere kāmikadre Ngöböye ja kukwei mikani täte bäre mikakäre, ye abko biandre ñongwane kwetere abko nikani niere ju blitakrä Ngöböbe ye kanti.

Pablo kitani ngite käre teri

27 Yebti käre jatanina niken bāmān krati ta ietre ja mikakrä dbe angwane, batibe nitre israelita nünanka käre Asiāte nämāne ruäre, ye ie Pablo jatabare ju blitakrä Ngöböbe kanti angwane,

jötrö ngwarbe ni jökrä moto mikani romon kwetere Pablo rüere. Ye btäräbe nakwani jökrä Pablobtä, **28** käre namani ngrente krörö:

¡Mun israelita ye erere jakwe jökrä nun die mike nete! Ni ne mden tä dirikä käre jökräbti temen, kukwe dirire blo juta nikwe rüere amne, Kukwe Biani Ngöbökwere Moiséye, ye rüere tä ñäke blo arato. Mdakäre abko, nitre ñakare israelitare jänükani kwe ju deme blitakrä Ngöböbe kanti nete arato, käre mikakäre deme ñakare. Ye mden kisete, mun israelita tä nete, ye erere jakwe jökrä nun die mike kite künken ju bäre mento nete, namanintre ngrente. **29** Namanintre ngrente kore, ñobtä ñan angwane ni ñakare israelitare Efesobo kädian nämāne Trófimo abko ben Pablo tuani dikekä kwetere dekä juta ngrabare, aisete Pablo nükani ngwena nebe ju blitakrä Ngöböbe kanti, namanintre nütüre, aisete namani ñäke kore.

30 Abtä ni jökrä kwe käre namani nokre. Angwane ni mda mda jatani betekä, nükani mate, ye ie Pablo neketaninte, nikani Pablo kitekä ja käre kwäräkwärä ju blitakrä Ngöböbe bäre mento se kwrere, bti jukwe dikaninta jötrö jite kwetere. **31** Bti jatanina Pablo kāmike angwane, nitre israelita namani krübäte jökrä, käre namani käre mike nokre Jerusalén abko kukwe jänükani rükätäre romanobo dänkien kriye. **32** Angwane rükätäre dänkien kri

ye kākwe rükä kwekwe ükanin-krö jötrö ngwarbe rükätre dänkien mda mdabe, bti nikanintre betekä nebe nitre nämane kä mike nokre ye kanti. Rükätre dänkien kri nükani mate rükätre-be, ye jatabare ietre angwane, Pablo metani ñakare mda kwetre.

33 Angwane rükätre dänkien kri ye kākwe krötabare Pablo ken, kākwe Pablo kani ngite, bti mäkätēma kadena krobubti kwe nitre rükäye, bti niebare krörö kwe:

¿Ni ne abko nire amne tä dre nuene? niebare kwe ietre.

34 Angwane ni jökrä namani ñäke ngwarbe ja te tata nekwäre sekwäre, aisete ni kukwei namani nokre. Yebtä Pablo abko ni ño amne dre namani nakenkä metre ñan nükani gare rükätre dänkien kri yeye. Abtä Pablo ngwiamna jirekabe kwe kitadre ju nitre rükäkwe kanti. **35** Ye kwrere bkänä, Pablo jänikani, jänikani nebe kalerabtä ju nitre rükäkwe kanti angwane, ni namani nakwen Pablo jiebtä kāmikakäre, abtä nitre rükä kākwe Pablo kaninkä kainta niaratre ngänie-ne, **36** ñobtä ñan angwane ni jökrä nikani Pablo jiebtä, ye abko namani ngrente kri, kä namanintre niere:

INi ye kāmike, ni ye kāmike! namanintre ngrente.

Pablokwe blitabare jakrä

37 Yebti Pablo jatanina niken gwä angwane, niebare krörö kwe rükä dänkien kri yeye:

¿Ti rabadre blite chi mabe ya? niebare kwe ie.

Angwane rükä dänkien kri ye kākwe niebare mda ie:

¿Blita gare griegore mae ñan ñan? niebare kwe Pabloye.

38 ¿Ni Egiptobo nükani iti Jerusalén nete, ne kākwe ni mili kräbkä töi kwitani gobran romanobo rüere, bti nikani ngwena kä kaibete rükäre gobran romanobo rüere abko ma ñakare ya? niebare rükä dänkien krikwe Pabloye.

39 Angwane Pablokwe niebare ie:

Ti abko israelita nünanka juta Tarsote, juta ütiäte kri kä Ciliciate ye kanti, akwa makwe kä bian chi tie blitakrä ja mräkätre noko-be, ie ti tö nibi, niebare Pablokwe ie.

40 Angwane nitre rükä dänkien kri ye kākwe kä biani Pabloye blitakrä amne, Pablo namani nünaninkä krö kalerate angwane, ni jökrä rabadre kwekbe niara kukwe nuen niebare kisebti kwe ietre. Ye erere ni jökrä namani kwekbe angwane, Pablo nikani blite hebreore, kākwe niebare krörö:

22 **1** Ti mräkätre amne ti ruaitre tikwe, ti bike blite au jakrä, aisete ti kukwei nuen kuin munkwe.

2 Pablo abko namani blite niaratre kukwere hebreo bentre, yebtä namani bäri kwekbe jökrä Pablo kukwei nuen angwane, niara nikani blite janknu krörö:

3 Ti abko israelita. Ti därebare juta Tarsote kä Ciliciate, akwa ti rirabare Jerusalén nete amne

Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye, yebtä abko tikwe ja töitikanime tre täte jökrä Gamalielibe. Erere arato, käre ti töita sribibtä Ngöbökä, munta sribire ño mta-re, ye kwrere ti töita. **4** Ne aise-te, kena ni merire amne ni brare nämane niken Ji nebti, ye ti nämane gain angwane, ti nämane niken kisere jiebtä. Ti nämane kaen ngite, bti ti nämane kite ngite kä teri kāmikakäre. Ne abko ti nämane nuene kore kena. **5** Tita kukwe niere munye ne abko ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien amne nitre unbte ji dokwäte ie gare kuin jökrä, aisete niaratre raba blite metre kukwe nebtä, ñobtä ñan angwane ni mräkätre israelita Damascobo nämane tödeke Jesubti, ye rüere tikwe tarä kārāba ietre, bti ti rikaba ja mräkätre tödekaka Jesubti ye kaen ngite, bti ti jatadre ngwena nuke Jerusalén nete mikakäre ja tare nike, abkokäre ti rikaba.

6 Akwa ti rikaba ji ngrabare, ti rababara mate ja ken juta Damascobe amne ñänä rükabara ruäre käin. Ti nämä näin jäme angwane, batibe kä trä gitiaba ngwen bürere ti bäre temen. **7** Angwane ti rikaba mate temen amne ni kukwei jaraba krörö tie: ¿Saulo, ñobtä mata näin kisere kore ti jiebtä ti mikakäre ja tare nike yere? nieba tie. **8** Angwane tikwe nieba: ¿Ma abko nire ti Dänkien? tikwe nieba. Angwane ni kukwei jaraba tie, ye kākwe nieba krörö tie: Ti abra Jesu Nazarebo. Ti ne mden jiebtä

mata näin kisere ti mikakäre ja tare nike ye, nieba kwe tie. **9** Ye ngwane abko ja mräkätre nämane näin ti mukore, ye ie kä trä jataba, akwa ni kukwei ye rükaba gare ñakare ietre. **10** Angwane ti abko kākwe nieba krörö mda: ¿Tikwe dre nuendre, ie ma tö nibi ti Dänkien? tikwe nieba. Angwane ti Dänkien kākwe nieba tie: Näinta krö, bti ma rika janknu nebe Damasco. Ye kanti kukweta ükaninte ño nuendre mae abko ni tädi iti yete kākwe niedi jökrä mae, nieba kwe tie. **11** Akwa kä trä gitiaba ngwen dikaro, ye kākwe kä ötateba ti okwäte, aisete kä rababa tuen ñakare tie. Abtä ja mräkätre nämä näin tibe, ye kākwe ti kaba küdebtä, bti rikaba ti ngwena nebe Damasco.

12 Juta Damascote yete abko ni iti kädian nämane Ananías nämane nüne. Niara abko nämane nüne metre Ngöbö okwäbti amne Kukwe Biani Ngöbökwe Moiséye, ye abko niara nämane mike täte kuin. Ye mdenbtä abko, nitre israelita nünanka juta Damascote nämane blite kuin jökrä niarabtä. **13** Ananías ye abko jataba ti kanti, rükaba angwane nieba kwe tie: Ti mräkä Saulo, kä raba tuenta mae, nieba kwe tie. Ye btäräbe kä trä gitiakaba ti okwäte, kākwe niara mikaba ñäräre. **14** Angwane nieba mda kwe tie: Ngöbö mika nämane ütiäte ni mräkä kirakirakwe, Ngöbö ye arabe tö dre nuein abko rabadre gare mae, abkokäre ma dianinkä kwe.

Amne Jesu abko Ni Era Metre abko makwe tuadre, abkokäre ma dianinkä kwe. Erere arato, Ngöböta blite ja kada jenbti, ye abko kukwei jaradre mae, abkokäre ma dianinkä kwe jakrä. **15** Makwe dre dre tuani amne makwe niara kukwei nuani ño ño, ye erere makwe niedi ni jökrä ngwärekre arato. **16** Ne aiseté gwängware näin krö, bti ma rika ja mike ngökadre ñöte amne tödeka makwe ni Dänkien-bti angwane, Ngöbökwé ma ngite kukwe kämekäme nuenbtä bätädrete jökrä mabtä, nieba niarakwe tie. Ye erere tikwe nuenba.

17 Yebti ti rükabata Jerusalén nete angwane, ju blitakrä Ngöböbe, kanti ti rikaba blite Ngöböbe amne ye kanti, köböre kwrere tikwe kukwe tuaba krörö: **18** Ni Dänkien tuaba tikwe, käkwe nieba krörö tie: Mata blite tibtä ye abko ñan mikadre era nitre Jerusalénbokwe, aiseté gwängwarbe makwe kä mikaka Jerusalén nete, nieba kwe tie. **19** Abtä tikwe niebare: Ti Dänkien, sinagoga kantikanti ti nämane niken, kä nämane nitre tödekaka mabti kaen ngite, bti ti nämane kite ngite kä teri amne ti nämane mete arato. **20** Erere arato, sribikä makwe Esteban nämane blitaka makrä, ye kämikani amne ti nämane yete arato amne, niara kämikadre abko rababa dbe tikrä, aiseté nitre niara kämikaka, kräke ti nämane dän ngibiare. Ye mdenbtä nitre Jerusalénbo käkwe ti kukwei mabtä mikadre

bäri ütiäte jae ruen tie, tikwe nieba ti Dänkienye. **21** Akwa ti Dänkien käkwe nieba krörö tie: Nitre ñakare israelitare tä nüne mente temen, ye kanti ti bike ma juen, aiseté nän jötrö, nieba kwe tie, niebare Pablokwe.

22 Pablo juani ni Dänkien-kwe nitre ñakare israelitare ngätäite niebare kwe, yebtä abko ni jökrä ñan tö namani Pablo kukwei nuai mda, kä namani ngrente krikri be amne, namani niere:

¡Ni ye käkwe ñan nünandre mda! ¡Niara denkä kä nebtä! namanintre niere romone.

23 Ni jökrä namani ngrente janknu kore amne, namani dän jabtä ngrükete amne namani dobro mnü kite käintabe romone. **24** Abtä nitre rükä dänkien kri käkwe Pablo kitamna ju nitre rükäkwe kanti angwane, Pablokwe kukwe era erere niedre, abkokäre Pablo kwata metadre niebare kwe, ñobtä ñan angwane ni jökrä namani ñäke Pablo rüere, yebtä abko niebare kore kwe.

25 Akwa Pablo mäkäninante biare kwata metadre angwane, ni rükä dänkien nämane yete, ye ie Pablokwe niebare krörö:

¿Ni romano jä ngämi nebe krito tobo ngwärekre, ye känenkri kwata metadre, ye abko köböi bianina munye ya? Ñakare ruen tie, niebare Pablokwe.

26 Pablokwe ñäkäbare kore, ye jarabare rükä dänkienye angwane, nikani jötrö, käkwe niebare rükä dänkien bäri kriye:

Ni ne abko romano aiseté, ¿makwe dre nuendi mda btä? niebare kwe ie.

27 Angwane nitre rükä dänkien kri käkwe krötabare Pablo ken, käkwe niebare ie:

¿Ma abko ni romano bkänä ya? niebare kwe ie.

Angwane Pablokwe niebare mda ie:

Jän, ti abko romano, niebare kwe ie.

28 Nitre rükä dänkien kri käkwe niebare mda Pabloye:

Ti tö namani rabai romanore angwane, tikwe ja ütiä biani kri, köböire ti namani ni romanore, niebare kwe.

Abtä Pablokwe niebare mda ie:

Akwa ti abko därebare romanore, niebare kwe.

29 Yebtä abko, nitre rükä namani biare Pablo kwata metakäre, yebtä kä jürä namani, käkwe kä mikaninkä jökrä Pablobtä. Erere arato, Pablo abko romano gani rükä dänkien-kwe angwane, Pablo mäkäninte kwetre kadenanbti, yebtä abko kä jürä namani kri btätre, ñobtä ñan angwane ni romano ngämi kwen ngite, känenkri ñan mäkädrete jire chi aiseté.

Pablo jänikani Sanedrin ngwärekre

30 Jändrinane angwane, drebtä nitre israelita nämane Pablo kite ngise abko nitre rükä dänkien kri tö namani gai metre, käkwe kadena tikaninte Pablobtä, bti nitre blitaka Ngöböbe ni

mda mda diäre dänkien ye ie ja ükakrömnä jökrä kwe amne, ni mda mda nämane sribire Sanedrinbe, ie ja ükakrömnä jökrä kwe. Bti Pablo nämane kä teri diamna ju bäre kwe, bti mikani ni jökrä ngwärekre mda kwe.

23 **1** Angwane Pablokwe Sanedrin mikani ñäräre kwekbe ja käne, käkwe niebare krörö ietre:

Ja mräkätre, ti nämane nüne kena, erere tita nüne abti kä nüke mtare amne ja ruen ngite ñakare Ngöbö ngwärekre tie, niebare kwe.

2 Angwane nitre nämane känime Pablo bäre temen, ye ie Ananiakwe Pablo metamna kada mkäte ta. Ananías ne abko, ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien abko käkwe Pablo metamna, **3** akwa Pablo käkwe ñäkäbare tare mda ie:

¡Mata ja bä mike kuin! Ngöbö-kwe ti ngie mikadi ma rüere. Mata takänintbe yete, ye tö kukwe ükaite tibe Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye yebti bä amarebti, iye ñobtä Kukwe Biani Ngöbökwé Moiséye abko rüere ma tö nibi ti mete yere! niebare kwe Ananiaye.

4 Abtä nitre nämane yete ye käkwe niebare Pabloye:

¿Ñobtä ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkien, ie mata ñäke kore yere? niebare kwetre Pabloye.

5 Angwane Pablokwe niebare mda:

Ja mräkä, ni noko abko ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre

dānkien abko gare űakare tie, aisete tikwe űāri kore ie, űobťā űian angwane tārā Ngōbōkwe kātā niere krōrō: Ni gobranka juta makwebti, rūere makwe űian űākādre blo, nieta Ngōbō Kukweibťā, niebare Pablokwe.

6 Yebti nitre nāmāne sribire Sanedrinbe abko ruāre saduseo amne ruāre abko bariseo, ye gani Pablokwe. Angwane Pablokwe űākābare jume ja dibti, kākwe niebare:

Ja mrākā, ti abra bariseo. Ti mrākā abko bariseo jōkrā akwa, ni krūtani rükadreta nire abko tita mike era jae, ye mdenbťā abko ti mikata ngite mtare, niebare Pablokwe.

7 Pablokwe űākābare kore, yebťā abko nitre bariseo amne nitre saduseo nikani ja kwete kwārikwāri. Abťā nitre nāmāne gātābťā, ye kākwe ja űākānintbe jene jene mda, 8 űobťā űian angwane ni krūtani űian rükadreta nire abko nitre saduseo kātā niere. Erere arato, angele amne űai űakare, tātire niere. Akwa nitre bariseo abko kātā kukwe ye mike era jōkrā, aisete namani ja kwete jōkrā kore. 9 Angwane ni jōkrā namani ngrente amne Kukwe Biani Ngōbōkwe Moiséye dirikātre nāmāne ruāre abko nāmāne nekete nitre bariseokri abko namani nūnaninkā krō kākwe niebare:

Ni neta ja mike ngite űakare, űobťā űian angwane nane ni űai nūkani blite ben o angele nūkani blite ben kukwe nebťā, niebare nitre bariseokwe.

10 Akwa ni jōkrā namani kā mike nokre krūbāte. Yebťā nitre rükā dānkien kri, bťā kā jūrā namani krūbāte, űobťā űian angwane nane Pablo dikandrete oto kiakia jōkrā ja űāte ni jōkrā-kwe, ye abko jūrā namani bťā. Abťā nitre rükā juani ruāre kwe nebe Pablo tuen, bti Pablo jānikaninta kitadreta ju nitre rükā-kwe kānti bobuta.

11 Yebti deo, ni Dānkien Jesu nūkani ja mike tuadre Pabloye, kākwe niebare ie:

Pablo, makwe űian kā jūrā ngwian jabťā, űobťā űian angwane makwe blitabare tibťā Jerusalenete, ye kwrere makwe blitadi tibťā juta Romate sete arato, niebare ni Dānkienkwe ie.

Nitre israelita kākwe kukwe mikanintbe Pablo kāmikakāre

12-13 Abti jāndrinane, nitre israelita ni gre ketebu jire kākwe ja tōi mikani gwaire Pablo kāmikakāre, kākwe ja kukwei biani krōrō ja rūere Ngōbōye: Ni ngāmi Pablo kāmike, kānenkri nikwe űian mrōdre amne nikwe űian tomna űiadre, niebare kwetre jae kwārikwāri amne Ngōbōye. 14 Bti nikaninta mda nitre blitaka Ngōbōbe ni mda mda diāre dānkien kānti amne nitre unbire ji dokwāte kānti, kākwe niebare ietre:

Nun ngāmi Pablo kāmike, kānenkri nunkwe űian mrōdre jire abko nunkwe ja kukwei biani kore ja rūere Ngōbōye. 15 Ne aisete mun sribikā űitiāte krikri Sanedrinte ye kākwe Pablo

kārāta jetbe rükātre dānkien kri-ye amne, kukwe űio metre abko Pablokwe niedre nete, abkokāre munta kārere nūke ja ngwārekri, munkwe nie. Akwa Pablo ngāmi nūke mun kānti nete, ye kānenkri nunkwe kāmikadi, niebare kwetre.

16 Akwa Pablo kāmika brai namani, ye Pablo nūrākwe gani angwane, Pablo nāmāne ngite, ye kānti nikani niere Pabloye. 17 Blitabare űnān kwe Pablobe, angwane nitre rükā dānkien nāmāne yete Pablokwe kārābare, bti niebare kwe ie:

Ni bati ne tō kukwe űitiāte kri niei dānkien kriye, aisete ngwena nebe niara kānti, niebare Pablokwe ie.

18 Ye erere bkānā, rükātre dānkien nikani Pablo nūrā ye ngwena nebe rükātre dānkien kri kānti, kākwe niebare ie:

Ni kādianta Pablo tā ngite ye kākwe ti kārāniri, bti ti juni ma kānti kwe ni bati nebe, űobťā űian angwane ni ne abko tō kukwe űitiāte kri niei mae, aisete ti juni kwe nūke ma kānti nete, niebare kwe.

19 Angwane nitre rükā dānkien kri ye kākwe Pablo nūrā kani kūdebtī, nikani ngwena jenena temen, kākwe niebare krōrō ie:

¿Ma tō nibi dre niei tie? niebare kwe ie.

20 Angwane Pablo nūrā kākwe niebare:

Nitre israelita kākwe ja tōi mikani gwaire Pablo kārābare mae jetbe nebe nitre sribikā

Sanedrinte ye ngwārekri, kukwe era erere ngwiantarikāre ja tārītāri Pabloye, nieta kwetre. 21 Akwa makwe űian niaratre kukwei mika era, űobťā űian angwane ni gre ketebu bti bārire mda tādī ja rūkaninte jibťā Pablo kraire jite. Niaratre kākwe űian Pablo kāmikadre angwane, űian mrōdre kwetre amne űian tomna űiadre kwetre, niebare ja rūere kwetre Ngōbōye, aisete makwe dre niedi ye abko niaratre tā biare ngibiare ngābti, niebare Pablo nūrākwe.

22 Angwane rükātre dānkien kri kākwe ni bati ye juaninta, akwa kukwe ye abko űian niedre jire ni mda mdaye kwe, niebare kwe ie.

Pablo jānikani nebe gobernador Félix kānti

23 Yebti rükātre dānkien kri kākwe rükā dānkien kārābare nibu, bti niebare kwe ietre:

Nitre rükā kānene sientō krobu abko rika gūrere amne, rükā ni gre ketamā bti ni jātā abko rika mdābti amne ni sientō krobu abko rika buko nga ngwena kisete rikakāre juta Cesareate űnānā okwā krā űkān deo, niebare kwe ietre.

24 Erere arato, rükā dānkien kri kākwe mdā mikamna biare krati nānkrā Pabloye amne Pablo jārikadre kuin nebe gobernador Félix ngwārekri abko niebare dānkien krikwe kore.

25 Angwane tārā tikani krōrō kwe gobernador Félixkrā:

26 Nantöre Félix. Ma gobernador ütiäte kri, kräke ti Claudio Lisias käta tärä ne tike. 27 Nitre israelita kākwe ni ne kani ngite angwane, tō namani kāmikai, akwa ni ne abko romano tikwe gaba angwane ti janama denkāta nitre israelita kisete rükātre tikwebe. 28 Erere arato, drebtā niara kita nāmane ngise abko ti tō rababa gai, kā rika-ba ngwena nebe Sanedrin ngwārekri. 29 Angwane kukwe ūkaninte nuendre kwetre abko ni ne űan tā mīke tāte, abtā tātre kite ngise akwa, ni ne kākwe ja mikani ngite űakare, aiseite kukwe ye dokwāre ni űan raba niara kāmike jire chi. Erere arato, űan rabadre ngite jire chi kukwe ye dokwāre ruen tie. 30 Akwa mtare nitre israelita tō niara kāmikai abko tikwe gani, aiseite tita juen jirekābe nebe ma kanti. Erere arato, nitre niara kitaka ngise abko rikadre nebe ma kanti blitakāre niara rūere mabe, abkokāre tita juen, tikani rükātre dānkien krikwe tārābtā.

31 Nitre rükā dānkien kri ye kākwe dre niebare rükātre, ye erere nuenbare kwetre, kā nikanintre Pablo ngwena deo nebe juta Antipatrite. 32 Yebti jändri-nane angwane, kukwe nakaninkā űakare btātre, aiseite rükātre nāmane nāin gūrere, ye nikaninta ja jiebti nebeta ja kanti amne rükātre nāmane nāin mdābti mdābti aibe nikani janknu

Pablobe. 33 Nikanintre nebe juta Cesareate angwane, tārā biani kwetre gobernadoreye, kākwe Pablo mikani gare ie arato.

34 Abti gobernador kākwe űakābare űinān jōkrā tārābtā, bti niebare kwe Pabloye:

¿Ma kā mdenbo? niebare kwe ie.

Angwane, Ja Ciliciabo, niebare Pablokwe ie.

35 Abtā niarakwe niebare mda Pabloye:

Nitre ma kitaka ngise rükadi nete angwane, batibe tikwe ma kukwei nuadi, niebare kwe ie.

Yebti Pablo mikani ngibiadre kwe ju kri jrei Herodekwete abko nakaninkā kore.

Pablokwe blitabare ja dokwāre gobernador Félix ngwārekri

24 1 Abti kā nikanina kōbō-ri-ke ta angwane, ni blitaka Ngōbōbe ni mda mda diāre dānkien kādian nāmane Ananias nikani nebe Félix kanti amne nitre umbre ji dokwāte nikani ruāre ben. Erere arato, ni iti blitaka ni mdakrā kādian nāmane Tértulo nikani siba nebe gobran Félix kanti Pablo kitakāre ngite gobranye. 2 Pablo jānūkani niaratre ngwārekri angwane, Tértulo nikani niere krōrō gobernador Féliye Pablo rūere:

Ti dānkien bāri ütiäte kri, mata gobrane kuin nete, yebti tā tō kuin niei mae, űobtā űan angwane mtare ni israelita tā nūne jāme ma kōbōire. Erere arato, ma töbtā, aiseite mata sribire kuin, abko kōbōire makwe

jändrān keta kabre ūkaninte juta nikwete nete. 3 Ne aiseite, jändrān ne abko nunta kaen ngābti käre amne kā jōkrābti arato, aiseite nun tō kuin niei mae sribi jōkrābtā. 4 Akwa ti űan tō kā diainkā dikaro makān, aiseite ti bike blite chi mabe amne makwe ti kukwei nua ja moto jāmenbti abko ti ribere mae.

5 Ni ne abko tā ni jōkrā nīke krübāte gobran romanobo rūere amne, kā jōkrābti temen niarata nāin nitre israelita űāketbe jene jene amne, nitre reketaka ni Nazarebokri abko bti niarata mikani ji dokwāte abko kwanba nunye. 6 Mdakāre abko niara tō rababa ju Ngōbōkwe dāin jändrān kāmēnbtī. Abtā nunkwe kaba ngite, [kukwe ūkaninte nuendre nunkwe tā niere, ye kwrere. 7 Akwa nitre rükā dānkien kri Lisias kākwe dīankabata jōtrō amne romone nun kisete, bti Pablo kitaka ngise juamna blite mabe nete.] 8 Akwa mtare nunta kite ngite ma ngwārekri nete, aiseite kukwe ne abko era ya, űakare ya abko makwe ngwiantari au ie. Abko kore se, niebare Tértulokwe.

9 Kukwe niebare Tértulokwe, ye abko nitre israelita nāmane yete kākwe era niebare arato. 10 Angwane Pablokwe blitadre niebare kisebti ie gobernadorekwe amne Pablokwe niebare krōrō:

Kā raire mata mikani kukwe ūkatekā juta nebe, aiseite kā nibi

nuāre tibtā blite jakrā ma ngwārekri nete. 11 Kōbō jātābti kubube ti rikaba Jerusalén yete Ngōbō kākītakakāre. Ye abko era ya abko makwe ngwiantari au gadre jae. 12 Ti nāma nete angwane, nitre ti kitaka ngise, ie ti kwanba ja kwete űakare ni mda mdabe. Erere arato, ti kōbōite ni kwati űan kāta kā ngwen nokre ju blitakrā Ngōbōbete amne, sinagoga kwatirekwatire te amne kā mdabti juta Jerusalénte. 13 Ne aiseite nitre ne űan tā ti kite ngise kukwe erābtā amne tātre ni ngōkō ngwarbe ti rūere.

14 Akwa kukwe era erere ti bike niere metre abko krōrō: Ngōbō mikani ütiäte ti mrākā kirakirakwe, Ngōbō ye arabe kräke tita sribire Ji Btinbti mta-re. Ye mden abko kukwe ngwarbe nieta kwetre. Erere arato, Kukwe Biani Ngōbōkwe Moiséye, ye abko tita mīke era jōkrā amne nitre Ngōbō kukwei niekā kira-kira kākwe Ngōbō Kukwei tikani kira, ye tita mīke era jōkrā arato. 15 Mdakāre abko, ni kuin amne ni kāme krūtanikrūtani abko Ngōbōkwe mikadita nire abko, bti nitre noko tā tödeke, ye kwrere bti tita tödeke arato. 16 Aiseite ja rabadre ruen ngite űakare tie Ngōbō ngwārekri amne ni mda mda ngwārekri, abkokāre käre tita nūne kuin metre.

17 Akwa kukwe rakakaba krōrō tibtā juta Jerusalénte: Kā raire ti nāmane dīekā kā mdabti. Abti

§ 24.6b-7 Kukwe ne űan tā tikani manuscrito kira bāri kuinkuinbtā.

ti jatabata Jerusalén ngwian ngwena biankäre nitre israelita bobre bobre kräke amne jändrän biankäre Ngöböye. **18-19** Kä ye ngwane, kukwe ükaninte nuen-dre, erere ti nämä nuene, aiseite ti rababa dbe Ngöbö ngwärekre. Amne ti nämä ju blitakrä Ngöbö-be ye kanti angwane, ni israelita nünanka kä Asiate rükaba ruäre ti kanti, aiseite ye näire ni nämä ñakare kwati tibe amne ni nämä kä mike ñakare nokre arato angwane, nitre Asiabo rükaba. Niaratre ye abko käkwe ti kitaba ngite käne, aiseite rabadre nuke nete ti kite ngite amne rabadre ti ngite niere ruen tie. **20** Ñakare ne ngwane ti rababa Sanedrin ngwärekre angwane, drebtä tikwe ja mikani ngite, ye nitre nete noko käkwe niedre metre arato mae. Akwa nuenba ñakare kwetre. **21** Akwa ti nämä niaratre ngätäite angwane, tikwe ñä-käba jume ja dibtı, käkwe nieba krörö:

Ni krütani abko Ngöbökre mikadita nire abko tita mike era, yebtä munta kukwe ükete tikrä mtare, tikwe nieba kore. Nebtä aibe nitre noko tö ti kitai ngise ruen tie. Abko kore se, niebare Pablokwe Féliye.

22 Gobernador Félix abko, ie Ji Btin gare kuin, aiseite Pablo-kwe ñäkäbare kore, yebtä abko kukwe Pablokwe tuanimetre ükadrete köbö mdabtı kwe, käkwe niebare krörö nitre israelitaye:

Nitre rükä dänkien kri Lisias rükadi ti kanti nete, käkwe

kukwe ño niedi metre tie angwane, tikwe kukwe munkwe tuadi kanti. Abko kore se, niebare Féli-kwe ietre.

23 Abti Félikwe nitre rükä dänkien juani Pablo kiteta ngite kä teri akwa, kä biandre ruäre dikakakrä Pabloye amne Pablo kukwe muko, ie kä biandre nuke basare Pabloye niara die mikakäre, niebare Félikwe.

24 Yebti köbö mdara jire te, Félix jatani merire kwe Drusilabe. Drusila abko meri israelita abko ben Félix jatani, käkwe Pablo karamna angwane, tödeka-dre ño Kristo Jesubti abko Pablo-kwe niebare ie, niara käkwe Pablo kukwei nuani. **25** Akwa nünandre ño metre Ngöbö ngwärekre amne, ni ñan rankwadre jötrö jändrän käme jiebtı amne mrä Ngöbö rükadi kritobore ño nibtä abko niebare Pablokwe Féliye. Yebtä abko, Félix nekwe-taninkä, käkwe niebare Pabloye:

Nänta jötrö. Kä rabadita ngwarbe tie angwane, tikwe ma karamdita mda, niebare kwe Pabloye.

26 Akwa Pablokwe ngwian biandre ja ütiäre Féliye abko ie Félix tö namani, aiseite käre namani nuke Pablo käre-re blite jabe. **27** Pablo namani ngite kä kubu angwane, käre kukwe namani nakenkä kore. Yebti Félix ñan namani gobernador mda, aiseite ni iti mda kadian nämane Porcio Festo namani gobernador Félix täte, akwa Félix abko tö namani rabai kuin jabtä nitre israelita krikri be,

aiseite Pablo tuanimetre ngite kwe.

Pablokwe blitabare jakrä Festo ngwärekre

25 **1** Festo nikani nebe kä Judeate sribikäre gobernador kwrere. Juta Cesareate, ye kanti namani köbömä, bti nikani juta Jerusalente köbö ngwianta-rikäre nitre israelita ji dokwäte-ye. **2** Namani Jerusalén angwane, ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre amne nitre israelita ji dokwäte nikani, käkwe Pablo kitani ngise ie. **3** Ja moto kuinbti Festokwe Pablo juandreta Jerusalén kukwe ükatekäre yete abko ribebare kisere kwetre ie, ñobtä ñan angwane niaratre nämane Pablo kämika braire ji ngrabare, abko-käre namani kärereta ie. **4** Akwa Festo abko käkwe niebare ietre:

Pablo rabadi ngite janknu juta Cesareate amne ti ara jire kebera yäketa arato nebata juta yete.

5 Niara käkwe ja mikani ngite krübäte bkänä ne ngwane, mun ji dokwäte dokwäte nete, ye ara jire rikadre tibe nebe sete, niara kitakäre ngise tie sete abko rabadre bäri kuin. Abko kore se, niebare kwe ietre.

6 Yebti Festo namani köbö kwä amne köbö jätä näre mda juta Jerusalente, bti nikaninta juta Cesareate. Jändrinane angwane ja täkrä gobrankrä, bti nämane täkänintbe, käkwe Pablo ngwiamna nebe ja kanti. **7** Erere bkänä, Pablo nikani gwäkäre angwane, nitre israelita nämane

Jerusalén, nukanina Festobe, ye käkwe krötabare Pablo ken, käkwe Pablo kitani ngise kukwe kämekäme batakä ngwarbe btä. Akwa kukwe era erere kwani ñakare Pablo rüere ietre.

8 Angwane Pablo abko käkwe ñäkäbare au jakrä:

Kukwe Biani Ngöbökre Moiséye nuendre nitre israelitaye, ye rüere ti ja mike ngite ñakare. Erere arato, ju blitakrä Ngöböbe amne emperador romanobo rüere, ti ja mike ngite ñakare arato, niebare Pablokwe Festoye.

9 Akwa nitre israelita ñan moto rabadre romon Festokrä, abkokäre tö namani niaratre näkwitai, abkokäre niebare krörö kwe Pabloye:

¿Ma tö rikai nebe Jerusalén, kanti tikwe kukwe ükadite makrä ya? niebare kwe ie.

10 Pablokwe niebare mda ie:

Ma kukwe ükatekä emperador kabti abko ngwärekre tita nete. Ne kanti makwe kukwe ükadrete tikrä, ñobtä ñan angwane ti ja mike ngite ñakare nitre israelita rüere, ye gare kuin mae. **11** Akwa nane tikwe ja mikani ngite era bkänä, dokwäre ti kämika tö rabadre angwane, tita juto biare krüte. Akwa tikwe ja mikani ngite ñakare nitre israelita rüere ne ngwane, ni mda ñan raba ti bien jire chi kämikadre nitre israelita seye, aiseite emperador ara jire käkwe kukwe ükate tikrä, ie ti tö, erere tita ribere mae. Abko kore se, niebare kwe Festoye.

12 Abtä nitre töbtä töbtä nämame yete niara die mikakäre, ye ie Festokwe kukwe ngwianintari, bti niebare kwe mda Pabloye:

Ma abko romanobo, aisetse emperador ara jire kākwe kukwe ükadrete makrä abko mata ribere tie aisetse, ma näin niara kanti juta Romate jirekabe, kukwe makwe ye ükatekäre. Abko kore se, niebare Festokwe.

Festokwe ja di kārābare Pablobtä jrei Agripaye

13 Yebti köbö nikanina bä raire ta angwane, jrei Agripa nikani ngwai Berenicebe nebe Cesareate köbö ngwiantarikäre Festoye.

14 Ye kanti namaninta nüne bä raire Festo kanti angwane, Festokwe blitabare kukwe Pablokwebtä jrei Agripabe, kākwe niebare ie:

Ni iti mikaninte ngite Félikwe abko tä ngite nete. **15** Ti nämä Jerusalén angwane, ni blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre amne nitre israelita unbre ji dokwäte kākwe ni ye kitaba ngite ti ngwärekre amne müre ketamna kwetre tie. **16** Abtä tikwe nieba krörö ietre: Ni kitata ngite abko ngämi ja kwete gwärere ni niara kitaka ngitebe, ye känenkri ni ngite ye kāmikadre ñakare jire abko tä ükaninte kore nun romanobo ngätäite, tikwe nieba ietre. **17** Niaratre jatabata tibe nete, ye mdenbtä abko jändrinane tikwe nitre kukwe ükatekä mda mda tibe kārāba jötrö, bti

tikwe ni ngite ye ngwiamna nuke ja kanti nete. **18** Akwa kukwe nuenbare blo kwe, btä mika nämame ngite, ti nämame nütüre, ye kwrere btä nitre niara kitaka ngite kākwe niara mikaba ngite ñakare ti ngwärekre. **19** Akwa Ngöbö mikadre täte ño, yebtä nämame ja kwete amne ni kädian nämame Jesu abko krütani akwa tä nire abko Pablo namani niere, ye aibehtë mika rababa ngite.

20 Tikwe kukwe ye ükadrete ño ñan rababa nuke gare tie. Abtä Pablo rikadreta jirekabe Jerusalén, kanti tikwe kukwe ükadrete kräke ya abko tikwe ngwiantariba ie mda. **21** Akwa emperador abko kākwe kukwe ükadrete kräke nieba kwe, aisetse tä ngite nete. Abti tikwe juandi nebe emperador kanti, niebare Festokwe Agripaye.

22 Angwane Agripakwe niebare mda Festoye:

Ti tö ni ye kukwe nuai arato, niebare kwe.

Amne Festokwe niebare ie:

Jetbe makwe niara kukwei nuadi, niebare mda kwe ie.

Pablokwe blitabare jrei Agripa ngwärekre

23 Ye erere bkänä, jändrinane Agripa amne Berenice kākwe ja ükaninte kuin ja bä mikakäre ütiäte, bti nitre rükä dänkienkri amne nitre gobranka gobranka juta Cesareate, ye ben nikanintre gwaire nebe gwi kä kukwe ükatekrä ye kanti. Angwane Festokwe Pablo

ngwiamna nebe ye kanti. **24** Bti niebare kwe ni jökräye:

Jrei Agripa amne mun ütiäte ütiäte tä ja ükaninkrö ketetibe nunbe nete, ni iti tä ngite abko jänüra mun ngwärekre nete tuen munkwe. Nitre israelita Jerusalénbo amne Cesareabo kwati tä nuke ni ne mike ngite ti ngwärekre nete, käta nebe ngwänenkä krikri be, käta nebe niara müre ketamna tie. **25** Akwa ni ne ja mike ngite ñakare, aisetse müre ketadre ñakare tä nebe tuen tie. Akwa emperador kākwe kukwe ükadrete kräke abko ribebare kwe tie, aisetse tikwe juandi jirekabe nebe emperador kanti. **26** Akwa kukwe era erere ñakare tikadre tie juandre ti dänkien emperadoreye ni nebtä, aisetse ti ki ngwena mun ngwärekre nete amne jrei Agripa ngwärekre, ne kanti abko jreikwe kukwe ngwentari ie amne dre niedi kwe abtä kukwe kwandi tie tikakäre emperadoreye, **27** ñobtä ñan angwane ni juandre ngite akwa, drebtä rikadre ngite abko niedre ñakare, ye abko ñan tuen dbe tie, niebare Festokwe ni jökräye.

26

1 Angwane Agripakwe niebare Pabloye:

Mtare ma raba blite jakrä, niebare kwe ie.

Ye btäräbe Pablokwe kise kaninkä käin, kākwe niebare krörö:

2 Jrei Agripa, ma ütiäte kri.

Ma ye ngwärekre kä nibi nuäre tibtä blitare jakrä, aisetse kukwe ño ño btä nitre israelita tätre ti mike ngite, ye abko kä nibi

nuäre tibtä niere mae, **3** ñobtä ñan angwane ma ti dänkien ütiäte kri, akwa nitre israelita tätre nüne ño, ye garera kuin mae amne, drebtä tätre ja kwete jabe kwärikwäri, ye garera kuin mae arato, aisetse makwe ti kukwei nua jame abko ti bike ribere mae.

4 Ti nämame bati abti kä nuke mtare, tikwe nünabare ño ja käite amne Jerusalénte, ye abko gare kuin jökrä ietre. **5** Erere arato, kä raire ti gare ietre, aisetse ti ne abko bariseo kena, ye gare kuin nitre israelitaye. Ye erere niaratre raba niere metre tibtä, ñobtä ñan angwane nitre bariseo abko bäri tä Ngöbö Kukwei mike täte era metre jökrä abko erere ti nämame mike täte arato. **6** Kukwe mikata ütiäte nitre bariseokwe, ye tita mike ütiäte jae, abtä nitre israelita tä ti mike ngite mtare abko krörö: Ngöbökre ni krütani mikadita nire abko kukwe niebare metre kwe ni mräkä kirakiraye, yebti tita tödeke arato nitre bariseo jökrä kwrere, abtä ti mikata ngite. **7** Mdakäre abko, Ngöbökre jändrän köböi mikani kira ni mräkä israelita juta keta jätäbti ketebuye, ye mden ngibiata ngäbti kisere kwetre, käta sribi nuene Ngöbökre amne Ngöbö käikitekä kore köbö kwatirekwatire dibire rare, ye arabebti tita tödeke arato, abtä nitre israelita käta ti mike ngite mtare ma ngwärekre jrei Agripa. **8** Se ñobtä abko ni krütani

mikadreta nire Ngöbökwe abko mun ñan tä mike era se?

9 Käne ti ne ara jire kākwe kukwe nuendre bātākā ngwarbe Jesu Nazarebo rüere, ti nämane nütüre. **10** Ye erere tikwe nuenbare Jerusalén. Nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre nämane ja di bien tie abko käfti tikwe nitre tödekaka Jesubti kitani ngite kwati kã teri. Erere arato, nitre tödekaka Jesubti kãmika nämane ti okwäfti angwane, nämane nükebti tie arato. **11** Mdakäre abko, nitre tödekaka Jesubti kākwe ñākädre blo Jesu rüere, abkokäre ti nämane mike ja tare nike krübäte. Ne abko sinagoga kwatirekwatire te ti nämane nuene kore angwane, ti moto nämane nebe romon krübäte kräke, aiseite ti nämane niken mobe juta mda mdate ni menteni ngätäite nitre tödekaka Jesubti ye jiebtí.

12 Ye erere, bati ti rikaba juta Damascote angwane, nitre blitaka Ngöböbe ni mda mda diäre dänkientre kākwe ja di bianba tie abko käfti ti rikaba. **13** Akwa ti rikaba ji ngrabare angwane, kukwe rakakaba tibtä abko ti bike niere mae jrei abko krörö: Ti nämä dikekä ji ngrabare juta Damasco kukwäre angwane, ñänä ruäre käin angwane, batibe kã trã gitiaba dirare kã käinbti se kwrere. Kã trã ye abko rababa bäri dirare ñänä trãkrä abko rikaba mate jökrä nun bäre temen ti kukwe muko tikwebe. **14** Angwane nun rikaba ngitiekä jökrä temen. Ye btäräbe ni

kukwei jaraba krörö hebreore tie: ¿Saulo, ñobtä mata näin kisere ti jiebtí ti mikakäre ja tare nike kore yere? ¿Ye ñobtä mata kukwe nuene kãme ja rüere au? abko ni kukwei jaraba kore tie.

15 Angwane tikwe nieba: ¿Ma abko nire ti Dänkien? tikwe nieba. Angwane ti Dänkien kākwe nieba krörö mda tie: Ti abko Jesu ara. Ti ne mden jiebtí mata näin kisere mikakäre ja tare nike ye. **16** Akwa näinta krö, tita ja mike tuare mae, ma mikakäre sribire jakrä amne blitakäre jakrä. Ne aiseite makwe dre turi mtare tibtä amne makwe dre tuadi mda tibtä, yebtä makwe blitadi tikrä. **17** Angwane nitre israelita btä nitre ñakare israelitare, ngätäite ti bike ma juen akwa, tikwe ma ngibiadi niaratre ngäniene. **18** Nitre israelitare amne nitre ñakare israelitare, kãnti ti bike ma juen abko makwe kã trã tikadrekä okwäte kukwe kuin Ngöbökwetä. Niaratre rabadre dikekä ñakare mda kã iko diablukwete akwa, rabadre dikekä Ngöbö trã ngwente, ñan nünandre mda kwetre Sata-na ngoto täni akwa, rabadre nüne Ngöböbe amne tödekadre tibti kwetre abko köböire Ngöbö-kwe niaratre ngite diandrekä jökrä btä amne, ni deme Ngöbö-kwe abko ben rabadre nüne kete-tibe, abkokäre tita ma juen kãnti, nieba ti Dänkien Jesukwe tie.

19 Ne aiseite jrei Agripa, kukwe kã käinbti jatäba köböre kwrere tie, ye tikwe ñan kitäba temen akwa, tikwe mikäba täte.

20 Ye mden kisete, nitre israelita amne ni ñakare israelitare kākwe kukwe kãme kitadre temen, bti Ngöbö kadre ngäfti kwetre abko ti rikaba niere ietre. Erere arato, Ngöbö kani ngäfti kwetre abko bã mikadre sribi kuin nuenbti kwetre, ti rikaba niere ietre. Kukwe ne abko ti rikaba niere kãne juta Damascote abti Jerusalente. Yebti ti rikaba niere kã ketareketare te kã ngrabare Judeate. **21** Ye mdenbtä abko, nitre israelita kākwe ti kaba ngite ju blitakrä Ngöböbe ye kãnti, bti tö rababa ti kãmikai. **22** Akwa käre Ngöböta ti die mike abti kã nüke mtare, aiseite ti tä nünaninkä dite mtare. Ne aiseite ni bobre bobre amne ni ütiäte krikri, ie tita Ngöbö kukwei mike gare jökrä. Akwa kukwe rakadrekä ño niebare nitre Ngöbö kukwei niekã kirakirakwe amne Moisékwé, ye aibe tita niere, aiseite tita kukwe bã jene dirire ñakare. **23** Ni Dianinkä Ngöbökwé abko krütadre akwa, rükadreta nire kãne ni jökrä kã nebtä ngätäite amne, niara arabe kākwe blitadi ni diantaribtä ni mräkä israelitaye amne nitre ñakare israelitareye, kukwe ne mden abko ti nämane dirire. Abko kore se, niebare Pablokwe.

24 Pablokwe ñäkäbare kore ni krütani nükäni nire btä angwane, ye namani tuen jene jene Festoye. Abtä niarakwe ngratebare kri, kākwe niebare:

Pablo, makwe ja töitikani kabre krübäte abko kisete kã

jãme ma dokwäfti ñan ñan, niebare kwe ie.

25 Abtä Pablokwe niebare mda Festoye:

Festo, ma abra ni ütiäte kri, kãta kã jãme ti dokwäfti niere tie, akwa ye kwrere ñakare, ñobtä ñan angwane kã ruen kuin tibti. Kukwe era erere tita niere metre amne **26** kukwe nieta tikwe ne gare kuin jökrä jrei Agripa seye. Ye mdenbtä abko tita blite niara ngwärecri, ñobtä ñan angwane kukwe ne abko ñan nakaninkä kaibe kã kaibete, akwa nakaninkä ni jökrä ngwärecri, aiseite gare jökrä ie, ye abko gare kuin tie. **27** Ne aiseite ni Ngöbö kukwei niekã niekã kākwe kukwe niebare, ye era makrä ti dänkien Agripa ruen tie. Mata mike era ruen tie, niebare Pablokwe Agripaye.

28 Abtä Agripakwe niebare mda Pabloye:

Jötrö ngwarbe ma tö nibira ti töi kwitai tödeke Jesubti ñan ñan, niebare kwe ie.

29 Angwane Pablokwe niebareta Agripaye:

Jötrö ngwarbe ya, raire ya, Ngöbö diebti ñan ma ti dänkien aibe rabadre tödeke Jesubti, akwa ni jökrä tä ti kukwei nuen nete noko rabadre tödeke siba Jesubti ti kwrere näre. Akwa ñan rabadre mäkäninte kadenanbti ti kwrere abko rabadre bäri kuin, niebare kwe.

30 Angwane jrei Agripa btä gobernador Festo nükani krö Berenicebe amne ni mda mda nämane bentre yete yebe,

31 nikani mento kä bäre, kä nikani blite krörö jabe kwäri-kwäri:

Ni ne ja mike ngite ñakare, se drebtä kämikadre. Erere arato, kukwe nuenbare ñakare blo, abtä tädre ngite kä teri nete, namani niere jae kwärikwäri.

32 Angwane Agripakwe niebare Festoye:

Ni ne kākwe ñan kukwe ūkatemna au jakrä emperadore-ye akräke niara tikadrete. Akwa niara ara jire kākwe kukwe ūkatemna kore, aiseite ni ñan raba tikete, niebare kwe ie.

Festokwe Pablo juani rute juta Roma

27 1 Yebti köbö kitani nun juankrä Italia, ye rükaba angwane, Pablo btä ni mda mda nämä ngite arato abko mikaba gare ni ngite ngibiabtikä dänkien kädian nämane Julio yeye. Julio abko nämane sribire batallon kädian nämane Batallon Augusta yebe. **2** Nun juanba Italia kukwäre angwane, ru juta Adramitiobo nämä krati mren köräbti abko jataba niken provincia Asiate mren köräbti abko te nun ran-kwaba. Angwane abko, Aristarco nünanka juta Tesalónicate, kä Macedoniate ye nämä näin siba nunbe abko ben nun rikaba.

3 Yebti jändrinane angwane, nun rikaba nebe juta Sidónte. Ye kánti Julio kwe jändrän kuin nuenba Pablokrä, kākwe Pablo tuametreba basare kukwe muko tödekaka Jesubtiye amne niarate kākwe Pablo kadre ngäbti ja

juete abkokäre. **4** Abti nun nämä Sidón, kánti nun rikaba ta angwane, nun rikaba rute akwa, müre rababa mate ribi nun ngäbti, abtä kä butu Chiprete btä kwäräkrita nun rikaba müre ngäniene. **5** Angwane nun rikaba mren köräbti niken Cilicia bäre temen amne Panfilia bäre temen, bti nun rikaba nebe juta Mirate, kä Liciate. **6** Ye kánti nitre rükä dänkien, ie ru Alejandriabo kwanba krati. Ru ye abko jataba niken Italia abko te nun juanba mda kwe, nun rikadre janknu mentokwäre abkokäre. **7** Ye ere- re nun rikaba angwane, nun rikaba bätärekä, aiseite nun raba- ba raire mrenbti amne nämä tare krübäte nänkrä müre ngäbti. Abti nun rikaba mate juta Gnido ngware ta. Kä ye ngwane abko müre nämä mate nun ngäbti, aiseite nun rikaba niken kä Sal-món, Cretate ngware ta angwane nun rikaba bä känime mentenin- ta temen niken kä butu Cretate bäre temen. **8** Amne nun rikaba janknu, akwa nunkwe dikakaba tare krübäte mren köräbäre mötarita temen. Abti kä mren köräbti kädian nämane Nö Körä Kuin Rukrä, kánti nun rikaba nebe, känime juta Lasea ken.

9 Ye ngwane nun jataba bäri bätäre amne, kä ja bäinkrä Ngöbökrä nitre israelitakwe sö septiembrebti rikabara ta amne kä ñüre jatabara nüketa känime, aiseite kä namani krübäte rikakäre rute mrenbti. Abtä Pablokwe nieba krörö nitre ru bkänkäye amne nitre ru ngwiankaye:

10 Ja mräkä, kä nena krübäte nänkrä mrenbti, aiseite nane ru amne tribe rika ngwarbe mun- kän amne nane ni müre reketa- dre mrente arato nibi tuen tie, aiseite ni ñan rikadre janknu mentokwäre näre, niebare Pablokwe.

11 Akwa nitre rükä dänkien kākwe ru bkänkä kukwei mikani bäri era amne ru ngwianka kukwei mikani bäri era kwe ara- to, aiseite Pablo kukwei mikaba ūtiäte ñakare kwe. **12** Akwa kä ñüre näire ñö köräte kä ye kánti abko ñakare kuin rabakäre, aise- te ni jökrä tö namani rikai ta nebe mren köräbti juta Fenicete. Fenice ne abko ni nämane nebe mren köräbti Cretate amne, nämane nebe tuen ngwitäräkri amne mötarikri arato, kánti kä ñüre angwane, müre mate ribi ñakare, aiseite nun rikaba nebe yete.

Kä nämane krübäte mrenbti

13 Yebti müre mötarikri raba- ba mate bä räre angwane, nun rikadre janknu mentokwäre nitre ru ngwianka rababa nütüre, aise- te rikaba ru ngwena bä känime mren köräbäre niken kä butu Cretate kántita temen. **14** Nun rikaba, yebti bä jötrö angwane, batibe müre kä driri kädian nämane Euroclidón jataba mate ribi krübäte rubtä, **15** ye kä rika- ba ru mniente ngwarbe kwärä- kwärä nunbe se kwrere angwane, ru rababa neketebtä ñakare mentokwäre müre ngäbti nunye, aiseite nunkwe ja

tuametreba ngwianre rube ngöi müre yeye. **16** Müre rikaba nun ngwena kore rube angwane, kä butu chi kädian nämane Claudia, ye ngüre bäre temen nun rikaba angwane, müre rababa mate bä räre yete, akwa ja tare nikare kwärä nunkwe ru chi nämane mäkäninte krati ru kribtä, ye nitre ru ngwianka dianbata kwe ru krite. **17** Ru kiakia dianbarata käin kwe, bti ru kri abko ñan juandre ngwarbe ñökwe amne mürekwe, abkokäre mäkäteba jökrä bäre ta köbti. Nebti, ūman kabre jabti kädian nämane Sirte abko te nane ru rabadrekä abko käi rababa tare okwätetre, aiseite nitre ru ngwianka kākwe dän- kwän kwata kri ru mikakrä niken bätärekä amne metre ta ye kitaba timon mrente bti ru tua- metreba ngwianre müre aibeye kwetre. **18** Yebti jändrinane angwane, müre nämä mate ribi krübäte, aiseite tribe nämä rute, ye kita rikaba ruäre timon mren- te kwetre. **19** Yebti mukirare angwane, jändrän mda mda ru ngwiankrä nämä rute, ye nitre ru ngwianka kākwe kitaba jökrä mrente ja kise jenbti au, ru ñan rikadre nguse abkokäre. **20** Yebti köbö raire te nunkwe ñänä tuaba ñakare amne muke jataba ñakare nunye arato amne müre rababa mate ribi nunbtä janknu se kwere, aiseite nun krütadre jökrä rababa ruen nunye, aiseite nun- kwe ñan nünandre mda, nun rababa nütüre.

21 Nun nämä ja tare nike kore, ye ngwane abko kä raire

nunkwe mröba ñakare. Abtä batibe Pablo rababa nūnaninkä ni jökrä ngwärekre, kākwe nieba krörö:

Ja mräkä, ti tö kukwe niei munye abko krörö: Munkwe ti kukwei mikadre täte angwane, mun rabadre janknu Cretate, akräke jändrän nikwe se rikadre ngwarbe ñakare nikän amne, ni riadrete ñakare arato. **22** Akwa mtare ja die mike munkwe, ñobtä ñan angwane ru ne rikadi ngwarbe jökrä akwa, ni ñan krütai jire iti abko ti tö nibi niei munye. **23** Ye gare tie, ñobtä ñan angwane Ngöbö ti bkänkä, kräke tita sribire, Ngöbö ye ara kākwe angele kwe juni iti nūke ti kánti deo, **24** kākwe nini krörö tie: Pablo, makwe ñan kä jürä ngwian jabtä, ñobtä ñan angwane ma rabadi emperador ngwärekre juta Romate kukwe makwe ükatekäre, aiseite ma köböire ni jökrä tä rute mabe, ye Ngöbökre ngibiadihti, aiseite ñan krütadre jire iti, nini angelekwe tie. **25** Ne mden kisete ja mräkä, angelekwe kukwe nini tie, ye erere Ngöbökre ngwiandi bare ja täritäri, abkobti tita tödeke. **26** Akwa ru ne abko näin ngwarbe kä butubti. Ye kánti ni näin jökrä timon, kánti ni rabai, nieba Pablokwe nunye.

Ru nikani ngwarbe kä butubti

27 Bati deo kä rikabara bämän krobu ta angwane, ru ngwian näma mürekwe nekwäre, sekwäre janknu mren Adriático kánti angwane, batibe kä ruäre

deo nun rababa bä ja ken kä jateye, rababa ruen nitre ru ngwiankaye. **28** Angwane mren namani nuäi nguse abko ñäkäba kwetre amne, mren ye abko näma mente nguse, aiseite rababa ngwra gre jire. Abtä rikaba bä mente mda se kwrere angwane mren ñäkäbata bobuta angwane, mren rababa ngwra jätähti ngwrarike nguse. **29** Angwane nane ru matadre jākwatate abko jürä rababa nitre ru ngwiankabtä, kākwe jä kitaba kobkä jire mrente ru körekri ru ketabtäkäre. Yebti kä rabadre tuen ietre amne kä rabadre ngwen jötrö abko rababa ribere Ngöböye. **30** Akwa ye ngwane abko nitre ru ngwianka tö rababa gitiai ru chi yete, akwa jatanintre jä ükete ru känenkri abko rababa bä mike, akwa tö rababa gitiai kore rute mentokwäre. **31** Akwa Pablo kākwe gaba angwane, nieba krörö kwe nitre rükä dänkienye amne nitre rükäye:

Nitre ru ngwianka noko ñan rabadre rute nete, ne ngwane mun ñan rabadita jate akwa mun krütadi jökrä, niebare Pablokwe.

32 Abtä ru chi nämane makä-ninte krati gitia Krä jae nitre ru ngwiankakwe, yebtä nitre rükä kākwe kö tikaninkä angwane, ru kiakia ye nikani mrenhti.

33 Yebti kä jatanina ngwen ja ken dekä angwane, ni jökrä kākwe mrödre niebare Pablokwe ietre, kākwe niebare krörö mda:

Bämän krobura jire, dre raka-dikä nibtä abko munta ngibiare jirekäbe abtä bäsi munta mröre

ñakare, **34** aiseite mtare munkwe mrödre abko ti tö nibi ribei munye, ñobtä ñan angwane nita nete ne ñan rabadre bren jire chi iti, aiseite mun tö tä nūnanbtä ne ngwane, munkwe mrö kweta ja dikrä ye abko rabadre bäri kuin, niebare kwe. **35** Niarakwe ñäkäbare kore, ye btäräbe ban diani kwati kisete kwe, bti kuin nieba kwe btä Ngöböye ni jökrä okwähti, bti rikaba kwete mda. **36** Yebti ni jökrä, moto rababa jäme amne mröba jökrä kwetre arato. **37** Ru te nun näma näin, ye abko te ni näma sienta krobu bti gre ketamä bti ni jätähti ni ti (276) jökrä kākwe mröba. **38** Nunkwe mröba ünän jökrä kore, bti ru rabadre bäri juto, abkokäre trigo näma rute, ye kitaba jökrä timon mrente.

39 Yebti kä rababara ngwen dekä angwane, kä jate jataba nunye akwa, nun näma mdente ñan rababa nūke gare nitre ru ngwiankaye. Akwa mren niken nö körähti rababa tuen kuin mren körähti jate, ye kukwäre rikaba ru ye ngwena mda, **40** kākwe kö jäbtä ye tikakaba, bti jä kobkä mikateba kwetre mrente amne, ru kökwitatekrä abko jue tikaba kwetre, bti vela abko kakabata käin mürete kwetre ru känenkri, angwane ru rikaba mate ja ken mren körähti. **41** Ru rikabara mate ja ken mren körähti se kwrere angwane, üman näma kabre jabtä ye te ru ison rikaba ne nguse, kánti raba-kaba ümante. Ru ison känenkri rabakaba dime ümante, aiseite

rababa juen ngitiekä ñakare mda. Angwane ru körekri abko btä mren rababa nūke mate dite krübäte, ye abko rikaba ru diken-te kiakia jökrä.

42 Angwane nane nitre ngite rikadre jübenkä mrenhti amne gitiaadre abko jürä rababa nitre rükähti, aiseite tö rababa nitre ngite kämikai jökrä yete.

43 Akwa nitre rükä dänkien tö rababa Pablo ngibiai, aiseite nitre rükä ñan tuametreba kwe nitre ngite kämike, kākwe nieba:

Nireye jübaka gare abko ran-kwa jökrä mrente, bti rika jübenkä nebe käne jate. **44** Amne ni mda mda abko rikadre kri otobti amne ru oto kiakiabti köre, nieba kwe.

Ye erere nun rikaba angwane, nun rababa kuin jökrä jate.

Dre nakaninkä Pablobtä kä butu kädianta Maltate

28 **1** Nun rababara kuin jökrä jate kore angwane, kä butu kánti nun rababa ye abko kädian nämane Malta, nieba nitre nūnanka yete kwe nunye. **2** Angwane nitre nūnanka kä butubti yete abko kākwe nun kaba ngähti bäri kuin jökrä. Nū rababa näkäen temen, aiseite kä rababa tibo krübäte nunbtä, yebtä nitre nūnanka yete ye kākwe ñukwä bukateba kri, bti nun kāräba kwetre ñukwä trāse siba. **3** Ye ngwane abko Pablokwe ngi nöta nöta ükäröba ruäre, näma kite ñukwäte angwane, batibe tbi näma krite yete abko gitiaha ñukwä käi ngäniene,

Tbi tä Pablo kwete kisebtä (Hechos 28.1-6)

rikaba kākwe Pablo kwetaba kisebtä amne ribraba jōkrā Pablo kisebtä se kwrere. 4 Tbi kwe Pablo kwetaba kore nitre nūnanka yete ye okwābti angwane, rababa niere jae kwārikwāri:

Ni ne ni kāmikaka bkānā, aiseite nane müre neke ñakare mrente, akwa ngōbōtre ara jire btā ñan kwārābedre kwe mda, rababa niere Pablobtā.

5 Akwa Pablo abko kākwe tbi ngrükateba ja kisebtä, bti kitaba ñukwāte kwe amne niara namani bren ñakare köbti. 6 Akwa Pablo kise rikadi nūen ñongwane amne

ñongwane nāin ngitiekā ngwākā-re temen abko ni jōkrā rababa ngibiare. Akwa kā rikaba raire ta angwane Pablo nāma jāme, rababa bren ñakare. Yebtā abko, ni jōkrā tōi rikwitabata bā jene amne, Pablo abko ni ngōbōre rababatre niere.

7 Kā ye kānti abko, ni ütiāte kri kā butubti yete kādian nāmane Publio abko nāmane kā bkāne kānime yete, kānti nun nāma. Publio ne abko kā butu Malta ye gobranka nitre romanobokrā. Niara abko kākwe nun kaba ngā-bti kuin amne nun bukaba

kōbōmā jire kwe. 8 Ye ngwane abko Publio rün bren drangwan kisete amne grie kisete, abtā nāma jānbti temen abko Pablo rikaba basare kānti, kākwe blitaba Ngōbōbe krāke, kise mikare kwārā bti amne rababata quinta Ngōbō diebti. 9 Publio rün rababata quinta kore angwane, ni mda mda bren bren nūnanka kā butubti yete, ye rükaba kwati amne Pablokwe mikabata quinta jōkrā Ngōbō diebti. 10 Yebtā niaratrekwe nun mikani ütiāte kri jae bātākā ngwarbe, abti nun jataba niken ta kā rikaba rute angwane, jāndrān mda mda bianba kabre nunye ngwiandre jabtā.

Pablo nūkani juta Romate

11 Nun rababa kā butubti, ye kānti nun rababa sō krāmā angwane, ru Alejandriabo nāma yete kā nūre muke niken ta abko jataba niken ta Italia kukwäre abko te nun rikaba. Ru ye abko btā ngōbōtre kādian nāmane Cástor amne Pólux bā nāmane mikani kānenkri abko te nun rikaba. 12 Ru te nun rikaba, ye rikaba nun ngwena nebe mren kōrābti juta Siracusate kā butu Siciliate. Ye kānti nun rababa kōbōmā. 13 Yebti nun rikaba ta angwane, nun rikaba nebe mren kōrābti juta Regiote, Italia. Abti jāndrinane angwane, müre rababamate mōtarikri. Yebti mukirangwane, nun rikaba nebe mren kōrābti mda juta Puteolite. 14-15 Ye kānti ja mrākātre tōdekaka Jesubti nāma ruäre, kākwe

nun ketateba nūnentbe bāmān krati jabe. Ye erere nun rababa bāmān krati kānti. Abti nun rikaba gürere ta juta Roma kukwäre. Angwane abko, juta Romate yete nun rabadre, niebare ja mrākātre, aiseite nun ngāmi nebe juta Romate, kānenkri nikani nun ngābti nebe kā kādian nāmane Foro Apiote amne kā kādian nāmane Ju Komā jadūkakrā ni basakaye. Ye kānti nikani nun ngābti, aiseite ja mrākātre ye nāma nun ngibiare ngābti, btā Pablo okwā rababa angwane, kuin niebare kwe btātre Ngōbōye amne ja rababa ruenta dite ie niaratre tuare. Abti nun rikaba gürere ta angwane, nun rababa juta Romate. 16 Nun rababa juta Romate angwane, Pablo kitani ngite ñakare kā teri, akwa tuanimetre nūne kaibe ju mdate, akwa ni rükā mikaba iti niara ngibiabtikā.

17 Pablo rababa juta Romate, bti kā rikaba kōbōmā ta angwane, Pablokwe nitre israelita ütiāte ütiāte nūnanka Roma yete kārāmna gātābtā jae. Ye erere rükaba jōkrā amne Pablokwe nieba krörō ietre:

Ja mrākā, ti tō kukwei niei munye abko krörō: Ti kukwe nuene ñakare blo ja mrākātre israelita rüere. Erere arato, kukwe ükaninte ño ni mrākā kirakirakwe, ye rüere ti ja muke ngite ñakare. Akwa nitre israelita kākwe ti kitaba ngite nitre romanobo kisete Jerusalén sete. 18 Ti kitaba ngite angwane, nitre romanobo kākwe kukwe

ngwiantariba ünän jökrä tie, abti tö rababa ti tikaiteta, ñobtä ñan angwane ti ja mike ngite ñakare abtä ti kämikadre kwetre, ye abko gaba kwetre, abtä tö rababa ti tikaiteta. **19** Akwa nitre israelita ji dokwäte, ie kukwe ye ñan rükabtä. Abtä emperador käkwe kukwe ükadrete jirekäbe tikrä abko tikwe ribeba mda. Kukwe ñakare tikwe ni mräkätre ti käite rüere akwa, tikwe kukwe ribeba kore jakrä. **20** Ne mdenbtä abko, tikwe mun kärämna gätäbtä jae blitakäre kukwe nebtä munbe, ñobtä ñan angwane kukwe bti nitre israelita tä tödeke, arabebti tita tödeke arato, ye mdenbtä tita ngite makä-ninte kadenanbti nete. Abko kore se, niebare Pablokwe ietre.

21 Abtä nitre israelita ütiäte ütiäte ye käkwe niebare mda ie: Nitre israelita nünanka Judeate abko tära juen ñakare ma rüere nunye. Erere arato, ja mräkätre Judeabo tä nuke ruäre nete kätä blite ñakare blo ma rüere nunbe. **22** Akwa ma abko tä töbi-ke ño abko nun tö nibi kukwe nuai, ñobtä ñan angwane kukwe btin dirita mda, ye rüere abko ni kä jökräbti tä ñäke blo, aiseite makwe blitadre btä, ie nun tö, niebare kwetre Pabloye.

23 Abtä gätä köböi kitani kwetre mda. Ye erere gätä köböi nükani angwane Pablo nämane nüne, ye kanti ni nükani ja ükaninkrö kwati. Angwane Ngöböta gobrane ño ni ngätäite abkobtä Pablokwe blitabare bentre köböiti kä de. Moisés käkwe

dre niebare Jesubtä amne nitre Ngöbö kukwei niekä kirakira käkwe dre tikani Jesubtä, ye abko rabadre era nitre israelitakrä, abkokäre Pablo namani kädriere bentre. **24** Pablo namani blite kore ye abko ni ruäre kräke namani era amne ni ruäre abko käkwe ñan mikani era. **25** Angwane niaratre ñan töi namani nebe ja näre angwane, namani nikenta angwane, Pablokwe niebare mda ietre:

Mun kore, ye mden kisete Ngöbö Üai Deme köböire ni Ngöbö kukwei niekä Isaias käkwe niebare krörö mun mräkä kiraye munbtä:

26 Nän niere krörö nitre israelita neye:

Munkwe ti kukwei nuadi blite bäri, akwa tita dre niere ñan rükadi gare munye.

Erere arato, tita sribi nuene mun okwäbti, ye abko munkwe tuadi bäri, akwa drekäre tita sribi ye nuene abko ñan jatadre munye,

27 ñobtä ñan angwane juta ne käkwe ja dokwä mikani ribi ti kukwei kräke, aiseite ñan tö namani ti kukwei nuai, käkwe ja olo gu dikani ti kukwei ngäniene amne, sribi tikwe ñan jatadre ietre, abkokäre ja okwä jue mikani kwetre.

Mdakäre abko, ti kukwei ñan rükadre gare ietre amne tikwe ñan

diandretari, abkokäre nuenbare kore kwetre,

Isaias 6.9-10

abko tikani kore Isaiakwe munbtä.

28 Ne aiseite mtare mento-kwäre Ngöböta juto biare nitre ñakare israelitare dentari amne, niaratre abko käkwe Ngöbö kukwei nuadi, käkwe kadi ngäbti, ye abko rabara gare munye, niebare Pablokwe ietre.

29 [Pablokwe ñäkäbare kore, yebtä abko nitre israelita namani nikenta akwa, namanintre ja kwete krübäte kwärikwäri

kukwe yebtä.]^h **30** Abti ju ütiä bian nämane Pablokwe nünankrä jae juta Romate, ye kanti Pablokwe nünabare ngite ju yete kä kubu täte amne, nire nire nämane nuke basare ie, ye niara nämane kaen ngäbti ja kanti ju yete. **31** Angwane Ngöbö nämane gobrane ño ni kwekwe ngätäite, yebtä Pablo namani dirire jäme. Erere arato, Pablo namani blite ni Dänkien Jesukristobtä amne niara kada keta namani ñakare blitabtä Jesukristobtä. Ne abko nakaninkä kore. Ne ngöra.

^h **28.29** Kukwe corcheta ngätäite ñan tä tikani manuscrito bäri kuinkuinbtä.